CSÚCSTALÁLKOZÓI KIADÁS · CSÚCSTALÁLKOZÓI KIADÁS · CSÚCSTALÁLKOZÓI KIADÁS

NATO tükör

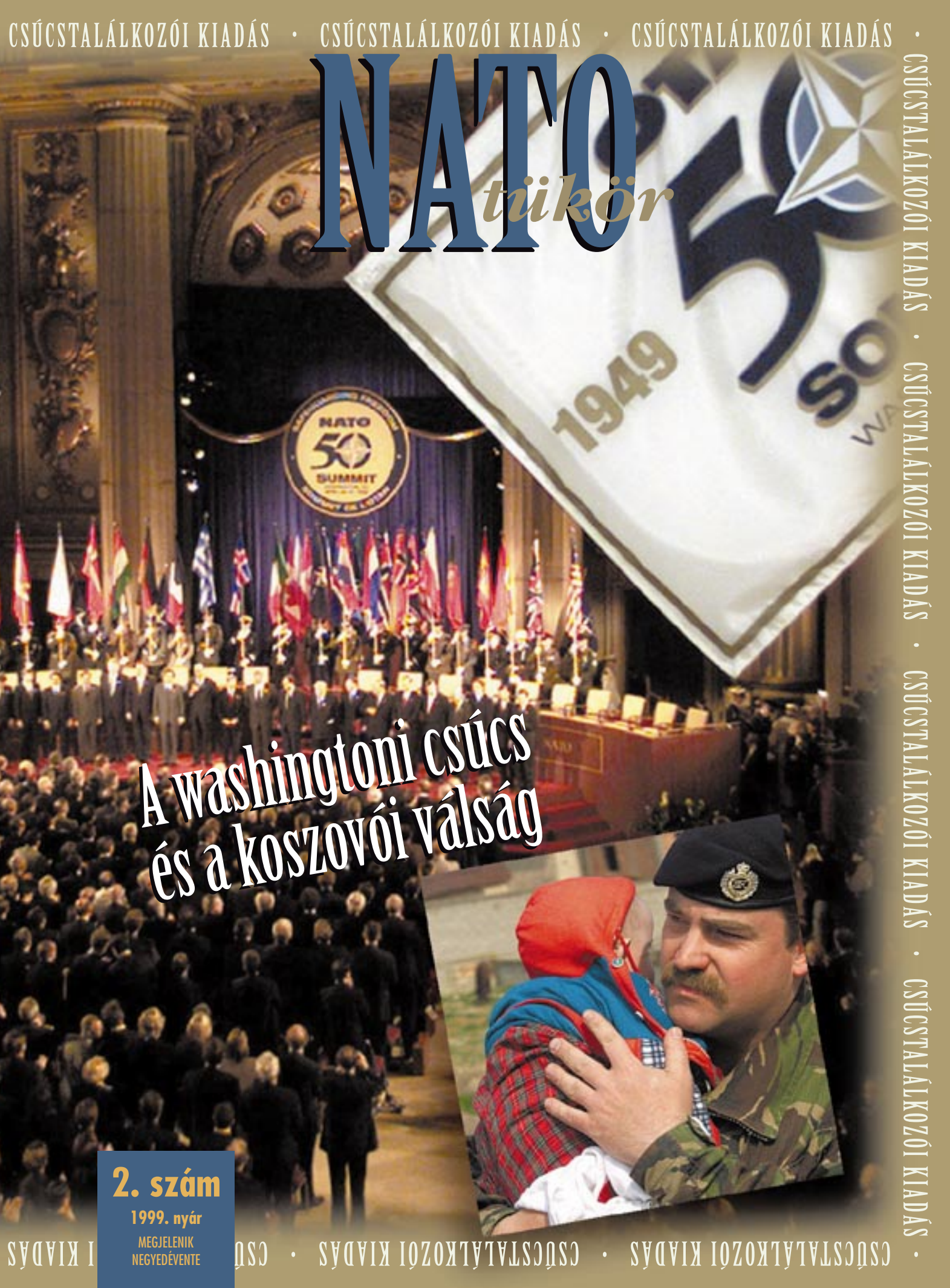

A washingtoni csúcs és a koszovói válság

2. szám
1999. nyár
MEGJELENIK NEGYEDÉVENTE

TARTALOM

1999. nyár, 2. szám - Volume 47

Javier Solana

3 Történelmi pillanat a NATO életében: a Washingtoni Csúcs döntései és a koszovói válság

Sergio Balanzino nagykövet

9 NATO humanitárius segély a koszovói válság áldozatainak

Wesley K. Clark tábornok

14 Amikor erőre van szükség: a NATO katonai válasza a koszovói válságra

Anthony Cragg

19 Új Stratégiai Koncepció egy új korszak számára

Klaus-Peter Klaiber nagykövet

23 Tagsági Akcióterv: a NATO ajtóinak nyitva tartása

Frank Boland

26 Védelmi Képességek Kezdeményezés — a NATO felkészülése a jövő kihívásaira

Charles J. Dale

29 A XXI. század partnersége felé

Crispin Hain-Cole

33 A csúcstalálkozó tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatos kezdeményezése: Indokok és célok

Borító: *A NATO 50. évfordulós csúcstalálkozójának megnyitóünnepsége Washingtonban a Mellon Auditorium-ban április 23-án (Reuters fotó); illetve egy brit NATO-katona a Bejane-i menekülttáborban egy koszovói babával a kezében (Belga fotó).*

Fókuszban a NATO

28 A Katonai Bizottság új elnöke

33 Portugália új állandó képviselője

A csúcs dokumentumai

D1 A Washingtoni Nyilatkozat

D1 Nyilatkozat Koszovóról

D2 Szövetség a XXI. századért

D7 A Szövetség Stratégiai Koncepciója

D13 Tagsági Akcióterv (MAP)

D16 Védelmi Képességek Kezdeményezés

Főszerkesztő: Keir Bonine
Főszerkesztő-helyettes: Vicki Nielsen
Produkciós munkatárs: Felicity Breeze
Kivitelezés: NATO Grafikai Stúdió

A Főtitkár hatásköre alatt kiadott jelen folyóirat célja, hogy konstruktív módon járuljon hozzá az atlanti kérdésekről szóló vitákhoz. Ezért a megjelent cikkek nem szükségszerűen tükrözik vissza a NATO-tagállamok kormányainak hivatalos véleményét vagy politikáját. A benne megjelent cikkek a Főszerkesztő általi engedélyezést követően reprodukálhatók, feltéve, hogy a *NATO tükör* megemlítésre kerül és az aláírt cikkek a szerző nevének feltüntetésével jelennek meg.

ISSN 0255-3813

A *NATO tükör* évente négyszer jelenik meg angol *(NATO Review)*, cseh *(NATO review)*, francia *(Revue de l'OTAN)*, görög *(Deltio NATO)*, holland *(NAVO Kroniek)*, lengyel *(Przegląd NATO)*, olasz *(Rivista della NATO)*, norvég *(NATO nytt)*, portugál *(Notícias da OTAN)*, spanyol *(Revista de la OTAN)* és török *(NATO dergisi)* nyelven. Izlandi nyelven évente egyszer jelenik meg *(NATO Fréttir)*.

A *NATO tükör* angolul és franciául a Interneten is megjelenik más NATO-kiadványokkal együtt, **HTTP://WWW.NATO.INT/**. címen.

A folyóirat angol nyelvű változata és más kiadványok az alábbi címen igényelhetők:

NATO Office of Information and Press
1110 Brussels, Belgium
Fax: (32-2) 707.4579
E-Mail: DISTRIBUTION@HQ.NATO.INT

Felelős kiadó: Peter Daniel - NATO, 1110 Brussels, Belgium
Nyomás: Pharma Press, Magyarország

Történelmi pillanat a NATO életében: A Washingtoni Csúcs döntései és a koszovói válság

Javier Solana
a NATO főtitkára

A NATO alapításának 50. évfordulójáról megemlékező áprilisi washingtoni csúcstalálkozón a Szövetség vezetői egy sor kulcsfontosságú döntést hoztak annak érdekében, hogy felkészítsék a NATO-t az elkövetkező fél évszázad biztonsági kihívásaira. Az a tény, hogy a kérdések megvitatására a Szövetség megalakulása óta kitört legkomolyabb európai válság közepette került sor, bizonyítja a NATO elszántságát arra, hogy felléphjen a kontinens stabilitását komolyan veszélyeztető fenyegetésekkel szemben. Válaszul a koszovói válságra a Szövetség határozott jelzést küldött arra vonatkozóan, hogy megvédi az atlanti közösség alapértékeit: a szabadságot, a demokráciát, az emberi jogok tiszteletben tartását és a jogállamiságot.

A NATO fennállásának ötvenedik éve már most a Szövetség történelme legfontosabb esztendejének tekinthető.

Csak az utóbbi néhány hónap alatt a Szövetség sikerrel befejezett egy átfogó és intenzív légi hadműveletet a Balkánon, majd az ENSZ Biztonsági Tanács 1244. számú határozatát végrehajtó nemzetközi katonai erő, a KFOR élére állt. A két hadműveletnek egyazon célja van: eltéríteni a belgrádi rezsimet az etnikai tisztogatás hátborzongató politikájától, és lehetővé tenni, hogy az elűzött koszovói albánok békében és biztonságban térhessenek vissza otthonaikba.

Javier Solana, a NATO főtitkára (jobbról) Bill Clinton amerikai elnök jelenlétében beszél a sajtóhoz a NATO múlt áprilisi 50. évfordulós washingtoni csúcstalálkozója során.

(Belga foto)

Bill Clinton amerikai elnök (balról) és Javier Solana, a NATO főtitkára (középen) vezetik a szövetséges államok vezetőinek sorát egy washingtoni körséta során.

(Belga foto)

Ezzel egyidőben a Szövetség további jelentős lépéseket tesz a NATO XXI. századra történő felkészüléséből adódó feladatainak végrehajtásában.

Ezek a tevékenységek egyenként is megterhelők. Egyidejű végrehajtásuk pedig azt tanúsítja, hogy sok politikai jellegű feladattal kell a Szövetségnek szembe néznie, amikor történelmének második félévszázadába lépünk.

Éppen ezért tökéletes időzítés volt a washingtoni csúcstalálkozót áprilisban rendezni. A találkozó lehetőséget teremtett a Szövetség állam- és kormányfőinek, hogy megvitassák a koszovói válságot és a Szövetség reformjának feladatait. Vezetőink teljes mértékben támogatták a NATO cselekvési menetét.

Úgy hiszem, hogy a XX. század utolsó hónapjaiban az elnyomás és brutalitás semmivel sem igazolható politikájára adható helyes és jogos válasz volt – és marad – a NATO erőfeszítése a tartós béke megteremtésére Koszovóban. A Szövetség nem nézhette tétlenül, hogy a jugoszláv kormány előre megtervezett véres akciókat hajt végre a koszovói albánok ellen, így az etnikai tisztogatást, a tömegmészárlásokat, egy népcsoport teljes megsemmisítését. Cselekvőképességünk birtokában ezeket az atrocitásokat nem hagyhattuk válasz nélkül.

A koszovói válság kezdete óta a nemzetközi közösség és a NATO semmilyen, a békés megoldásra irányuló erőfeszítést nem kímélt. A hadműveletek végső megoldásként kezdődtek, miután a belgrádi rezsim elutasított minden, a politikai rendezésre vonatkozó javaslatot. A Szövetség csak ekkor indította meg katonai akcióit, melyek kizárólagos célja az erőszakos cselekmények, és a jugoszláv vezetés elnyomó politikájának beszüntetése volt. A Szövetség katonai fellépése sohasem irányult a szerb nép ellen.

Ma, a szerb hadsereg kivonásával és a KFOR bevonulásával új remények ébrednek a koszovói emberek-

Többezer koszovói menekült lép albán területre a morinai határátkelőhelyen május 4-én és arról számol be, hogy a menekülttömeget tűz alá vette a szerb rendőrség és több férfit el is vitt.

(Reuters foto)

Marti Ahtisaari finn elnök, az Európai Unió különmegbízottja (balról) és Viktor Csernomirgyin orosz különmegbízott (középen) találkozója Szlobodan Milosevics jugoszláv elnökkel (jobboldalt elöl) június 3-án Belgrádban, hogy rábírja utóbbit a nemzetközi közösség koszovói béketervének elfogadására.

(AP foto)

ben. Egységünk és eltökélt fellépésünk arra kényszerítette Milosevics elnököt, hogy teljesítse a nemzetközi közösség követeléseit. Ezek: az erőszak beszüntetése, a szerb csapatok kivonása Koszovóból, nemzetközi biztonsági erők telepítése, a menekültek visszatérése otthonaikba, valamint a tartós politikai rendezés, amelynek alapja Koszovó autonómiája a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság keretén belül.

A koszovói konfliktus véget ért. A fegyveres erők és a rendőrség erőszakos cselekedetei a koszovói civilek ellen, néhány elszigetelt incidenstől eltekintve, véget értek. A KFOR bevonulása hatalmas lendülettel folyik. Teljes létszáma eléri majd az 50,000 főt. A KFOR biztonságot nyújt majd az otthonukból elűzött, Koszovóban maradt civileknek, a hazatérő kitelepítetteknek és menekülteknek, valamint az őket segítő nemzetközi humanitárius szervezeteknek. Feladata lesz a koszovói emberek jogainak biztosítása is, nemzeti hovatartozástól függetlenül.

Az Albániában és a volt Jugoszláv Macedón[1] Köztársaság területén elhelyezkedő ideiglenes táborokban lévő menekültek a visszatérésre készülnek. Ezeket az embereket, a Milosevics elnök elnyomó politikájának áldozatait, százezrével űzték el. A Szövetség segítséget nyújtott ennek a két országnak és a többi Jugoszláviával szomszédos államnak stabilitásuk megőrzésében – tulajdonképpen már tavaly nyár végén megkezdtük a segítségnyújtást, amikor az egyensúly lehetséges felbomlásának első jelei már megmutatkoztak. A NATO humanitárius akciói döntőek voltak a határokon átömlő, véget nem érő menekültáradatnak nyújtott első segítségben. A megérkező KFOR-erők minden tőlük telhetőt megtesznek, hogy a Koszovó területén található menekültek legalapvetőbb szükségleteit kielégítsék, amíg a civil segélyszervezetek képesek lesznek ezt a feladatot átvenni.

A légi hadműveletet sikerrel zártuk, mert Belgrád felismerte, hogy a Szövetség nem enged a nemzetközi közösség feltételeiből. A washingtoni csúcs megerősítette Belgrádnak küldött üzenetünket – a NATO addig folytatja a csapásokat, amíg célját el nem éri.

Ugyanakkor a csúcstalálkozó nem kizárólag Koszovóval foglakozott. Egyben munkaértekezlet is volt, melyen új kezdeményezéseket fogadtak el, és régieket zártak le – mind egy célt szolgál: felkészíteni a NATO-t az előtte álló biztonsági kihívásokra.

Hosszú távú jövőkép Délkelet-Európa számára

A csúcstalálkozó lehetőséget teremtett egy sor olyan tevékenység beindítására, melyek célja Délkelet-Európa biztonságának növelése. Ezek a kezdeményezések kiegészítik az Európai Unió és az Európai Biztonság és Együttműködés Szervezete (EBESZ) már folyamatban levő erőfeszítéseit. A NATO-nak több eszköz is rendelkezésére áll az erőfeszítések támogatására. Új konzultációs mechanizmusokat hoztunk létre a Szövetég és a Jugoszláviát körülvevő államok között, melyek Délkelet-Európa ügyeit tűzik napirendre. Támaszkodni fogunk a Partnerség a Békéért program (PfP), az Euroatlanti Partnerségi Tanács (EAPT) létező mechanizmusaira, hogy tartalommal töltsük meg az általunk felkínált segítséget. Így például az EAPT-ben a regionális együttműködést erősítjük, valamint speciális NATO-biztonsági együttműködési programokat szervezünk a térség országai számára.

Ezek az intézkedések, amelyek kiegészítik az egyéb nemzetközi szervezetek által nyújtott politikai és gazdasági segítséget, bizonyítják, hogy a nemzetközi közösség nem csupán a fennálló válság megoldásában érdekelt, hanem figyelemmel kíséri a rendezés utáni időszakot is. Arra törekszünk, hogy a Balkán ne maradjon az állandósult erőszak színtere.

(1) Törökország a Macedón Köztársaságot annak alkotmányos nevén ismeri el.

A NATO katonai képességeinek erősítése

Koszovó tapasztalatai igazolják, hogy a diplomáciai erőfeszítéseket hiteles katonai képességekkel szükséges alátámasztani. A válságok döntő mértékű befolyásolása, a felesleges polgári áldozatok megakadályozása, vagy saját csapataink túlzott veszélyeztetésének elkerülése egységes vezetést és korszerű fegyvereket igényel. A NATO mindkettővel rendelkezik, a csúcstalálkozó pedig megerősítette, hogy a Szövetség a jövőben is fenntartja a feladati ellátásához szükséges eszközöket és képességeket.

A NATO új vezetési rendszere, melyet a Szövetség feladatai teljes skálájának – többek között a válságkezelésnek – a figyelembe vételével úgy alakítottak ki, hogy képes legyen a partnerek hozzájárulásainak bevonására, biztosítja, hogy a Szövetség a jövőben is gyorsan és hatékonyan reagáljon bármely kihívásra. Az új védelmi képességek kezdeményezés (DCI) kifejezett célja, hogy a szövetséges erők fenntartsák együttműködési képességüket a gyors technológiai fejlődés korában. A kezdeményezés ugyanakkor segíti a NATO technikai fölényének megőrzését. A Szövetség megújított, szintén a washingtoni csúcson elfogadott Stratégiai Koncepciója egyensúlyt teremt a NATO hagyományos feladata, a kollektív védelem, és az új feladatként jelentkező válságkezelés között. Mindez biztosítja, hogy a Szövetség az euro-atlanti térség biztonsága és stabilitása fenntartásának hatékony eszköze maradjon.

A partneri kapcsolatok operatívabbá tétele

Koszovó kihívást jelent az euro-atlanti térség valamennyi országa számára. Minden nemzet érdekelt a térség biztonságának és stabilitásának megőrzésében, ezért a nemzeteknek is készen kell állniuk saját hozzájárulásuk megtételére. Ezért hozott létre a NATO olyan mechanizmusokat, mint a Partnerség a Békéért program és az Euro-atlanti Partnerségi Tanács, melyek célja a kontinens valamennyi országának bevonása a biztonság közös alakításának folyamatába. Ezek a mechanizmusok most bizonyítják létjogosultságukat. A NATO humani-

A Szövetség vezetői komoly vitát folytatnak Koszovóról április 23-án, a NATO 50. évfordulós washingtoni csúcstalálkozójának elején.

(Reuters foto)

tárius segítséget nyújt a Jugoszláviával szomszédos partnerországoknak a jugoszláv biztonsági erők által Koszovóból elüldözött menekültek ellátása érdekében.

A Jugoszláviával szomszédos országok stabilitásának fenntartása továbbra is meghatározó az európai stabilitás szempontjából. A csúcstalálkozó jóváhagyta a békepartnerségi program fejlesztését, hogy lehetővé tegye a partnerországok jelentősebb részvételét a NATO válságkezelő műveleteiben, valamint gyakorlati oldalról még hatékonyabbá teszi az együttműködést. Hasonlóképpen az Euro-atlanti Partnerségi Tanács is mind gyakorlatiasabb jelleget ölt, nevezetesen a humanitárius és a katasztrófahelyzetek kezelésének elősegítésében.

A párbeszéd és az együttműködés bővítése

A washingtoni értekezleten került sor az első NATO-ukrán csúcstalálkozóra, melyen a szövetség vezetői Leonyid Kucsma ukrán elnökkel tárgyaltak. Még, ha Oroszország úgy is döntött, hogy nem vesz részt a találkozókon, a szövetség vezetői kifejezték az Oroszországgal való konzultáció és együttműködés iránti óhajukat és érdekeket, melyhez a NATO-orosz Közös Állandó Tanács (PJC) biztosít fórumot. Világossá tették, hogy NATO és Oroszország fontosabb szereplői a világpolitikának annál, hogy egymás érdekeit figyelmen kívül hagyják. Jókora lendületet kapott a NATO kapcsolata a Mediterrán Párbeszédben – a térséggel való mélyebb együttműködést célzó kezdeményezésben – résztvevő hat országgal is.

A NATO stabilitási övezetének kiterjesztése

Koszovó azt bizonyította, hogy Európa továbbra is szenved a megosztottságtól, és ezt orvosolni kell. Továbbra is eltökélt szándékunk a meglévő válaszfalak lebontása, amit a Cseh Köztársaság, Magyarország és Lengyelország NATO-ba történt felvétele is igazol. Azonban a bővítési folyamat ezzel nem ért véget, a NATO nyitott marad további tagok felvételére. A Szövetség ennek érdekében Tagsági Akciótervet dolgozott

ki, amely olyan intézkedések sorozatát tartalmazza, amelyek elősegítik az aspiráns országok alapos felkészülését a jövőbeli tagságra. A bővítés folyamatosságának fenntartásával kívánjuk ösztönözni a közép- és kelet-európai országok reformfolyamatait, melyek nagymértékben járulnak hozzá Európa tartós stabilitásához.

Az Európai Biztonsági és Védelmi Identitás (ESDI) kifejlesztése

A jövőben a NATO az európai szövetségesek aktívabb szerepvállalását és a Szövetség számára meghatározó transzatlanti kapcsolat új egyensúlyának megteremtését igényli. Ennek érdekében a csúcstalálkozón a NATO vezetői üdvözölték azt, hogy a hatékonyabb európai biztonsági és védelmi képesség erősítése újabb lendületet kapott, és egyben megerősítették az erre irányuló erőfeszítések Szövetségen belüli támogatását is. A csúcs elismerte az Európai Biztonsági és Védelmi Identitásnak a Szövetség keretében történő fejlesztésében az 1996-os berlini döntés alapján elért jelentős eredményeket, és intézkedett annak továbbviteléről. A NATO és a NYEU közötti megegyezésekre alapozva a Szövetség készen áll arra, hogy a szükséges megállapodások előkészítése és megkötése révén szorosabbra fűzze szálait az EU-hoz, mivel az Unió fokozottabb szerep betöltésére törekszik a biztonság területén. A Szövetség különösen fontosnak tartja, hogy minden európai tagállam bekapcsolódjon ezekbe a folyamatokba. A NATO új vezetési struktúrája és a többnemzetiségű Összhaderőnemi Alkalmi Harci Kötelékre (CJTF) vonatkozó elgondolás megvalósítása nem csak a Szövetség saját hadműveletei végrehajtásának lesz értékes eszköze, hanem az olyan európai műveleteket is támogatja, melyekben a Szövetség teljes egészében nem vesz részt.

Koszovói menekültek üdvözlik Javier Solanát, a NATO főtitkárát a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaság területén lévő cegrani menekülttáborban, május 12-én.*

(Belga foto)

(*)Törökország a Macedón Köztársaságot annak alkotmányos nevén ismeri el.

A dinamikus atlanti közösség megőrzése

A koszovói válság mindenekelőtt az Európa és Észak-Amerika közötti együttműködés szükségességét szemlélteti. A transzatlanti egység és elszántság továbbra is legfontosabb értékünk marad. Ez az egység és elszántság garantálta biztonságunkat a hidegháború idején, ugyancsak egységre és elszántságra volt szükség a koszovói válság megfékezéséhez, és a politikai megoldás eléréséhez, és most ugyanezzel az egységgel és elszántsággal munkálkodunk azon, hogy Délkelet-Európát visszatérítsük Európa fő áramlatába. A partnerországoknak a washingtoni csúcstalálkozón tanúsított feltétel nélküli támogatása megerősítette azt az alapvető igazságot, hogy Európának és Észak-Amerikának nem csak a múltja, hanem a jövője is közös.

A sors nem tartja vissza meglepetéseit addig, amíg készek vagyunk megérezni ezeket. Valójában egész más körülmények között szerettük volna megünnepelni a NATO alapításának 50. évfordulóját. A NATO eddigi eredményeit szerettük volna reflektorfénybe állítani, és nem a kontinens a legsötétebb oldalát mutató helyi válságba keveredni. Döntésünkkel, hogy beavatkozunk, és tartós békét teremtünk a Balkánon, kifejezésre jutattuk, hogy az atlanti közösség értékeit valóban tiszteletben tartjuk.

Ez a washingtoni találkozó legfontosabb üzenete, ami tovább erősíti e történelmi találkozónak az Európa stabilitása és biztonsága érdekét szolgáló kezdeményezéseit, egy olyan üzenet, amely az atlanti közösség büszkén vállalhat. ◆

NATO humanitárius segély a koszovói válság áldozatainak

Sergio Balanzino nagykövet
a NATO helyettes főtitkára

Válaszul a jugoszláv erőknek a koszovói menekültek tömeges kitelepítésére, a NATO az elkövetőkre mért légi hadműveletekkel kikényszerítette az etnikai tisztogatás beszüntetését, humanitárius segítséget nyújtott a tragédia áldozatainak és hamarosan megkezdi a menekültek hazatérésének támogatását. A NATO fáradhatatlanul dolgozik, koordinálja a segélyszállítmányok légi úton történő szállítását és raktározását, menhelyeket és más infrastruktúrát épít, sürgősségi betegellátást biztosít, és sok mindent is megtesz annak érdekében, hogy segítse azoknak a humanitárius szervezeteknek a munkáját, amelyek a menekültek szenvedését próbálják enyhíteni. Amint a NATO-erők megkezdik a béke helyreállítását, a kihívást a több mint egy millió menekült biztonságos környezetbe való visszatérésének segítése, lakhelyeknek újraépítése és életük újrakezdése jelenti majd.

Sergio Balanzino a NATO helyettes-főtitkára egy olasz segély munkást hallgat az Albánia északi részén található Kukes melletti ideiglenes menekülttáborban 1999. április 7-én.

(Belga foto)

Közlés az austin-i University of Texas on-line Perry-Castañeda Könyvtár Térképtára engedélyével. (http://www.lib.utexas.edu/Libs/PCL/Map_collection/Kosovo.html)

Idén Európa a második világháború óta legnagyobb menekültválságának voltunk tanúi. A szerb katonai és rendőri erők agressziója Koszovóban az albán származású jugoszláv állampolgárok ellen több mint 1,5 millió koszovóit űzött el otthonából, akik közül csaknem egymillióan menekültek el, illetve kényszerültek elhagyni Koszovót. Ez a tömeges kiáramlás kimondhatatlan nehézségeket és szenvedést okozott a koszovói embereknek és nagy megrázkódtatást jelentett a szomszédos Albánia, a volt Jugoszláv Macedón Köztársaság[1], Montenegró és Bosznia-Hercegovina számára is.

Válaszul a nemzetközi közösség nagyméretű segélyprogramot indított, a menekültek és az érintett országok támogatására. E program eredményeként, amelyet az ENSZ menekültügyi főbiztosa (UNHCR) vezetett, magas szintű együttműködés jött létre a nemzetközi és nem-kormányközi szervezetek, az adományozó országok illetve a szomszédos országok között. Az általános humanitárius erőfeszítéseken belül a NATO, a tag- és partnerországok részvétele volt a legjelentősebb. Annak ellenére, hogy a NATO nem humanitárius szervezet, számottevő képességekkel rendelkezik, amelyek kiegészítik a se-

(1) Törökország a Macedón Köztársaságot annak alkotmányos nevén ismeri el

gélyszervezetek lehetőségeit és segíthetik a menekültek alapvető szükségleteinek kielégítését.

A NATO reakciója a menekültválságra háromrétű volt. A március 24-én a Jugoszláv Köztársaság ellen indított szövetséges légi hadművelet véget vetett a jugoszláv agressziónak, amely annyi koszovóit elűzött otthonából. Ugyanakkor, a NATO példátlan méretű humanitárius segítséget nyújtott a menekülteknek. Most, amikor a szerb erők végül eleget tesznek a nemzetközi közösség követeléseinek a koszovói kivonulást illetően, a NATO élére állt egy nemzetközi békefenntartó erőnek, amely elő fogja segíteni a menekültek hazatérését.

Koordinált katasztrófaelhárítás

Az ENSZ menekültügyi főbiztossága(UNHCR) által vezetett humanitárius műveletek NATO általi támogatásának összehangolása Albániában és a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságban az Euro-atlanti Katasztrófa Reagálási Koordinációs Központon (EADRCC) keresztül történik. Az EADRCC már jóval a menekültválság legutóbbi fázisa előtt, 1998. júniusában, megalakítását követően azonnal megkezdte az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság támogatását. Az első küldetése óta, amelynek során az elmúlt évben a sürgős menekültsegély-szállítmányok Szarajevóból Tiranába való eljuttatásában segédkezett, az EADRCC folyamatosan konzultál az ENSZ menekültügyi főbiztosságával a válság alakulásáról Koszovóban és annak körzetében. Ennek során az EADRCC jó munka kapcsolatot alakított ki az UNHCR-ben dolgozó kollégáival Tiranában, Szkopjéban, Brüsszelben, de főként az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának genfi központjával. Amikor az albán nemzetiségűek ellen irányuló jugoszláv agresszió tömeges kitelepítésekbe torkollott és egyre több menekült kényszerült az ország elhagyására, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosság újra a NATO-hoz fordult segítségért a következő területeken:

- a segélyszállítmányok légi szállításának végrehajtása;
- a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságra nehezedő teher könnyítése érdekében a menekültek ideiglenes, NATO-országokban való elhelyezése;
- a légi segélyszállítmányok kirakodása és azonnali raktárok biztosítása;
- menekülttáborok kialakítása;
- információk biztosítása az otthonuktól megfosztott, de országon belül tartózkodó emberek számáról és tartózkodási helyükről.

Most, hogy a szerbek végre elhagyták Koszovót, a NATO által irányított erő, a „Kosovo Force" (KFOR) biztosítja az alapvető létfeltételeket a menekülteknek és az otthonuktól megfosztott, de országon belül tartózkodó embereknek, végzi a létfontosságú infrastruktúra javítását és az aknamentesítést.

A légiszállítások menedzselése

A menekültek tömeges kitelepítése Koszovóból Albániába és a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságba sok országot arra indított, hogy légi úton segélyszállít-

Olasz katona egy, az Albánia északi határai mentén kitört ágyúzás közeléből délre az Elbasan-i táborba történő evakuálásra váró, síró koszovói menekültet vigasztal május 6-án.

(Belga foto)

mányokat küldjön ezekbe az országokba. Kezdetben ezeknek a műveleteknek egyikét sem egyeztették össze az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságával. Annak érdekében, hogy a UNHCR pontosabb képet kapjon a humanitárius segítségnyújtás mértékéről, az Euro-atlanti Koordinációs Központ olyan eljárást indítványozott, amelynek alapján a humanitárius segélyszállítmányt szállító repülőgépek csak azután repülhetnek be a térségbe, hogy az ENSZ Menekültügyi Főbiztosa igazolta és prioritási fokozottal látta el őket. Az EADRCC összehívta a légtérbe való belépés ellenőrzésének legfontosabb szereplőit, a Eurocontrolt, a Regionális Légiszállítási Koordinációs Ellenőrzési Központot (RAMCC), a SHAPE Menekültsegélyezési Ellenőrzési Központját, és egy olyan eljáráscsomag összeállítását javasolta, amely hatásosan szolgálja a humanitárius és a katonai repülőgépek egyidejű légtérhasználata problémájának megoldását.

Az EADRCC az ENSZ Menekültügyi Főbizottságának újonnan megalakított szervezetének, az ENSZ Légi Koordinációs Osztályának (UNACC) is segítségére volt az ENSZ menekültügyi főbiztosságának főhadiszállásán, Genfben. Jelenleg, a UNACC majdnem minden alkalmazottja a NATO-tagországokból kerül ki, Az EADRCC-hez számos ország küldött légi hadműveletek támogatásában jártas szakértőket, de hamarosan láthatóvá vált, hogy amíg a UNACC-nek nem biztosítanak további alkalmazottakat, nem lesz ENSZ-légiművelet, amelyet támogatni kellene. Ezért az EADRCC légi hadműveleti szakértőinek jelentős részét átvezényelte a UNACC genfi szervezetéhez.

Átmeneti elhelyezés

A NATO országai azzal válaszoltak az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának és a szkopjei kormány segélykéréséire, hogy több mint 110 ezer koszovói menekültnek nyújtottak ideiglenes menedékhelyet a volt Jugoszláviai Macedón Köztársaságban. Légijárműveket biztosítottak több mint 60 ezer ember 19 NATO-tagországba való szállításához. A partnerországok szintén reagáltak a felhívás-

Egy Albániában segélyeket szállító francia UNHCR-helikopter száll fel újonnan érkezett amerikai ejtőernyősöket szállító teherautók fölött a tiranai Rinas katonai repülőtéren április 19-én.

(Reuters foto)

ra, és több mint 10 ezer menekült számára biztosítottak ideiglenes menedékhelyet. A NATO és a partnerországok együtt, a mai napig a humanitárius kitelepítettek több mint 95%-nak biztosítottak ideiglenes otthont. Ez segített egy bizonyos fokú biztonságot és stabilitást biztosítani Szkopje számára, sikeressé tette az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának humanitárius kitelepítési programját, és ami talán a legfontosabb, segített javítani a humanitárius helyzeten, az országon belüli menekülttáborokban uralkodó állapotokon, illetve a kitelepítettek helyzetén.

Logisztikai támogatás

A szövetséges szárazföldi haderők mind a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságban, mind Albániában fontos szerepet játszottak a humanitárius segélyek eljuttatásának biztosításában is . A NATO katonai személyzete közvetlen segítséget nyújtott a szkopjei és tiranai repülőtereken, a szállítmány kirakodásában és ideiglenes raktárak biztosításában és sokszor a szállítmányok végleges rendeltetési helyére szállításában is.

Szkopjében a NATO-egységek, a menekültválság csúcsán, létfontosságú segítséget nyújtottak, amikor a nagyon várt humanitárius segély légi úton érkezett. Most hogy a válság legviszontagságosabb fázisa véget ért a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságban*, az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága és más nemzetközi szervezetek képesek nagyobb felelősséget vállalni a légi szállítmányaik fogadásáért és továbbszállításáért. Ettől függetlenül a NATO szárazföldi erőinek katonái készen állnak logisztikai segítség nyújtására, ha arra ismét szükség lesz.

A „Szövetséges Menedék” hadművelet

Az Albánia légterében történő polgári és katonai légiszállítás hatékony koordinációjának érdekében, az albán kormány átengedte légterének ellenőrzését a NATO-nak. Ezáltal a NATO szárazföldi hadereje átvette a tiranai repülőtér irányítását, beleértve a légiközlekedés irányításának igazgatását, és az összes humanitárius és katonai légiszállítás szárazföldi kiszolgálását, a NATO és Szövetséges országok specializált földi kiszolgáló felszereléseket, és a légi szállítmányok fogadására és kirakodására alkalmas csoportokat is biztosított. A NATO-csapatok további ideiglenes rakodóteret biztosítanak és gondoskodnak a segélyszállítmány őrzéséről is. Végül a NATO közvetlen logisztikai támogatást is biztosít a létfontosságú, katonai teherautó konvojokkal, és helikopterrel szállított segélyszállítmányok eljuttatásához.

Még mielőtt a Tanács jóváhagyta a Szövetségi Menedék hadműveletet, a NATO a humanitárius segély támogatását szolgáló albániai műveletét, az egyes szövetséges országok szárazföldi haderői már megkezdték a segítségnyújtást a menekülteknek. Bár a NATO-erők már korábban is segítettek humanitárius műveleteket, ez volt az első kimondottan humanitárius küldetésre szabott tevékenység. Ebben a NATO által vezetett hadműveletben, mind NATO mind nem-NATO-országokból küldött kontingensek vesznek részt, összehangolva az albán kormányt közvetlenül támogató szárazföldi haderők és az ENSZ Menekültügyi Főbizottságának erőfeszítéseit.

Menekülttáborok építése

A menekültek példátlan beáramlása a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságba és a nagy számú albán nemzetiségűek, akiket erőszakosan kitelepítettek otthonaikból, és akik ezután a „senki földjén” ragadtak meghaladta a szkopjei kormány, az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának és több más segély

Francia katonák sátrakat építenek a Stankovac-i menekülttáborban április 30-án, hogy segítsenek a volt Jugoszláv Macedón Köztársaságot a korábbi napokban elözönlő 20.000 koszovói menekültet elhelyezni.*

(Belga foto)

(*) Törökország a Macedón Köztársaságot annak alkotmányos nevén ismeri el.

szervezet együttes képességeit is. Az igény hirtelen megnőtt a menekült menedékhelyek kapacitásának növelésére, ezért a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságban állomásozó NATO-erőknek 24 órás munkarendben kellett dolgozniuk, hogy rövid idő alatt számos menekülttábort építhessenek fel. Négy nap alatt 4 nagyméretű menekülttábor készült el, menedéket biztosítva az országban levő összes menekültnek, ezt hamarosan követte egy ötödik tábor kialakítása.

Ezeket a menekülttáborokat a NATO az ENSZ Menekültügyi Főbiztosának felkérésére és az ő elvárásainak megfelelően építette fel, és irányításukat, a felkérés értelmében, azonnal átadta a kiválasztott, nem-kormányközi szervezetek (NGO) kezébe, miközben a NATO továbbra is biztosította egyes létfontosságú technikai eszközök működtetését, amíg a megfelelő polgári támogatást kiépítették. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosa, Ogata Szadako asszony, nyilvánosan is kifejezve háláját, példaként hozta fel a NATO segítségét ebben a helyzetben, mint egy tökéletes példáját a NATO képességének arra, hogy támogassa az ENSZ Menekültügyi Főbizottsága küldetéseit.

A NATO Albániai Erői (AFOR) Albániában még nagyobb kihívással találták szemben magukat. A menekültek száma sokkal nagyobb volt, mint a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságban és John Reith altábornagy, az AFOR erők parancsnoka össze kellett, hogy hangolja az egyes országok tevékenységeit, hogy megfelelő számú menedékhely elkészülhessen. Hasonlóan a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságban működő erőkhöz, Reith altábornagy és a parancsnokága alatt álló erők is kiváló munkát végeztek 14, összesen 68 ezer menekült befogadásra képes, menekült tábort építettek fel.

A KFOR és a menekültek biztonságos visszatérése

A NATO személyzete világos tanúbizonyságát adta a Szövetség azon kötelezettségvállalásának, hogy támogassa a menekülteket az utolsó humanitárius erőfeszítésben, amely biztonságos hazatérésüket jelenti.

A NATO-erők tökéletesen tudatában vannak, és fel vannak készülve annak a problémának a kezelésére, hogy ebben a háború sújtotta megyében teljesen hiányoznak a közigazgatási és gazdasági infrastruktúrák, és normális élet szükséges feltételei. Az elviselhető mindennapi életkörülmények helyreállításához Koszovóban azonnali, életmentő segélyre van szükség azok számára, akik eddig a hegyekben és az erdőkben nyomorúságos körülmények között rejtőzködtek, helyre kell állítani a törvényes rendet és a polgári adminisztrációt és az elpusztított infrastruktúrát. Mihelyt létrejön egy működő polgári közigazgatás, melynek többé nincs szüksége a NATO katonai támogatására még akkor is, ha azt továbbra is más, nemzetközi és nem-állami szervezetek támogatják, a KFOR polgári és katonai küldetése (CIMIC) véget ér.

Egy koszovói menekült asszony vízért megy május 15-én a Kukes városa melletti sátortábor közelében.

(AP foto)

A NATO CIMIC munkájának élén egy Nemzetközi Összhaderőnemi Polgári-katonai Alkalmi Kötelék (CJCMTF) áll majd, amely közvetlenül a KFOR parancsnoksága alatt fog működni, a polgári és katonai élet szabályozása és szervezése érdekében. A CJCMTF ezenkívül közvetítő szerepet fog vállalni a nemzetközi és nem állami szervezetekkel való kapcsolatokban is, hogy elősegítse az egyes programok (projektek) és felelősségi területeke átvételét. Minden NATO CIMIC műveletet annak tudatában tervezik, hogy miután a sürgős (azonnali) igényeknek eleget tettek, a megfelelő polgári szervezetek vehessék át a humanitárius tevékenységek irányítását.

Áprilisban magam is meglátogattam a térséget, és így szemtanúja lehettem a menekültek helyzetének Albániában és a volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaságban egyaránt. A menekültek nyomorúságos helyzete erősítette meg a Szövetségeseket abban, hogy véget kell vetni az etnikai tisztogatásnak Koszovóban, és meg kell teremteni a lehetőségét a menekültek visszatéréséhez. Most, a válság befejeztével, még nagyon sok munka áll előttünk. A NATO azonban elkötelezte magát, hogy ennek a kihívásnak is megfeleljen, és sikerre vigye a béke és stabilitás megteremtése érdekében vállalt küldetését Délkelet-Európában. ◆

Amikor erőre van szükség: a NATO katonai válasza a koszovói válságra

Wesley K. Clark tábornok
a Szövetséges Európai Haderők Főparancsnoka

1999. március 24-én, a koszovói albánok elleni elnyomás eszkalálódásának valamint a nemzetközi közösséggel kötött szerződések sorozatos megszegésének hónapjai után a NATO határozott fellépésre szánta el magát Szlobodan Milosevics katonai gépezetével szemben. A NATO légi hadműveleteinek célja az volt, hogy véget vessen a belgrádi rezsim által Koszovóban folytatott kegyetlen etnikai tisztogatásnak és ugyanakkor humanitárius segélyben részesítse az üldöztetések áldozatait. A sikeres légitámadások Milosevicset a NATO feltételeinek elfogadására kényszerítették és megalapozták a béke megteremtését. Amint a szerb csapatok megkezdték a kivonulást, a NATO azonnal megkezdte csapatai betelepítését a tartományba. A Koszovóban állomásozó NATO-csapatok feladata a békeszerződés pontjainak betartatása, valamint a több százezerre tehető albán menekült visszatérésének biztosítása lesz.

Wesley Clark tábornok, a Szövetséges Európai Haderők Főparancsnoka egy vadászgép fülkéjében az észak-olaszországi Istrana légitámaszponton tett látogatása során május 29-én.

(AP foto)

A Szövetséges katonai erők naponta szembesültek emberek tömegeinek otthonaikból történő előre kitervelt erőszakos elüldözésével, az „etnikai tisztogatás” ijesztő következményeivel Albániában és Macedóniában[1] létesített menekülttáborokban, vagy akár csak letekintve gépeikből Koszovóra. Még 15.000 láb magasságból is jól kivehetőek voltak az elhagyatott és lerombolt falvak, a végeláthatatlan sorokban menekülő emberek, a felégetett otthonok ezreit jelző füstfelhők. A kegyetlenkedésekről és megaláztatásokról szóló történetek, a tárgyalás nélküli kivégzések, a szervezett nemi erőszak és a korra tekintet nélküli verésekről szóló beszámolók pedig még elevenebbé tették a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság brutális terrorját a területén élő albán kisebbség ellen. A NATO által megindított Allied Force (Szövetséges Erő) és Allied Harbour (Szövetséges Menedék) fedőnevű akciók célja ezen bűnök megakadályozása és az élet normális menetének visszaállítása volt.

Fegyveres fellépés és segítségnyújtás

A két NATO-művelet, – amelyek közül az egyik katonai erő alkalmazására, a másik humanitárius segély nyújtására hivatott – a békevégrehajtó erők előőrsével

Szerb katonai járművek menete hagyja el Dél-Koszovót, egy Pozaranje városába települő amerikai tengerészgyalogosokból álló KFOR-kontingens mellett elhaladva június 14-én.

(AP foto)

(1) Törökország a Macedón Köztársaságot annak alkotmányos nevén ismeri el

együtt, a NATO katonai elkötelezettségét mutatta, a politikai célok elérése érdekében. Ezek voltak az utolsó lépések a katonai műveletek sorában, amelyek azonnal megkezdődtek azt követően, hogy a jugoszláv vezetés megkezdte az albán etnikum erőszakos elnyomását.

A NATO már 1998. júniusában határozottan fellépett a Jugoszláviában kibontakozó erőszakos elnyomás ellen. Először egy figyelmeztető légi gyakorlatra, a következő hónapban a Földközi-tengeren állomásozó flotta összevonására került sor Durrës kikötőjében, augusztusban és szeptemberben pedig békepartnerségi gyakorlatok voltak a térségben.

A Szövetség politikai vezetői, alkalmazva a Szövetséges Fegyveres Erők Legfelső Európai Parancsnoksága (ACE) fejlett tervezési képességeit, a jugoszláv kormányzat tudtára hozták, hogy készen állnak a fellépésre. Milosevics elnök nem vette komolyan a Szövetség jelzéseit, így 1998. októberére a helyzet majdnem menthetetlenül megromlott.

Ahogy a koszovói albánok elleni jugoszláv támadások fokozódtak 1998. őszén, az Észak-atlanti Tanács (NAC) számára is egyre világosabbá vált a határozottabb intézkedések szükségessége. A szerbek azonban elutasították a NAC azon követelését, amely az ENSZ 1199. számú határozatán alapulva a túlzott szerb katonai jelenlét beszűntetését indítványozta Koszovóban. A fenyegető humanitárius katasztrófa tudatában a Tanács elrendelte a Jugoszlávia elleni légi hadműveletek megindítására való felkészülést. Szövetséges repülőgépek százai gyűltek össze a támadásra, a diplomáciai kezdeményezések pedig új lendületet vettek a NATO nyílt fenyegetése árnyékában.

Milosevics végül beleegyezett az ellenségeskedés beszüntetésébe, az EBESZ (Európai Biztonsági és Együttműködés Szervezete) megfigyelőinek koszovói jelenlétébe és a NATO légi ellenőrző missziójának engedélyezésébe. Miután a NATO elrendelte a szakaszolt légicsapások hadműveleti parancsát (ACTORD)[2], Milosevics kénytelen volt hozzájárulni az indokoltat meghaladó katonai egységek kivonásához, a rendőrség békebeli tevékenységére és létszámára visszaállításához, nehézfegyvereinek bevonásához. A Szövetség jelentős mértékben részt vett a Koszovói Ellenőrző Misszió munkájának segítésében, a légtérellenőrzés, a megfigyelők tevékenységének koordinálása és a kimenekítő erők telepítése révén.

A megállapodás sorozatos megszegése

Milosevics természetesen ezt a megállapodást sem tartotta be. Decemberre nyilvánvalóvá vált újabb egységek, nevezetesen egy új zászlóalj érkezése Podujevo-ba és illetve egy másiké a Stimle városából kiinduló távközlési összeköttetés biztosítására. A jugoszláv kormány szokásos kiképzési gyakorlatnak minősítette a történteket, azonban a megállapodás ellenére erről elmulasztotta értesíteni az EBESZ-t. Az ún. „kiképzési gyakorlat” széleskörű támadó hadműveletbe torkollott. A december végén egymást követő találkozókon Belgrádban emlékeztettük a jugoszláv vezérkari főnököt, Ojdanics tábornokot, és a rendőrség főparancsnokát, Djurgyevic tábornokot, hogy a történtek ellentétesek a NATO-val kötött megállapodással.

Januárban és februárban újabb egységek érkeztek a tartományba, egyre nyíltabban sértve meg az októberi megállapodást. A Jugoszláv Hadsereg (VJ) és a különleges rendőri egységek (MUP) a Rambouillet-ben, majd később Párizsban folytatott béketárgyalások alatt is újabb támadásokat követtek el Vucitrin és Kosovska Mitrovica települések környékén. Minden jel további haderő összevonásra, a fegyveres cselekmények kiújulására és későbbi hadműveletek előkészítésére utalt.

Az Allied Force hadművelet

Miután a diplomáciai próbálkozások nem tudták rábírni Milosevicset a NATO és az Összekötő Csoport (amelynek Oroszország is tagja volt)[3] által jóváhagyott béketerv elfogadására, a Szövetség március 24-én megindította a légi hadműveletet. Az Allied Force fedőnevű hadművelet egy előre jól kidogozott légiakciót tartalmazott, melynek célja a szerb katonai képességek gyengítése ill. megsemmisítése, valamint a további szerb lépések megakadályozása volt. A szövetséges erők erős ellenséggel erőkkel néztek szembe, de bátorságuknak és szaktudásuknak köszönhetően az ellenség mára közel nem olyan erős, mint kezdetben volt.

A NATO két szálon zajló légi hadműveletének célja egyrészt a szerb katonai és rendőri erők felszámolása, elszigetelése, vagyis a szerb erők koszovói agresszív tevékenységének akadályozása volt. Ezzel egy időben a Szövetség megkezdte egyéb stratégiai célpontok támadását is.

A brit királyi légierő Harrier vadászgépe fegyverzetben és levegő-levegő rakétákkal felszerelkezve húz el a felhők biztonságában.

(Reuters foto)

(2)

Az ACTORD a kijelölt nemzeti erőket a NATO parancsnoksága és rendelkezése alá helyezi, amelynek parancsnoka fel van hatalmazva a hadműveletek megkezdésére, a NAC által meghatározott időben és feltételek mellett.

(3)

A Jugoszláviával foglalkozó Összekötő Csoport tagjai: Franciaország, Németország, Olaszország, Oroszország, az Amerikai Egyesült Államok és az Egyesült Királyság.

Az Adrián hajózó USS Gonzales hadihajó fedélzetén található Harci Tájékoztató Központban egy Koszovó feletti vihart figyelnek meg a radar képernyőjén.

(Reuters foto)

Ezek közé tartoztak a Koszovóval határos területeken állomásozó logisztikai erők, amelyek a Koszovóban tevékenykedő szerb alakulatokat utánpótlással látták el, a jugoszláv hadsereg integrált légvédelmi rendszere, magasabb vezetési rendszerek, üzemanyag raktárak és egyéb, a szerb katonai és biztonsági gépezetet ellátó célpontok.

A légitámadások intenzitása folyamatosan nőtt. A támadás nem a szerb lakosság ellen irányult. A támadások célja szigorúan arra korlátozódott, hogy rákényszerítse a szerb katonai és rendőri erőket a lakosság ellen folytatott erőszak feladására, vagy ha ezt nem sikerül elérni, meggyengítse, és az elnyomás eszközeitől megfossza őket. A célpontok kijelölésében résztvevő szakemberek és a pilóták nagy gondot fordítottak a polgári lakosság körében okozott veszteségek elkerülésére és a járulékos károk csökkentésére.

Vállalkozásukat segítették a rendelkezésünkre álló precíziós fegyverek, melyek segítségével jelentősen csökkenthetőek voltak egyrészt a polgári veszteségek, másrészt a szövetséges gépeknek a szerb légvédelemnek való kiszolgáltatottsága. A légitámadások eddigi történetében először került sor a legfejlettebb haditechnika ilyen mértékű alkalmazására. Nagy pontosságú robotrepülőgépek földi célpontokat támadtak, és előfordult, hogy vadászgépek lézer irányítású rakétákkal támadtak tankokat.

Sokszor az időjárás sem kedvezett a pilótáknak, és oly sűrű felhőrétegeken kellett keresztülhatolniuk, amelyek gyakorlatilag lehetetlenné tették a célpontok szabad szemmel történő kiválasztását. A kedvezőtlen időjárási viszonyok, valamint az emiatt törölt bevetések ellenére, az eredmények a légitámadás sikerességéről árulkodnak.

A szövetséges pilóták 37.465 bevetésben vettek részt, ebből 14.006 volt csapásmérő feladat. Összehasonlítva a korábbi légi hadműveletek adataival, szembetűnő a támogató repüléseknek a csapásmérő bevetésekhez viszonyított magas száma. Ennek oka, hogy a jugoszláv védelemi erők kiszámíthatatlansága miatt, valamint a jugoszláv légierő váratlan támadását megakadályozandó, állandó légi járőrszolgálatot kellett fenntartani a térségben több, akár egyszerre hét. A légi járőrözés szükségességét és hatékonyságának fontosságát jól példázza a két MIG lelövésének esete Bosznia-Hercegovina légterében, 1999. március 26-án.

A légi utántöltések magas számának magyarázata a célpontok és a bázisok közötti nagy távolság volt. A tanker gépek képessé tették vadász és bombázó gépeinket arra, hogy hosszabb ideig lehessenek a levegőben, növeljék rugalmasságukat, és maximálisan kihasználhassák a Koszovó felett töltött időt. A bevetések száma egyéb kisegítő tevékenységekre is utal: ilyenek voltak a felderítő feladatokat ellátó, valamint a repülőgépes fedélzeti korai előrejelző (AEW) és vezetési repülések. A kisegítő repülések tekintetében ez volt az eddigi legnagyobb támogatást élvező légi hadművelet.

A légi hadművelet sikere

A jugoszláv integrált légvédelmi rendszer súlyos veszteségeket szenvedett el. Az állandó bombázások nélkül azonban a szerbek hamar kijavíthatták volna a károkat, így a szövetségesek a támadások növelésével igyekeztek egy lépéssel a szerbek helyreállító tevékenysége előtt maradni. Jugoszlávia korai előrejelző radarjai, rakétái és vadászgépei közül napról napra több semmisült meg. A jugoszláv hadsereg lassan de biztosan elveszette minden képességét légterének ellenőrzésére.

A légi hadművelet eredményeként, a brutális terveket szövő jugoszláv vezetési és irányítási rendszer jelentős veszteségeket szenvedett el, de még mindig működőképes volt. Az évtizedek alatt kiépített hatalmas irányítási rendszer és technika gyakran meghibásodott. Ezeknek a hibáknak a hatása érzékelhető volt a parancsnoki lánc soraiban,

Brit Puma katonai szállítóhelikopterek hoznak KFOR katonákat és felszerelést Koszovóba június 13-án.

(Belga photo)

ami akadályozta a szárazföldi csapatok harctéri irányítását. A Szövetségesek televízióadókat és átjátszó állomásokat támadtak, mivel ezek is részét képezték a jugoszláv katonai gépezetnek, meghosszabbítva és támogatva a konfliktust.

A Szövetségesek egyéb stratégiai célpontokat is támadtak, pl. a szerb elektromos erőmű rendszert, amely testünk vérkeringéséhez hasonlóan lényegesen hozzájárult a hadsereg működőképességéhez. A légi támadások megsemmisítették az ország kőolajfinomító kapacitását, a haderő mozgásképességét biztosító üzemanyag tartalék jelentős részét. Szerbia behozatalra kényszerült a működéshez szükséges üzemanyag pótlására, amelyet Bar kikötőjén és a Dunán keresztül igyekezett beszerezni. Elemzők szerint időszakos kimaradás volt tapasztalható az ország üzemanyag ellátásában. A Koszovóban állomásozó csapatok hamarosan parancsot kaptak a hadműveltek szüneteltetésére, védekező pozíciók felvételére, az üzemanyaggal való takarékosságra és a várakozásra. Voltak olyan alakulatok is, amelyek egyszerűen kifogytak az üzemanyagból.

A Szövetség számára azért volt döntő fontosságú Jugoszlávia üzemanyagellátásának megbénítása, hogy a Milosevics által irányított szerb erők ne legyenek képesek az etnikai tisztogatás további folytatására. A hidak lerombolása pedig megakadályozta a jugoszláv hadsereg felvonulását Montenegróba, és lelassította a Koszovóba történő településüket is.

A légibevetések előrehaladtával azok fő célja is fokozatosan megvalósult: a Koszovóban lévő szerb erők sarokba szorítása. A kedvező időjárásnak köszönhetően ezek az erők a szövetséges gépezet teljes erejét érezték. A szerb erők kénytelenek voltak elrejtőzni napközben és csak éjszaka tudták csapataikat mozgatni. Amint felsorakoztak az UCK-val – a koszovói fegyveres erőkkel – való leszámolásra, nagy valószínűséggel számíthattak a NATO-gépek megjelenésére és csapásaikra. Ennek elkerülése érdekében kisebb egységekbe csoportosultak, ami viszont kiszolgáltatottabbá tette őket az UCK-val szemben. Az egy éven keresztüli állandó támadások ellenére ugyanis, a szerb csapatoknak nem sikerült az UCK egységek teljes felszámolása. A jugoszláv hadseregen belül a hanyatlás jelei mutatkoztak, egyre inkább belátták, hogy ebből a konfliktusból nem kerülhetnek ki győztesen.

A kezdetben jól fegyverezett, hatékony és félelmetes szerb erők lassan elszigetelődtek egymástól, és jelentősen csökkent az albán lakosság elleni agresszió üteme. Napról napra szembetűnőbbé vált a hadsereg moráljának megbomlása: a tömeges dezertálásokról, magas rangú tisztek lemondásáról és tábornokok házi őrizetben tartásáról szóltak a jelentések.

A humanitárius segítségnyújtás

A Szövetséges Haderők Erők Európai Főparancsnokságának gyorsreagálású hadteste (ARRC), és szárazföldi mozgékony köteléke (AMF(L)) Macedónia és Albánia területén a több százezres koszovói albán menekült helyzetének megoldásán fáradozott – reagálva ezzel Milosevics koszovói albánok ellen kifejtett tevékenységére. A művelet eredményeként sikerült megakadályozni Milosevics tervét, a szomszédos országok destabilizálását.

Április elejétől kezdve, a humanitárius katasztrófa radikális növekedésével párhuzamosan, a Szövetség vezetői közbelépésre utasították a reagáló erőket. A gyorsreagálású hadtest már a rambouillet-i tárgyalások alatt megkezdte az áttelepülést Macedóniába, fölkészülendő a Koszovóba való bevonulásra, mihelyt megszületik a békemegállapodás. Amikor menekültek ezrei érkeztek Macedóniába, a gyorsreagálású hadtest hamar átszervezte működését: étellel, vízzel és más szükséges felszereléssel látta el a menekülteket, táborokat és óvóhelyeket állított fel, valamint megkezdte a menekültek elszállítását a határ körzetéből. A szárazföldi mozgékony kötelék központja Albániába települt, ahol Szövetséges Menedék művelet néven (Operation Allied Harbour) az országba irányuló külföldi segítség szervezése lett a feladata. Mindkét esetben a NATO reagáló erői napokon belül felül kerekedtek a kaotikus állapotokon.

A reagáló erők számtalan életet mentettek meg, hathatós választ adtak a menekültválságra, mindaddig, amíg az erre szakosodott nemzetközi szervezetek, mint az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága (UNHCR) valamint egyéb nem-kormányzati szervezetek a helyszínre érkeztek. Bár az ENSZ Menekültügyi Főbiztossága átvette a menekülthelyzet megoldásának irányítását, a NATO reagáló erői továbbra is folytatják humanitárius tevékenységüket mindkét országban.

Egy koszovói kisfiú integet a katonákat és felszereléseket Koszovóba szállító KFOR helikopternek a Stankovac melletti menekülttáborban.

(Reuters foto)

A végkifejlet

A Szövetség ereje a szerb rezsim erejének csökkenésével párhuzamosan növekedett. A Szövetség korlátlanul rendelkezett a jugoszláv légtér felett. Minden szerb repülő, amely megkísérelt szembeszállni a NATO gépeivel, pusztulásra volt ítélve. A szövetséges pilóták 90 ellenséges gépet semmisítettek meg, ezek közül hatot a levegőben. A NATO gépei nagy számú föld-levegő rakéta indító-és radar állomást bombázott le. A NATO minden egyes nappal egyre inkább átvette az események irányítását a földi események felett is. Június 10-én, amikor sor került a légitámadások felfüggesztésére, a Szövetségesek 912 repülőgéppel és több mint 35 hajóval rendelkeztek – közel háromszorosával, mint a hadműveletek kezdetén.

Összefoglalva megállapíthatjuk, hogy a hadművelet sikeres volt. Eredményes, jól megtervezett és szisztematikusan végrehajtott művelet volt, amely elkerülte a szükségtelen veszteségeket, minimalizálta a polgári károkat, és elérte kitűzött céljait. A 78 napos hadművelet kiteljesedését és intenzitásának növelését nagyban segítette a tavasz megérkeztével fokozatosan javuló időjárás.

Milosevics elnök természetesen fel volt készülve a nagy számú veszteségekre, a jugoszláv hadsereget azonban a teljes összeomlás veszélye fenyegette. A háttér infrastruktúrában és a katonai morálban jelentkező erózió halmozódó hatása nem volt tovább rejthető a propaganda, illetve a hallgatás fala mögé. Milosevics tévesen arra számított, hogy sikerül felőrölnie a Szövetség egységét. Szándékával ellentétesen a Szövetség egysége megerősödött és egyre elszántabbá vált. Milosevics tehát kénytelen volt belátni, hogy elszámította magát és nem győzhet.

Hamarosan a szerb hadsereg és kormányzat is hasonló következtetésre jutott, ami június 9-én a NATO és Jugoszlávia közötti katonai technikai megállapodás (MTA) aláírásához vezetett.

A NATO ma már új feladatára, a szerb csapatok kivonásának és a koszovói béke betartását ellenőrző NATO-erők (KFOR) betelepítésének irányítására koncentrál. A KFOR június 12-én kezdte meg bevonulásukat, átvéve a tartományt a kivonuló szerb csapatoktól. Ez egy összetett és sok veszélyt rejtő művelet. A KFOR erőinek a veszélyes terepre való bevonuláshoz nagy szükségük lesz bátorságukra és szakmai hozzáértésükre . A hadművelet azonban nem fejeződhet be fő célunk, a koszovói albán menekültek otthonaikba történő visszajuttatása nélkül. Csak ebben az esetben jelenthetik katonai vezetőink, hogy teljesítették feladatukat. A misszió sikere egyben új korszaknak kezdetét is jelenti. A faji konfliktus és az etnikai tisztogatás befejeződése fordulópontot hozhat a Balkán jövőjében, amelyre sokkal inkább a demokrácia virágzása, mintsem az intolerancia és az elnyomás a jellemző. ◆

Örömittas koszovóiak integetnek a koszovói Prinzenbe június 13-án érkező német KFOR-erőknek.

(AP photo)

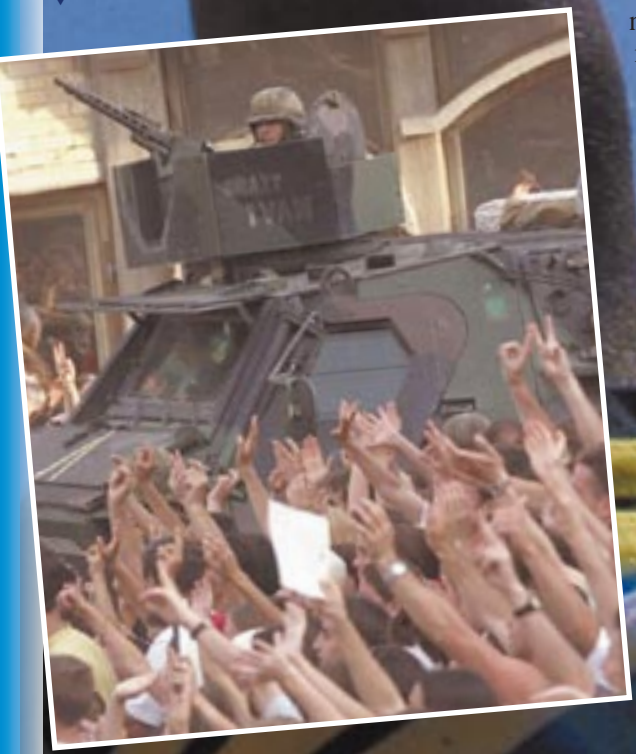

Új Stratégiai Koncepció egy új korszak számára

Anthony Cragg
a NATO védelmi tervezési és hadműveleti ügyekben illetékes főtitkárhelyettese

A Washingtoni Csúcstalálkozó egyik legfontosabb eredménye a Szövetség új Stratégiai Koncepciójának elfogadása volt. Ez a dokumentum, mint a Szövetség céljainak határozott kinyilvánítása, a NATO politikai és katonai stratégiáját az európai környezetben a hidegháború befejezése óta bekövetkezett változások figyelembe vételével határozta meg, és megerősíti a Szövetség alapvető elkötelezettségét a kollektív védelem iránt. Építve az 1991. évi Stratégiai Koncepcióban megfogalmazott, egy közös európai biztonsági architektúra kiépítésére vonatkozó megközelítésre, mely a politikai konfrontáció és a katonai versengés helyett az együttműködésen és a „partnerségen" alapszik – a mostani koncepció újabb kötelezettségeket vállal fel a válságkezelés és a konfliktus-megelőzés területén, az euro-atlanti térség békéjének és stabilitásának erősítése érdekében.

Az új stratégiai koncepció előkészítése

A Stratégiai Koncepció felülvizsgálatát az állam- és kormányfők 1997. júliusi találkozójukon határozták el. Céljuk az volt, hogy lehetővé tegyék a biztonsági helyzetben bekövetkezett változások figyelembevételét a Szövetség Stratégiájában, illetve, valamint megteremteni a politikai kereteket a NATO azon katonai képességeinek fejlesztéséhez, amelyekkel megfelelhetnek a következő évszázad kihívásainak. A kezdeményezést a Szövetség politikai és katonai szerepének alapos felülvizsgálata követte, azoknak az alapvető változásoknak a tükrében, melyek 1991, az előző Stratégiai Koncepció elfogadása óta bekövetkeztek, olyan kulcsfontosságú területekre koncentrálva, mint például a Szövetség alapvető feladatai, a stratégiai környezet alakulása, a NATO fokozódó elkötelezettsége a válságkezelés és a konfliktus-megelőzés iránt, a biztonság és stabilitás előmozdítása a partnerség és politikai párbeszéd útján, a NATO további bővítése, az Európai Biztonsági és Védelmi Identitás (ESDI) kifejlesztése és a fegyverzetellenőrzés.

A minden részletre kiterjedő felülvizsgálat két szakaszban folytatódott. 1998 első felében a Szövetség koncepcionális vitasorozatot folytatott le azokról az elméleti kérdésekről, amelyekre a koncepció korszerűsítése folyamatában ki kívántak térni. Ez a munka, amely egy sor vázlatos szövegjavaslat kidolgozását jelentette, képezte a kiinduló pontot a Szövetség stratégiájának részletes áttekintésében. Az áttekintés mintegy 15 hónapon keresztül folytatódott, s a végső kérdések már magán a csúcstalálkozón tisztázódtak 1999. április 23-án és 24-én.

Alapvető kötelezettségvállalások

A Stratégiai Koncepció megerősíti a Szövetség lényegi és hosszú távra szóló célját, a tagországok biztonságának és

A szövetséges és partnerországok az Euro-atlanti Partnerségi Tanácsban találkoznak a Washingtoni Csúcstalálkozó alkalmával. Az EAPT az egyik legfontosabb eszköze az euro-atlanti térség demokratikus országok közötti partnerség, párbeszéd és együttműködés szövetségi politikájának.

(NATO foto)

szabadságának politikai és katonai eszközökkel történő szavatolásáért vállalt kötelezettségét. Kihangsúlyozza a Szövetségnek a demokratikus értékekről, az emberi jogokról és a jogállamiságról alkotott nézeteit, valamint azt az elkötelezettséget, hogy nem csak egymást védik, hanem hozzá kívánnak járulni a szélesebb értelemben vett euro-atlanti térség békéjének és stabilitásnak fenntartásához.

A fentiekkel összhangban a Koncepció kijelöli a Szövetség alapvető biztonsági feladatait. Ezek a feladatok a folyamatosság és az 1991. évi Koncepció elfogadása óta eltelt idő változásainak egyensúlyára épülnek. Egyes funkciók, mint például a „kollektív védelem", természetesen a Szövetség megalakulása óta a középpontban vannak, szükségessé vált azonban utalásokat tenni a válságkezelés és a konfliktus-megelőzés területén jelentkező új feladatokra is, melyeket a Szövetség az euro-atlanti térség békéjének és stabilitásának megőrzése érdekében vállal fel. A Szövetség alapvető biztonsági feladatait a szemközti oldalon található táblázat tartalmazza.

Az alakuló stratégiai környezet

A Stratégiai Koncepció egyik legfontosabb feladata a stratégiai környezet vizsgálata, és az előrelátható biztonsági problémák és veszélyek felmérése. Ezzel kapcsolatban a Koncepció arra a következtetésre jut, hogy az elmúlt években egy folyamatos és általánosságban véve pozitív változás ment végbe, és a Szövetség, a többi egymást kölcsönösen erősítő intézménnyel együtt, a hidegháború vége óta fontos szerepet játszott az euro-atlanti biztonság megerősítésében. Az 1991. évi Stratégiai Koncepció aláhúzza azt a következtetést, miszerint az általános háború lehetősége Európában szinte eltűnt, de továbbra is veszélyekkel és akadályokkal kell szembenéznie a Szövetség tagjainak és az euro-atlanti térség többi államának. Ilyen akadályok lehetnek etnikai konfliktusok, az emberi jogok megsértése, politikai instabilitás, és a gazdasági bizonytalanság.

A Szövetség biztonságát más, szélesebb körű kockázatok is befolyásolhatják. Ezek közül komoly problémának tekinti például a nukleáris, biológiai és vegyi fegyverek és azok célba juttató eszközeinek elterjedését. A technológia globális elterjedése jelentheti azt a veszélyt, hogy korszerű és bonyolult katonai eszközök nagyobb mértékben rendelkezésre állhatnak a potenciális ellenségek számára is.

Biztonság az elkövetkező évek során

A Szövetség 1991. évi stratégiájának egyik fontos jellemzője volt a Szövetség széles körű kötelezettségvállalása a biztonság területén, amely felölelte az egymást kiegészítő politikai és katonai módszereket, és a Szövetség érdekeit osztó országokkal való együttműködésre helyezte a hangsúlyt. Ez az átfogó megközelítés továbbra is

(balról jobbra) Lionel Jospin francia miniszterelnök és Jacques Chirac elnök, a Gerhard Schröder német kancellár és Joschka Fischer külügyminiszter, valamint Hubert Vedrine francia külügyminiszter az EU 1999 június 3-án a németországi Kölnben rendezett csúcstalálkozóján. Az EU vezetői megállapodtak, hogy olyan védelmi és biztonsági pillért hoznak létre, mely képes lesz csökkenteni Európának az amerikai fegyveres erőktől való függését.

(Belga foto)

központi fontosságú része lesz az új Stratégiai Koncepciónak, de jelentősen átdolgozott formában. Ez a következő létfontosságú elemekből áll majd:

A transzatlanti kapcsolatok fenntartása: A Stratégiai Koncepció az európai és észak-amerikai biztonság oszthatatlanságát hangsúlyozza, aláhúzva az általuk közösen vallott értékeket támogató, erős és dinamikus észak-amerikai és európai partnerség fontosságát.

A hatékony katonai képességek fenntartása: A Koncepció olyan katonai képességek fenntartását írja elő, amelyek az előrelátható helyzetek teljes skálájában hatékonyan alkalmazhatóak lesznek, kezdve az elrettentéstől és kollektív védelemtől a válságkezelő hadműveletekig.

Az Európai Biztonság és Védelmi Identitás fejlesztése a Szövetségen belül: A Stratégiai Koncepció megerősíti, hogy az Európai Biztonsági és Védelmi Identitást (ESDI) a szövetséges országok külügyminisztereinek 1996 évi berlini döntése alapján, a Szövetségen belül tovább fogják fejleszteni, valamint azt, hogy a folyamatban szoros együttműködésre lesz szükség a NATO a Nyugat-Európai Unió (NYEU) és ahol kell és lehetséges, az Európai Unió között.

Konfliktus-megelőzés és válságkezelés: Az alapvető biztonsági feladatok végrehajtásának érdekében (lásd előző oldalt) a Szövetség más szervezetekkel együttműködve keresi a konfliktusok megelőzésének lehetőségét, vagy ha már a válság kitört, a nemzetközi joggal összhangban a hozzájárul annak kezeléséhez, beleértve válságkezelő hadműveletek végrehajtásának lehetőségét is. A Stratégiai Koncepció meghatározza a Szövetség működésének alapelveit ezen a területen.

Partnerség, együttműködés és politikai párbeszéd: Külön hangsúlyt kapott a Szövetség eltökéltsége a hosszú távú partnerség, együttműködés és párbeszéd politikájának folytatására az euro-atlanti térség valamennyi demokratikus országával a béke megőrzése, a demokrácia fejlődésének elősegítése valamint a társadalmi haladáshoz és a gazdasági fejlődéshez való hozzájárulás céljából. A Stratégiai Koncepció megerősíti, hogy az Euro-atlanti Partnerségi Tanács, a Békepartnerségi program, az Oroszországgal és Ukrajnával kialakított különleges kapcsolatok és a Mediterrán Párbeszéd e politika legfőbb intézményeit képezi.

A Szövetség bővítése: A Stratégiai Koncepció megerősíti, hogy egyetlen „európai demokrácia", melynek felvétele megfelel a Washingtoni Szerződés célkitűzéseinek, sem hagyható ki a szövetségi tagságra pályázók köréből. Ismét kinyilvánítja, hogy az elkövetkező években újabb országok kapnak meghívást a Szövetséghez való csatlakozásra.

Bill Clinton amerikai elnök (jobbról) és Tony Blair brit miniszterelnök beszélgetnek a washingtoni csúcstalálkozó alkalmával, demonstrálva, hogy mennyire fontos az erős és dinamikus transzatlanti kapocs, amely a Szövetség gerincét képezi.

(Belga foto)

A NATO ALAPVETŐ BIZTONSÁGI FELADATAI

Legfőbb céljának elérése érdekében, mint a Washingtoni Szerződésben és az ENSZ alapokmányában foglalt kötelezettségeket felvállaló népek szövetsége, a Szövetség az alább alapvető feladatokat hajtja végre:

Biztonság: A stabil euro-atlanti biztonsági környezet egyik nélkülözhetetlen alapelemének biztosítása, a demokratikus intézmények fejlődésének, illetve a vitás kérdések békés úton való rendezésének elve alapján, olyan környezet létrehozása, melyben egyetlen ország sem veszélyezteti a másikat, sem erővel, sem az erőszak alkalmazásával való fenyegetéssel.

Konzultáció: alapvető transzatlanti fórumként szolgál – a Washingtoni Szerződés 4. pontja lapján – a Szövetség által folytatott konzultációkhoz minden az országok létfontosságú érdekeiket érintő kérdésben, beleértve a tagok biztonságát fenyegető eseményeket és a közös aggodalomra okot adó kérdésekben tett intézkedések előzetes összehangolását.

Elrettentés és védelem: a Washingtoni Szerződés 5. és 6. pontja szerint bármely tagállam ellen irányuló fenyegetés és agresszió elrettentése és azokkal szembeni megvédése.

Az euro-atlanti térség stabilitásának és békéjének fokozása érdekében:

- Válságkezelés: esetenként és konszenzus alapján a Washingtoni Szerződés 7. fejezete szerint Szövetség készen kell álljon, a konfliktusok kezeléséhez való hozzájárulásra és a válságok megelőzésében – beleértve a válságokkal szemben teendő válaszlépéseket is – való tevékeny részvételre.

- Partnerség: A Szövetség elősegíti a szélesebb területre kiterjedő partnerség fejődését, az együttműködést és a politikai párbeszédet az euro-atlanti térség többi országával, az átláthatóság, a kölcsönös bizalom és a Szövetséggel közös akciókra való képesség megteremtésében.

Fegyverzetellenőrzés, leszerelés, non-proliferáció: További megerősítést kapott az a támogatás, melyet a Szövetség, a fegyverzetellenőrzésnek, a leszerelésnek és a tömegpusztító fegyverek elterjedésének megakadályozásához nyújt, párhuzamosan azzal a kötelezettségvállalással, hogy a biztonság és stabilitás erősítését a fegyveres erők lehető legalacsonyabb szintjén kívánja szolgálni, amely még biztosítja a NATO képességeinek megőrzését, és feladatai teljes skálájának megoldását.

Katonai Irányelvek

A Stratégiai Koncepció befejező része lefekteti a Szövetség fegyveres erői fejlesztésének alapelveit és meghatározza a feladataikat, ezzel irányelvekre fordítja le a politikai célokat és feladatokat a NATO vezető katonai szervei számára, melyek alapján kidolgozhatják a részletes terveket és koncepciókat. A Stratégia felszólít a Szövetség feladatainak teljes – a kollektív védelemtől a békefenntartásig illetve egyéb válságkezelő feladatokig terjedő – skálája végrehajtásához szükséges katonai képességek megteremtésére. Ezek között szerepel az ellenfél erőinek hatékony lefogása, a telepíthetőség és mobilitás, az erők és eszközök túlélőképessége, a harcképességek fenntartása és az interoperabilitás. A Szövetség feladatainak teljes skáláját megoldani képes erők rugalmas összeállítása szintén reflektorfénybe került, hasonlóan a többnemzetiségű és több haderőnemet magában foglaló kötelékekben való tevékenység képességégének szükségességével. A Stratégiai Koncepció azt is megerősíti, hogy miközben az atomfegyverek alkalmazását felvető körülmények kialakulása rendkívül valószínűtlen az atomfegyverek változatlanul kulcsszerepet játszanak a béke megőrzésében és a konfliktusok (háborúk) megelőzésében.

A következő évszázad kihívásai

Az új Stratégiai Koncepcióval a Szövetség világos irányvonalat szabott jövőbeni politikája és katonai tevékenysége számára. A Koncepció tartós elvi alapot biztosít a Szövetség számára a tagországok biztonsága, az euro-atlanti térség békéjének és stabilitásának érdekében vállalt szerepéhez és fontos iránymutatásként fog szolgálni, miközben a Szövetség felkészül egy új évszázad lehetőségeinek értékelésére és kihívásaira adandó válaszra. ◆

A ATRATÉGIAI KONCEPCIÓ HÁTTERE

A NATO-stratégia eredetileg „Stratégiai Koncepció az Észak-atlanti térség védelmére" címet viselte. 1949. októbere és 1950. áprilisa között fogalmazták meg, mely a területvédelmet biztosító nagy kiterjedésű műveletek szükségét hangsúlyozta. Az 1950-es évek közepe felé a „tömeges megtorlás" stratégiája született meg. A fenyegetettség mértéke szerinti elrettentésre helyezte a hangsúlyt, azzal hogy a NATO minden birtokában lévő eszközzel – akár atomfegyverekkel is – reagálni fog minden tagországát érő fenyegetésre.

A stratégiai megközelítés lehetséges módosításával kapcsolatos egyeztetetések az 50-es évek vége felé kezdődtek és 1967-ig tartottak, mikor is a Szövetségben lefolytatott intenzív vitát követően a „tömeges megtorlás" stratégiáját a „rugalmas reagálás"-é váltotta fel. Ez arra koncentrált, hogy biztosítsa a NATO számára a rugalmasság adta előnyöket azzal, hogy a potenciális agresszorok fejében bizonytalanságot szül a lehetséges válaszadással kapcsolatban, bármely ország szuverenitását, illetve területi sérthetetlenségét érintő fenyegetés esetén. A koncepció úgy lett kialakítva, hogy bármiféle agressziót elfogadhatatlan kockázatokkal együtt járónak minősített.

Fenti stratégiákat minősített anyagokban fogalmazták meg, amelyek útmutatással szolgáltak az egyes nemzeti kormányok illetve kiindulási alapot biztosítottak a katonai tervezők számára. Ezek a dokumentumok nem a széles közvéleménynek szóltak. Annak ellenére, hogy a stratégia mögött meghúzódó koncepciók jól ismertek voltak, a részletekről mégsem folyhatott széleskörű társadalmi párbeszéd, mert a siker záloga a titkosság volt. A hidegháború realitásait tükrözték, Európa politikai megosztottságát és azt a konfrontáció által jellemzett ideológiai és katonai helyzetet, mely oly sok éven keresztül jellemezte a kelet-nyugati kapcsolatokat.

Ahogy teltek a hidegháború évei, a Szövetség igyekezett a veszélyforrásokat csökkenteni és megteremteni a fejlődés körülményeit, a Szovjetunióhoz és a Varsói Szerződés többi országához fűződő kapcsolatok javítása érdekében. Az 1967-ben kiadott Harmel-jelentés a Szövetség biztonsági koncepciójának két pilléreként a védelmet és párbeszédet, illetve a fegyverzetellenőrzést fogalmazta meg.

A hidegháborús időszak befejezését követően átalakult az európai politikai illetve az átfogó katonai helyzet. Új Stratégiai Koncepció kezdett kialakulni a Berlini Fal leomlását követő két évben. A Szövetség ezt megvitatása és egyeztetése után 1991. novemberében fogadta el. Kevéssé emlékeztetve a korábbi koncepciókra ez már a konfrontációval szemben a korábbi ellenfelekkel való együttműködést hangsúlyozta. Alapvető célként fogalmazta meg a tagországok biztonságának megőrzését, de kiegészítette ezt a kibővített európai biztonság érdekében tett erőfeszítésekkel is. Az 1991-es Stratégiai Koncepció más szempontokból is drámai módon különbözött elődeitől; nyilvános dokumentumként készült el, a parlamentek, biztonsági szakértők, újságírók és a közvélemény vitájára bocsátva azt.

1997-ben a NATO vezetői megállapodtak abban, hogy a Koncepció felülvizsgálatra és frissítésre szorult. Eszerint a Koncepció jobban tükrözte volna mindazon változásokat, melyek elfogadása óta Európában bekövetkeztek, miközben megerősíti a Szövetségesek elkötelezettségét a kollektív védelem és a transzatlanti kapcsolat mellett, biztosítandó, hogy a NATO stratégiája teljes egészében megfeleljen a 21. sz. kihívásainak. Intenzív munka indult be a Szövetségen belül, hogy a felülvizsgálat még a Washingtoni Csúcstalálkozó előtt befejeződhessen.

Minden egyéb szövetségi ügyhöz hasonlóan a Koncepció az összes tagország konszenzusos jóváhagyását igényelte, mind tartalmi mind pedig formai szempontból. Ennek fényében a három új ország csatlakozása lehetővé tette, hogy a Cseh Köztársaság, Magyarország és Lengyelország képviselői is részt vehessenek a vitában. Az új Stratégiai Koncepciót formálisan 1999. április 24-én fogadták el a Szövetség állam- és kormányfői Washingtoni Csúcstalálkozóján.

Tagsági Akcióterv: a NATO ajtóinak nyitva tartása

Klaus-Peter Klaiber nagykövet
a NATO politikai ügyekért felelős főtitkár-helyettese

A NATO vezetői a legutóbbi áprilisi Washingtoni Csúcson a Tagsági Akcióterv (MAP) kiadásával demonstrálták elkötelezettségüket amellett, hogy a Szövetség ajtóit továbbra is nyitva tartják az új tagoknak. A már létező partnerségi struktúrák kiegészítőjeként a MAP segítséget nyújt az aspiráns országoknak a tagságra való törekvésük érekében rögzítendő gyakorlati célkitűzések és tervezési célok megfogalmazásában, és visszajelzéseket ad nekik a felől, hogy mennyire haladtak előre céljuk elérésében. A MAP nem egy automatikus tagságra váltott jegy, de ugyanakkor lehetőséget kínál arra, hogy a jelentkezők növeljék tagsági esélyeiket, ezáltal is segítve őket a NATO nyitott ajtóihoz vezető lépcsők megmászásában.

A NATO egy nyitott közösség, nem pedig egy zárt klub. Ez az Atlanti Szövetség fennállásának kezdetétől fogva nyilvánvaló volt, mint ahogy ezt a Washingtoni Szerződés 10. cikke is világosan kimondja, illetve számos más alkalommal is bizonyították. A NATO fennállása óta többször vett fel új tagokat: Görögország és Törökország 1952-ben csatlakozott a Szövetséghez, a Német Szövetségi Köztársaság 1955-ben, Spanyolország 1982-ben, és most legutóbb, márciusban a Cseh Köztársaság, Magyarország és Lengyelország nyert teljes jogú tagságot, aminek által a szövetségesek száma 19-re nőtt.

> *"A felek egyhangú megegyezéssel a Szerződéshez való csatlakozásra hívhatnak meg minden más európai államot, amely képes arra, hogy elősegítse a Szerződés elveinek továbbfejlesztését és hozzájáruljon az észak-atlanti térség biztonságához (....)"*
>
> **Észak-Atlanti Szerződés, 10. cikkely,**
> Washington D.C., 1949. április 4.

A három új szövetséges vezetőit hivatalosan a Washingtoni Csúcstalálkozón, 1999. április 24-én üdvözöltük a Szövetségben. A NATO állam- és kormányfői egyúttal újból megerősítették elkötelezettségüket a Szövetség nyitottsága mellett, és ígéretet tettek arra, hogy a Szövetség továbbra is szívesen lát új tagokat. De nem érték be egy egyszerű szándéknyilatkozattal, elfogadták a Tagsági Akciótervet (MAP), egy olyan programot, amely a tagságra törekvő országok lehetséges jövőbeni tagságukra való felkészülését hivatott elősegíteni.

Václav Havel cseh elnök a washingtoni csúcstalálkozó nyitányán április 23-án Capitoliumban rendezett ceremónián. Ez volt az első alkalom az új tagországok márciusi csatlakozása óta, hogy a Cseh Köztársaság, Magyarország és Lengyelország vezetői a Szövetség többi államának vezetőivel találkozhattak.

(NATO foto)

A NATO bővítése: múlt, jelen és jövő

Amikor tíz évvel ezelőtt véget ért a hidegháború, a NATO-szövetségesek egybehangzóan osztották azt a meggyőződést, hogy Európa egészen addig nem lehet egységes, amíg a fontosabb intézmények zárva maradnak a kontinens keleti része előtt. Ha nem ajánljuk fel keleti szomszédainknak a NATO-hoz és az Európai Unióhoz (EU) való csatlakozás lehetőségét, az Európa további hallgatólagos megosztottságának fennmaradását jelentette volna – megosztottság a magabiztos, biztonságos Nyugat és az instabil, bizonytalan Kelet között. A NATO-bővítés tehát egyaránt volt szükségszerű és elkerülhetetlen.

A szövetségesek ugyanakkor egyetértettek abban, hogy ahhoz, hogy a NATO-bővítés érdemben hozzájáruljon Európa biztonságához, a folyamatot olyan módon kell kezelni, hogy ez ne eredményezzen újabb elválasztó vonalakat. Továbbá, mint ahogy ezt a NATO a koszovói válság megoldására irányuló erőfeszítései megmutatták, a szövetségi tagság nemcsak jogokkal és kötelezettségekkel jár, hanem konkrét katonai eszközöket és képességeket is megkövetel. Ezért a leendő NATO-tagoknak egy „tanoncsági" szakaszon kell átesniük ahhoz, hogy erőit a NATO-szabványoknak megfeleltessék. Röviden, ahhoz, hogy a bővítés céljait elérje, jól felépített folyamatra van szükség.

Az 1994-es Brüsszeli Csúcson általános elkötelezettség fogalmazódott meg a NATO keleti bővítése mellett. Ezt követte 1995-ben a „NATO-bővítési tanulmánya", amely részletesebben körvonalazta a NATO álláspontját e kérdésben. A tanulmány következtetéseiből kiindulva a Szövetség az érdekelt partnerekkel „intenzív párbeszédet" folytatott a tagsággal kapcsolatos kérdésekről. Az intenzív párbeszéd értékes információkkal szolgált a Szövetségnek az egyes partnerek tagságra való felkészültségéről, és hozzásegítette a NATO-tagságra törekvő országokat ahhoz, hogy többet tudjanak meg Szövetség működéséről, illetve az ezzel kapcsolatos felelősségi területekről és kötelezettségekről.

1997 júliusában, a Madridi Csúcson a NATO vezetői a Cseh Köztársaságot, Magyarországot és Lengyelországot a csatlakozási tárgyalások megkezdésére hívták meg, beváltva ezáltal ígéretüket, hogy minden olyan országot felvesznek, amely képes és hajlandó a Washingtoni Szerződés céljait előmozdítani. A csatlakozási tárgyalásokat a csatlakozási jegyzőkönyvek aláírása, majd ratifikálása követte. A három új tagország formális csatlakozására 1999. március 12-én került sor.

Ugyancsak Madridban, a NATO vezetői újfent megerősítették, hogy a Szövetség továbbra is nyitott más új tagországok számára, akik képesek az Észak-atlanti Szerződésben foglalt alapelvek előmozdítására és az észak-atlanti biztonsághoz való hozzájárulásra. Ugyancsak itt határozták el a NATO-vezetők, hogy folytatják és kibővítik az intenzív párbeszédet, és következő találkozójukon, 1999-ben áttekintik a bővítési folyamatot. Azóta az érdekelt partnerországokkal a párbeszédek kétféle formában zajlanak: számos magas szintű találkozóra (államfok, miniszterelnökök, külügy- és/vagy védelmi miniszterek szintjén) került sor az Észak-atlanti Tanáccsal, valamint a partnerországok vezető tisztségviselői átfogó párbeszédet folytattak a NATO Nemzetközi Titkárságának képviselőivel.

E folyamat során az érdekelt partnerországok a tagságukra való felkészülésük elősegítése érdekében gyakorlati útmutatásokat és visszajelzéseket kértek. Az 1999. áprilisi Washingtoni Csúcs kínálkozó alkalom volt e kérések teljesítésére. A NATO nemcsak a három éve zajló fokozott párbeszéd során szerzett tapasztalataira támaszkodhatott, hanem figyelembe vette a három új tag integrálódását is a Szövetségbe. Az eredmény a Tagsági Akcióterv volt, amely értékelési és visszajelzési mechanizmust biztosít a tagságra törekvő partnerek számára.

A MAP mechanizmusai

A MAP a következő elemekből tevődik össze:

- Minden aspiránst felkérnek az esetleges tagságukra való felkészülésükkel kapcsolatos éves nemzeti program összeállítására, amely a felkészülés politikai, gazdasági, védelmi/katonai, erőforrási, biztonsági és jogi aspektusait tartalmazza. A programnak a tagsággal kapcsolatos minden lehetséges területen elérendő célokat kell kitűznie. Továbbá információkat kell tartalmaznia arról, hogy milyen konkrét lépések történtek az ügyben, melyek a felelős hatóságok, valamint, ahol szükséges, az egyes aspektusokkal kapcsolatos tervezett tevékenységek programját is fel kell tüntetni.

- Felállításra kerül egy az aspiráns országok programjában elért előrehaladással kapcsolatos visszajel-

A március 16-án a NATO brüsszeli főhadiszállásán rendezett zászlófelvonási ceremónián üdvözölték a Szövetség három új tagországát.

(NATO photo)

zési mechanizmus kialakítása, amely politikai és technikai tanácsokkal hívatott szolgálni. Az Észak-atlanti Tanáccsal és szükség esetén esetleg más NATO-testületekkel, valamint egy NATO-csoporttal való találkozókra 19+1-es keretben[1] kerül sor. A NATO -csoportban az egyes megbeszélésre kerülő területek szakértői vesznek részt a NATO Nemzetközi Titkársága, Nemzetközi Katonai Törzse és a főbb NATO-parancsnokságok részéről. A MAP-be tartozó kérdésekkel kapcsolatos visszajelzés és tanácsadás olyan mechanizmusokon keresztül történik, amelyek a partnerekkel már jelenleg is fenntartott mechanizmusokon alapulnak (pl. a Békepartnerség keretén belül), továbbá a 19+1-es szintű üléseken és a NATO-csoport munkaműhelyein. A munkaműhelyek kifejezetten hasznosak, hiszen lehetővé teszik a tagsággal kapcsolatos kérdések teljes körének szakértői szinten történő mélyreható megvitatását.

- A jelentkezőkkel 19+1-es keretben[1] tartott évenkénti egyeztető ülések elsegítik az érintett országoknak a védelmi/katonai területen nyújtott két- és többoldalú támogatás összehangolását a segítségnyújtási programok hatékonyságának maximalizálása érdekében.

- Az aspiráns országokkal egyeztetve tervezési célkitűzések rögzítésére kerül sor azokon a területeken, amelyek leginkább érintik ezen nemzetek haderőstruktúrájának és képességeinek a jövőbeni NATO-tagságból eredő kötelezettségeknek történő megfeleltetésére irányuló törekvéseit. Ezek a tervezési célok a már létező partnerségi célokon[2] alapulnak, amelyeket felülvizsgálnak a részletes visszajelzés érdekében.

A Szövetség minden tavasszal jelentést készít az egyes aspiráns országok számára, melyben visszajelzést ad arról, hogy mennyit haladtak előre a nemzeti programokban feltüntetett területeken. Ez a dokumentum szolgál alapul az Észak-atlanti Tanács és az egyes jelentkező országok évi rendszerességgel megrendezésre kerülő tavaszi ülésének.

A MAP nem váltja fel a békepartnerségi (PfP-) programot. Valójában továbbra is fontos, hogy az aspiráns országok részt vegyenek a Békepartnerségben, hiszen ez utóbbi megfelelő környezetet biztosít a szövetséges erőkkel való fokozott interoperabilitás kifejlesztésére. A Washingtoni Csúcson kiadásra került továbbá egy olyan intézkedéseket tartalmazó egységes csomag, amely egy sokkal operatívabb partnerséget céloz meg, amelynek során a szövetségesek és a partnerországok – beleértve a tagságra jelentkező országokat is – képesek a jobb együttműködésre. A MAP keretében előirányzottak kiegészítik a PfP tevékenységeit azáltal, hogy a jövőbeni tagságra történő felkészüléssel kapcsolatos ügyek szélesebb körével foglalkozik.

A MAP lehetőségek egész sorát kínálja fel az aspiráns országoknak. Csak rajtuk múlik, hogy belátásuk szerint az akcióterv mely elemeit választják ki és használják fel. A PfP-hez hasonlóan a MAP az „öndifferenciálódás" elvén alapszik. Az aspiráns országok szabadon hangolhatják össze a programban való részvételüket nemzeti prioritásaikkal és körülményeikkel, és szabadon dönthetnek a végrehajtásra vonatkozó intézkedéseikről, illetve ezek ütemérő.

A MAP egy sor tevékenységet ajánl fel, melyek mind az aspiráns országok tagsági esélyeit hívatottak növelni. Az akcióterv ugyanakkor nem szab konkrét feladatokat, amelyeket az aspiránsoknak teljesíteniük kell, a programban való részvétel pedig nem prejudikálja a Szövetség döntését arról, hogy mely országot hívja meg a csatlakozási tárgyalások megkezdésére. A tagságra való meghívást továbbra is eseti alapon, konszenzusos döntéssel hozzák meg a szövetségesek a politikai, biztonsági és katonai megfontolások figyelembe vételével.

Az ajtók nyitva tartása

A NATO három új tagja nem az utolsó. A NATO ajtói továbbra is nyitva állnak, a Tagsági Akcióterv pedig egyértelmű tanúbizonyságot tesz arról, hogy a Szövetség elkötelezett a bővítési folyamat folytatása mellett. A Szövetség elismeri az aspiráns országok erőfeszítéseit, a MAP pedig arra hívatott, hogy segítse őket a jövőbeni NATO-tagságból származó követelmények nemzeti tervükbe és az e célra irányuló felkészülési folyamatukba történő beépítésében. Bár a MAP nem nyújt semmiféle garanciát a lehetséges jövőbeni tagságra vonatkozóan, az Akcióterv keretén belül nyújtott segítség és tanács segíti az aspiráns országokat a nemzeti haderejük reformjával és az esetleges jövőbeni NATO-tagságukra való felkészülésükkel kapcsolatos nehéz döntések meghozatalában. A MAP, tehát egy újabb lépés egy olyan Európa felé, ahol minden állam megtalálhatja az őt megillető helyét. ◆

(1)
A 19 szövetséges plusz az aspiráns.

(2)
A Partnerségi Célkitűzések a partnerországokkal a PfP Tervezési és Áttekintési Folyamata keretében kerülnek megjelenítésre. Azon erőkkel és képességekkel kapcsolatos kérdésekről szólnak amelyeket a partnerországok NATO-vezette PfP-műveletek rendelkezésére bocsátanak.

Védelmi Képességek Kezdeményezés – a NATO felkészülése a jövő kihívására

Frank Boland
a NATO Védelmi Tervezési és Hadműveleti Főigazgatósága Haderőtervezési Osztályának vezetője

A Szövetség állam- és kormányfői ezévi áprilisi washingtoni csúcsértekezletükön útjára bocsátották a Védelmi Képességek Kezdeményezést, amelynek célja felkészíteni a NATO-t a XXI. század védelmi és biztonsági kihívásaira. A NATO a 90-es évek elejétől kezdve már jelentős átalakuláson ment keresztül, új katonai és parancsnoki struktúra bevezetése, új feladatok felvállalása, a – Bosznia-Hercegovinában, legutóbb pedig Koszovóban láthatóvá vált – válságkezelési képesség kialakítása révén. A Szövetség kifejlesztette a NYEU-vezette műveletek támogatására való képességét is. Tennivaló azonban még maradt, mint például a hatékony, gyors telepíthetőség biztosítása és korszerűbb technológiák alkalmazása. Az új Kezdeményezés ezen célokat hivatott előmozdítani.

Az olaszországi Aviano támaszponton állomásozó 510. Vadászgép Század F-16 gépét a levegőben, a Szövetséges Erő művelet során 1999. május 6-án egy KC-135 Stratotanker tölti fel bevetés közben.

(Reuters foto)

A Védelmi Képességek Kezdeményezés abból a felismerésből fakad, hogy az alapjaiban megváltozott biztonsági környezet kihívásainak való megfelelés érdekében szükség van a Szövetség válságkezelő képességének javítására. A hidegháború idején a NATO tervezésének középpontjában a Szövetség területe ellen irányuló nagyméretű támadással szembeni védekezés állt. Ez a forgatókönyv előre elkészített védelmi terveket feltételezett, és kiszámíthatóvá tette a Szövetségesek képességeivel szembeni követelményeket. A nemzeti hozzájárulások nagy mértéke és néhány meghatározott földrajzi régióra való koncentrálása azzal járt, hogy a nemzetek biztosították saját logisztikai támogatásukat, noha azt gyakran megerősítette a befogadó nemzet is. A csapatoknak és eszközöknek az alkalmazási körzetekbe szállítását a rendkívüli állapot törvényei szerint igénybe vehető kereskedelmi szolgáltatásokra alapozták.

A katonai erő alkalmazását a befogadó nemzeti támogatásra vonatkozó szerződések és a meglévő – benne néhány szövetségi finanszírozású – infrastruktúra támogatta. A tervezés forgatókönyve feltételezte, hogy egy nagyméretű konfliktus viszonylag rövid idő alatt vezet el a katonai vagy politikai eszközök révén történő befejezéséig. Ebből következően nem létezett tényleges igény a csapatok huzamosabb időn keresztül történő ellátásának biztosítására, vagy a személyi állomány váltására. A szövetséges erők együttműködési képességére, interoperabilitására vonatkozó követelmények is viszonylag korlátozottak voltak.

Azóta a biztonsági környezet jelentősen átalakult, amit a Szövetségnek a washingtoni csúcstalálkozón elfogadott új Stratégiai Koncepciója is tükröz. A NATO továbbra is fenntartja az egy vagy több tagállama ellen irányuló nagyméretű támadással szembeni védelem képességét, noha egy ilyen fenyegetés megjelenésének a valószínűsége a belátható jövőben csekély, ezen kívül a fenyegetés kialakulása valószínűleg hosszú időt vesz igénybe, elegendő felkészülési időt biztosítva a NATO-nak. A Szövetséget fenyegető valós veszélyek jelenleg nagyobb valószínűséggel eredhetnek regionális konfliktusokból, nemzetiségi ellentétekből, valamint egyéb – a Szövetség határán vagy távoli területeken kialakuló – válságokból. Ezek a tényezők folyamatos szövetségi szolidaritást és hatékony katonai képesség fenntartását – többek között az új környezettel összhangban lévő elemek-

re fektetett hangsúly növelését – követelik a kockázatok csökkentése és a válságoknak a Szövetséget érintő fenyegetés kialakulása előtti megelőzése érdekében.

A gyors telepíthetőség

A NATO-nak ezért készen kell állnia a területén kívül vagy a területének határán folyó hadműveletekre, ahol nem támaszkodhat teljes mértékben a kiépített katonai infrastruktúra előnyeire. A Szövetség jól látható gyors telepítési képességének megléte elengedhetetlen a katonai erő válságkezelési- és eszkalációmegelőző célokra való igénybevétele kilátásba helyezésének hitelessége és hatékonysága szempontjából. A gyors telepíthetőség képessége nélkülözhetetlen a katonai műveletek során is annak érdekében, hogy az ellenséget megakadályozzák pozíciói megszilárdításában.

Az egyes tagállamok (válságkezelő hadműveletek esetén a partnerországok és más résztvevők is) katonai hozzájárulása viszonylag kicsi, és egy többnemzetiségű alakulat részét is képezheti. Ez megköveteli a vezetés-irányítási és információs rendszerek interoperabilitását a korábbinál alacsonyabb szinteken. Ez szükségessé teszi a logisztikai biztosítás újszerű megközelítését is.

Minél kisebb egy nemzet haderő-hozzájárulása, annál alacsonyabb hatékonyságú az elsődlegesen nemzeti csatornákon biztosított logisztikai ellátás, illetve egy hadművelet akkor hatékonyabb, ha a logisztikai erőforrásokat többnemzetiségű szinten koordinálják. A hadműveletek hosszantartóak lehetnek, valamint egy időben egynél több művelet is folyhat, ami olyan logisztikai kiszolgálói rendszert igényel, amely képes hosszú időn keresztül, párhuzamosan zajló hadműveletekhez utánpótlást biztosítani. Valószínűleg követelményként jelenik meg az állomány rotálásának igénye is a hadműveletek folyamán, ami szükségessé teszi olyan haderőszerkezet kialakítását, mely szükség szerint képes új egységek kiállítására, illetve felkészült a hadműveletből visszatérő erők ismételt kiképzésére.

Korszerű technológiák

A NATO lehetséges jövőbeni ellenségei valószínűleg nem lesznek képesek olyan méretű katonai erő felállítására, mint amilyennel a Szövetség védelmi tervei számoltak a hidegháború idején. Ugyanakkor a technológiai fejlődés gyorsuló üteme azzal járt, hogy az ellenfél olyan fegyvereket szerezhet meg, amelyekkel érzékeny veszteségek okozhatók a Szövetség katonai erőinek. Ez azt követeli a NATO-tól. hogy magas technikai színvonalú védelmi és ellencsapás-mérő eszközökkel rendelkezzen. A Szövetségnek olyan katonai erővel kell rendelkeznie, amely képes a céloknak a jelenleginél pontosabban leküzdésére, hogy a járulékos károk és polgári veszteségek kockázata a minimálisra csökkenthetők legyenek. Ugyancsak fontos követelmény, hogy a tagállamok széles köre képes legyen korszerű képességekkel hozzájárulni a jövőbeni hadműveletekhez, annak érdekében, hogy ne kelljen néhány nemzetnek aránytalan terheket viselnie. A korszerű rendszerek alkalmazásának további hatása a szóban forgó missziókból adódó feladatok végrehajtásához szükséges erők nagyságának csökkenése.

A csak európai szövetségesek bevonásával, valószínűleg a Nyugat-európai Unió (NYEU) vagy az Európai Unió (EU) vezetése alatt végrehajtott jövőbeni hadműveleteknek szembe kell nézniük a többnemzetiségű műveletek menedzselésének követelményeivel, amelyek ugyanolyan igényesek, mint a Szövetség hadműveletei esetében. A többnemzetiségű hadműveleteket alátámasztó, kiterjedtebb és feladatorientált interoperabilitás, a

A USS Roosevelt repülőgép-anyahajón egy F/A-18 Hornet vadászgép készülődik a Jugoszláv Szövetségi Köztársaság fölött bevetésre 1999. április 11-én.

(Reuters foto)

szövetségesek nagy részénél rendelkezésre álló korszerű képességek, tehát szintén hozzájárulnak az Európai Biztonsági és Védelmi Identitás szövetségen belüli fejlesztéséhez.

A Szövetség képességeinek fejlesztése

A fentiekből kiindulva a NATO a fővárosokból küldött vezető beosztású szakértőkkel megerősített Végrehajtó Munkacsoportja megvizsgálta a Szövetség képességei javításának lehetőségeit, kiemelt figyelmet fordítva a Szövetség katonai erői és szükség szerint a Szövetség és a partnerek katonai erői közötti interoperabilitására. A munka néhány szélesebb terület egész sorára összpontosított, hogy azonosítani lehessen a lehetséges lépéseket úgy rövid, mint hosszú távon, felgyorsítani lehessen a folyamatban lévő projekteket, illetve be lehessen indítani a munkát más szükséges képességek megszerzése érdekében. A területeket úgy határozták meg, hogy az azokon elért előrelépés jelentősen hozzájárul a jövő kihívásainak kezeléséhez.

FÓKUSZ

A Katonai Bizottság Új Elnöke

(NATO foto)

Május 6-án, a NATO Parancsnokságon megtartott rendezvényen a NATO Katonai Bizottság leköszönő elnöke, Klaus Naumann tábornok – a hároméves időszak lejártával – átadta hivatalát Guido Venturoninak, az Olasz Haditengerészet tengernagyának.

Guido Venturoni 1934-ben született Teramo-ban, és 1956-ban végezte el a Livornói Haditengerészeti Főiskolát zászlósi rangban. Haditengerészeti repülési tanulmányait folytatva 1959-ben szerezte meg a repülőgép-hordozón való szolgálatra szóló képesítését az USA Haditengerészeti repülő kiképző iskolájában. Szolgálata első éveiben az Olasz Haditengerészetnél különböző haditengerészeti egységeknél szolgált navigációs és híradó tisztként; repült tengerészeti őrjáratban, majd tengeralattjáró-elhárító harcászati instruktor lett, valamint helikopter-vezetői képesítést szerzett.

1969-től 1971-ig a Dél-európai Szövetséges Haditengerészeti Erők Parancsnokának törzsében szolgált Máltán, majd Nápolyban. Három korvett, a 2. helikopter század, egy fregatt és egy cirkáló parancsnoka volt. Később az 1. haditengerészeti hadosztály parancsnoka volt, majd egy évig a flotta főparancsnoka és a Földközi-tenger központi térségének NATO-parancsnokaként szolgált (1991-1992).

Azóta egy sor fontos beosztást látott el a központi törzs hivatalaiban, többek között, mint: a védelmi miniszter segédtisztje; a Haditengerészeti Vezérkar és a Védelmi Vezérkar Tervezési és Hadműveleti Főosztályának vezetője; a Haditengerészeti Vezérkar Pénzügyi Tervezési Irodájának vezetője; a Haditengerészeti Vezérkari főnök helyettese; az Olasz Haditengerészet vezérkari főnöke.

1994 januárjától a NATO Katonai Bizottsága elnöki beosztásának átvételéig az Olasz Védelmi Vezérkar főnökeként szolgált. Új beosztásában az Észak-atlanti Tanács tanácsadója lesz katona-politikai és stratégiai kérdésekben.

A Szövetség katonai erőinek alkalmazhatósága és mobilitása a vizsgálat fontos területei voltak. Az elemzés kiterjedt a szállító eszközök elérhetőségére – többek között polgári járművek igénybevételére (így az eszközök közös használatára) és a NATO-vezette erőknek a hadszíntéren való alkalmazásához szükséges telepíthető infrastruktúra színtjére. A Szövetség katonai erőinek fenntarthatósága és logisztikai biztosítása szintén napirendre került. Valószínű, hogy a logisztikai ellátás többnemzetiségű jellegének erősítése, például többnemzetiségű haderőnemi logisztikai központ létesítésével, növelni fogja a hadműveletek hatékonyságát. Arra is szükség lehet, hogy ösztönözzük a nemzetek haderői összetételének módosítását, az ellátó szervezetek arányának növelését.

Az elemzés kiterjedt a Szövetség katonai erői túlélőképességére, valamint az ellenség hatékony lefogásának képességére. Ebben az összefüggésben fontolóra vették a több és nagyobb teljesítményű felderítő és figyelő rendszerekre, a harctéri azonosító rendszerekre, a nagypontosságú, nappal, éjszaka és bármely időjárási viszonyok között alkalmazható fegyverekre, valamint a tömegpusztító fegyverek és hordozó eszközeik támasztotta veszélyek kezelését biztosító képességek megszerzésére vonatkozó igényt. A vezetés-irányítási és információs rendszereket szintén tanulmányozásra kerültek, hogy át lehessen tekinteni a fokozott interoperabilitás lehetőségét, és nagyobb számban lehessen biztosítani a telepíthető hírközlési eszközök elérhetőségét.

Ezeket a területeket ki kell egészítenie a kollektívan kialakított, a jövőbeni helyzetek széles körére alkalmazható katonai koncepciókra fordított fokozott figyelemnek. Tekintetbe kell venni olyan szempontokat is, mint a kiképzés szintje, elterjedtebb szabványosítás, vagy a többnemzetiségű alakulatok képességeinek és hatékonyságának növelése. A Végrehajtó Munkacsoport némely esetben, a munkának már ebben a korai szakaszában meg tudta határozni, hogy bizonyos képességek hogyan növelhetők. Más esetekben további munkára van szükség, hogy több lehetséges megoldás vizsgálata alapján helytálló ajánlásokat lehessen tenni a szükséges fejlesztésekre vonatkozóan.

A következő lépések

A munka továbbvitele érdekében a washingtoni csúcsértekezlet létrehozott egy magas szintű irányító bizottságot, hogy felügyelje a Védelmi Képességek Kezdeményezés végrehajtását, és fokozott koordinációt és nagyobb összhangot biztosítson a NATO kapcsolódó tervezési területei között. A bizottság elnöke a NATO helyettes főtitkára lesz, tagjai a fővárosokból akkreditált vezető beosztású tisztviselők, annak biztosítására, hogy a kezdeményezés továbbvitele minél nagyobb politikai támogatást kapjon. Az irányító bizottság két évig működik majd, és a Szövetség szükséges képességeire fordított kiemelt figyelem mellett keresni fogja a partnerek bevonásának lehetőségét tevékenységi körén belül. A cél tartós eredmények elérése a képességek és interoperabilitás javításában, hogy a Szövetséget kellően felkészítsék a jövő kihívásaira. ◆

A XXI. század partnersége felé

Charles J. Dale
a NATO Védelmi Tervezési és Hadműveleti Főigazgatósága védelmi partnerségi és együttműködési osztályának igazgatója

A Partnerség központi jelentőségű témaként jelent meg a Washingtoni Csúcson. Az állam- és kormányfők jóváhagyták a megerősített és operatívabb partnerség kialakítására irányuló terveket, amelyek újabb eszközöket teremtenek a Szövetségnek a jövő évszázad euro-atlanti biztonságában betöltött szerepének támogatására. Ezen túlmenően, a Washingtonban elfogadott megújított Stratégiai Koncepció a válságkezelést és a partnerséget a Szövetség alapvető feladataiként jeleníti meg. A megerősített partnerség egyben két másik, a csúcson elfogadott kezdeményezés hatékonyságához is hozzájárul: a Védelmi Képességek Kezdeményezéshez, illetve a Tagsági Akciótervhez. Ezek a döntések együttesen a jövő évszázad euro-atlanti biztonságának egyik állandó tartozékaként tovább erősítik a partnerség szerepét.

A legutóbbi áprilisi Washingtoni Csúcson a vezetők jóváhagyták a megerősített és operatívabb Békepartnerséget, és ezáltal tovább erősítették a Szövetségnek az euro-atlanti biztonságban játszott szerepét. A partnerség a válságkezeléssel együtt a Szövetség alapvető biztonsági feladatainak részévé vált, miközben saját jogán továbbra is fontos marad. A Washingtonban létrejött partnerség a XXI. századért más, szintén a csúcson elfogadott kezdeményezéseket is megerősít, mint például a NATO Védelmi Képességek Kezdeményezését (DCI) és a Tagsági Akciótervet (MAP), amely azon partnerek számára készült, akik a Szövetséghez történő csatlakozásra törekednek. Ez a terv olymódon a DCI-t, hogy foglalkozik a jövőbeni többnemzetiségű válságkezelési műveletekből eredő kihívásokkal, és tovább erősíti a MAP-et azáltal, hogy a Békepartnerségben való részvételt jobban összpontosítja a tagsággal kapcsolatos alapvető védelmi és katonai ügyekre. A Békepartnerség ezenfelül minden bizonnyal kulcsfontosságú szerepet fog játszani a balkáni régió biztonságának és stabilitásának előmozdításában is, a koszovói válság nyomán.

A szövetséges és partnerországok vezetői a Washingtoni Csúcstalálkozón az Euro-atlanti Partnerségi Tanács 1999. április 25-i találkozóját követően.

(NATO photo)

A partnerség erősítése

A Washingtoni Csúcs egy sor olyan, a Békepartnerséget megerősíteni hivatott fontos lépést váltott valóra, amelyet még az 1997-es Madridi Csúcson kezdeményeztek azzal a céllal, hogy a PfP-t sokkal operatívabbá egyék, valamint növeljék a partnerek szerepét a Békepartnerséggel kapcsolatos tervezésben és döntéshozatalban. Ezek a pluszok képviselik a jövőbeni partnerség sarokköveit.

A NATO-vezette Békepartnerségi műveletek számára új politikai-katonai keretrendszer (PMF) bevonja a partnereket a politikai konzultációba és döntéshozatalba, a haderőtervezésbe és a parancsnoki struktúrákba. Kiegészíti és támogatja a Szövetség Többnemzetiségű Összhaderőnemi Alkalmi Harci Kötelék (CJTF-) koncepcióját.

A Békepartnerség kibővített és átdolgozott Tervezési és Áttekintési Folyamata (PARP) még inkább hasonlítani fog a Szövetség haderőtervezési folyamatához. A PARP partnerségi célokat állít fel meg a partnerek Békepartnerségi tevékenységekbe felajánlott haderőinek és képességeinek meghatározása végett. A miniszterek útmutatásai ezen haderőket és képességek kialakítását hívatottak segíteni.

Végül, a Békepartnerséget a megerősített védelmi és katonai együttműködés alapján fogják továbbfejleszteni, amely többek között hozzájárul a partnerek részvételéhez a NATO-bizottságok PfP-vel kapcsolatos tevékenységében, a partnerországok tisztjeinek jelenlétéhez a NATO katonai struktúráiban, valamint a NATO/Békepartnerségi gyakorlatok körének és összetettségének növeléséhez.

A műveleti képességek megerősítése

Ezek mellett, a Washingtoni Csúcs beharangozta a Békepartnerség folyamatban lévő fejlődésének újabb szakaszát. A szövetségesek és a partnerek tanúbizonyságot tettek a partnerség operatív jellegének megerősítése iránti elkötelezettségükről azzal, hogy kialakítottak egy olyan intézkedéseket tartalmazó egységes csomagot, amely a PfP hadműveleti képességeinek erősítését célozza meg.

A PfP-partner Svédország SFOR-katonái egy Tuzla-közeli ellenőrző pontnál Bosznia-Hercegovinában márciusban.

(Belga foto)

A Bosznia-Hercegovinában szerzett tapasztalatok egyértelműen megmutatták, hogy mennyire fontos a békepartnerségi együttműködés a hatékony többnemzeti béketámogató hadműveletek számára. A Békepartnerségen belül fokozott szerepet öltő műveleti dimenzió figyelembe veszi a boszniai IFOR/SFOR-misszió gyakorlati tanulságait, valamint foglalkozik azon katonai képességekkel és interoperabilitással kapcsolatos jellegzetes kihívásokkal, melyek az ilyenfajta többnemzeti hadműveletek során jelennek meg.

A Békepartnerségen belül megfogalmazzák az új hadműveleti képességek koncepcióját (OCC) azzal a céllal, hogy javítsák a szövetséges és a partner haderők együttműködési képességeit a jövőbeni NATO-vezette PfP-műveletek összefüggésében során. A koncepció mindemellett több rugalmasságot biztosít azáltal, hogy

testre szabott haderőcsomagokat alakít ki a jövőbeni NATO-vezette Békepartnerségi műveletek beindításához és lebonyolításához. Az OCC azokra a haderőkre és képességekre összpontosít, amelyek ilyenfajta műveletek számára hozzáférhetők. A partner és szövetséges parancsnokságok, törzsek és alakulatok közötti fokozott békeidőbeli együttműködés elősegíti ezen haderők integrációját egy NATO-vezette egységes haderőbe. A koncepció további központi eleme a partnerek által felajánlott erők hadműveleti képességének értékelése és az ezzel kapcsolatos visszajelzés lesz.

A jövőbeni PfP magába foglal olyan programokat is, amelyek a Békepartnerség jelenlegi és jövőbeni igényeinek kielégítése céljából a képzési és kiképzési erőfeszítések növelését célozzák meg. Ez a program arra törekszik, hogy fokozza az interoperabilitást, továbbá elősegítse a NATO és partner államok kiszélesedő védelmi és biztonsági közösségén belüli együttműködést és párbeszédet.

A Békepartnerség teljes válságkezelő képességének kiaknázása

A Washingtonban hozott döntések a Békepartnerség fejlődésének újabb, bár nem végső szakaszát jelzik. Az Euro-atlanti Partnerségi Tanács (EAPT), amely még szintén kialakulóban van, összekapcsolódik a megerősített és operatívabb PfP-vel egy sor hatékony eszköz biztosítására a NATO és partnerei számára az euro-atlanti térségen belüli bizalomépítés, biztonság és stabilitás előmozdítása érdekében. Az EAPT már bebizonyította értékét, mint politikai konzultációs fórum, ahol a boszniai és koszovói válsághelyzettől kezdve a humanitárius aknamentesítésig bezárólag a legkülönfélébb témák kerültek megvitatásra.

Már láthattuk a gyakorlati békepartnerségi együttműködésből származó előnyöket is. A Békepartnerség első éveiben elért interoperabilitás már a korai stádiumban nagy haszonnal járt, és fontos szerepet játszott a partnerőknek az IFOR-ba és SFOR-ba történő integrálódásában. Azonban mind az EAPT, mind a PfP továbbra is fejlődő stádiumban van annak érdekében, hogy eleget tegyen az euro-atlanti térség dinamikus biztonsági környezetéből eredő kihívásoknak. Egyikük sem érte el még válságmegelőző és válságkezelő képességeinek kiteljesedését.

Ezen képesség elérése a partnerség egyik jövőbeni kihívása. A Békepartnerség műveleti dimenziója elsősorban az interoperabilitásra összpontosított, biztosítva ezáltal azt a képességet, hogy válság esetén egy olyan NATO-vezette többnemzeti haderő kerüljön felállításra, amelyben a partnerek is részt vesznek. A jelenleg elképzelt megerősített képességek a jövőben erre még nagyobb hangsúlyt helyeznek.

A Békepartnerség emellett a válságkezelés értékes és rugalmas eszközének is bizonyult. Az Albániának nyújtott testreszabott segélyprogram, melyet az 1997-es belső

Albán katonák néznek egy deszant gyakorlatot az Albániában található Bize kiképző-központban 1998 augusztusában rendezett NATO/PfP „Cooperative Assembly" gyakorlat során.

(NATO photo)

(balról jobbra) Bill Clinton amerikai elnök, Kiro Gligorov, a volt Jugoszláv Macedóniai Tagköztársaság[1] elnöke és Janez Drnovsek szlovén elnök előtt kezet ráz Emil Constantinescu román elnökkel. Az áprilisi washingtoni csúcstalálkozó alkalmával a Szövetségesek találkoztak a Szerbiát övező dél-kelet európai országok vezetőivel, hogy megvitassanak egy sor, a régió biztonságát növelő kezdeményezést.

(NATO photo)

válság után indították el, elősegítette az albán fegyveres erők újjáépítését és a válság egyéb kihatásainak kezelését, mint például a lőszerraktárak megsemmisítéséből és kifosztásából eredő problémák megoldását. A Tiranában állomásozó NATO/PfP-sejt a NATO régió iránti érdekeltségének és elkötelezettségének jellemző példája.

Az Albániának és Macedóniának[(1)] nyújtott egyedi segélyprogramok szerves részét képezik a Szövetség koszovói válság megoldásával kapcsolatos általános megközelítésének. A PfP-gyakorlatok értékes műveleti tapasztalatokkal szolgáltak a régiót illetően, és a Békepartnerségen keresztül történő segítségnyújtás mindkét országot segítette határőrizeti képességei javításában és fegyveres erői modernizálásában.

A csúcs egyéb kezdeményezéseinek megerősítése

A Washingtoni Csúcson, a Szövetség állam- és kormányfői találkoztak Délkelet-Európa országaival és javaslatot tettek egy a biztonsági ügyekkel kapcsolatos konzultációs fórum kialakítására, amely részét képezné a Szövetségnek a régió biztonságának és stabilitásának erősítésére irányuló erőfeszítéseinek. A PfP eszközei és mechanizmusai tartalommal tölthetnék meg ezt a javaslatot, esetleg olyan biztonsági együttműködési programokon keresztül, amelyek a régió országai számára ajánlunk fel, demonstrálva ezáltal a PfP béketeremtő képességeit a válság nyomán.

A Békepartnerség a Tagsági Akcióterv (MAP) – amelyet a szövetségi tagságra pályázó országok számára alakítottak ki – védelmi és katonai aspektusaiban játszott támogató szerepe révén szintén tanúbizonyságot tehet a PfP-ben rejlő rugalmasságról. A MAP keretében a jelentkezők testreszabott egyéni partnerségi programokat (IPP) kérhetnek a célból, hogy a PfP-ben való részvételüket a tagsággal kapcsolatos lényegi kérdésekre összpontosítsák. Ez a testre szabott IPP egy olyan központi együttműködési program köré épül, amely elengedhetetlen a pályázók számára. Ez a megközelítés elősegíti a fokozott szakosodást, értékelést és visszajelzést a békepartnerségi programokban, és ezáltal támogatja a pályázókat azon tervezési célok elérésében, amelyeket a kibővített és átalakított PARP szélesebb keretein belül fogalmaznak meg. Az aspiráns országokkal való ilyenfajta együttműködés, miközben a partnerségi munkaprogramon keresztül az együttműködés központi területeit ajánlja fel, egyben esetlegesen kiszélesíti partnerségi együttműködés körét az összes partner számára, megerősítve ezáltal a partnerség teljes egészét.

„Stratégiai" partnerség a XXI. századért

A Szövetség mindig is dinamikus folyamatnak tekintette a partnerekkel történő együttműködést, amely fokozatosan halad előre, ahogyan a NATO és a partnerek közelebb kerülnek egymáshoz. A szövetségesek és a partnerek öt éve tartó aktív együttműködése a Békepartnerség keretén belül minden kezdeti várakozást felülmúló sikert mutathat fel. Ugyanakkor a partnerség még számos kiaknázatlan potenciállal rendelkezik. A szövetségesek és a partnerek együtt alakítják ki a „rátermettek koalíciónak" mechanizmusait nem csak a többnemzeti hadműveletek, hanem a konfliktus-megelőzés és a konfliktus utáni újjáépítés céljaira is. A jövőbeni partnerség együtt dolgozik a politikai dimenzió megerősítésén az erőteljes védelmi és katonai együttműködés kiegészítése végett. Ez a XXI. századi „stratégiai" partnerség lényegi eleme. ◆

(1) Törökország a Macedón Köztársaságot annak alkotmányos nevén ismeri el

A csúcstalálkozó tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatos kezdeményezése: Indokok és célok

Crispin Hain-Cole
a NATO Politikai Főigazgatóságának, leszerelési, fegyverzetellenőrzési és együttműködési biztonsági osztályának vezetője

A múlti áprilisi Washingtoni Csúcson a NATO vezetői által elfogadott újító jellegű politika egyik megnyilvánulási formája az a kezdeményezés volt, amely biztosítani kívánjaa Szövetség képességét a tömegpusztító fegyverek (TÖPFE) proliferációja okozta kihívások kezelésére. Ez a kezdeményezés, amely szerves része a NATO folyamatban lévő adaptációjának, egyesíti a Szövetség tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatos munkájának politikai és katonai aspektusait, illetve kiegészíti az e téren kifejtet tegyéb nemzetközi erőfeszítéseket ist. A kezdeményezés központi elemét a TÖPFE-központ létrehozása képezi, amelynek célja a non-proliferációs ügyek Szövetségen belüli koordinálásának elősegítése

A NATO felülvizsgált Stratégiai Koncepciója felhívja a figyelmet arra, hogy a biztonsági környezetben tapasztalt pozitív fejlemények ellenére, a Szövetség biztonsága továbbra is számos katonai és nem-katonai jellegű kockázatnak van kitéve. Ezek több irányból erednek és gyakran igen nehezen jelezhetők előre és mérhetők fel. Ebből a szempontból az atom-, biológiai és vegyi (ABV-) fegyverek és hordozó eszközeik proliferációja komoly aggodalmak forrása. A nemzetközi non-proliferációs rezsimek terén tapasztalható kedvező fejlemények ellenére a proliferációnak továbbra is számos komoly kihívással kell szembenéznie.

A diplomáciai csatornákon tett megfékezésére irányuló erőfeszítések ellenére, a proliferáció továbbra is közvetlen katonai fenyegetést jelent a Szövetségre nézve. Néhány állam, köztük olyanok, amelyek a NATO perifériáján és az azzal szomszédos térségekben terülnek el szomszédos államok, ABV-fegyverek megszerzésére, illetve eladására törekszenek. Egyre könnyebb hozzáférni az e fegyverek kiépítéséhez szükséges , ugyanakkor továbbra is nehéz felderíteni, illetve megelőzni az ide kapcsolódó termékek és a szaktudás illegális kereskedelmét. Magánszemélyek, terroristák, illetve terrorista szervezetek egyre nagyobb lehetőségekkel rendelkeznek ezen fegyverek előállítására és használatára

Politikai döntések

1998 decemberében a Szövetség külügy- és védelmi miniszterei kifejezésre juttatták eltökéltségüket a NATO-erők felkészítésére annak érdekében, hogy a vegyi vagy biológiai fegyverek esetleges alkalmazása vagy az ezek alkalmazásának való fenyegetés esetében is sikerrel teljesíthessék feladataik teljes körét.

Az 1994. évi NATO-csúcsértekezlet[1] döntése eredményeként felállított proliferációval foglalkozó bizottságok eredményes munkáiból kiindulva a miniszterek jelezték, hogy készen állnak a NATO hatáskörét kiterjeszteni a kialakuló, proliferáció okozta kockázati tényezőkre is.

Ennek megfelelően az Észak-atlanti Tanács feladatul kapta, hogy javaslatokat dolgozzon ki a Washingtoni Csúcs idejére egy olyan előterjesztendő kezdeményezéssel kapcsolatban, amelynek célja, hogy a Szövetség rendelkezzen az ABV-fegyverek és hordozóeszközeik terjedése okozta kihívások megfelelő és hatékony kezeléséhez szükséges politikai és katonai képességekkel.

A kezdeményezés

A tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatos kezdeményezést a Szövetségnek a proliferációs témákkal kapcsolatban jelenleg érvényes megközelítése fényében kell megvizsgálni. A kezdeményezés a proliferációs témakör

(1) A Proliferációval foglalkozó Politikai-Katonai Főcsoport (SGP) és a Proliferációval foglalkozó Védelmi Főcsoport (DGP), amelyek a Proliferációval foglalkozó Vegyes Bizottság (JCP) irányítása alatt állnak.

Egy különlegesen kiképzett lengyel katona tekint ki egy páncélozott járműből, amint Lengyelország arra készült, hogy speciális vegyvédelmi erőket küldjön az Öbölválság miatt indított ENSZ-erőkbe.

(Reuters foto)

szövetségesek közötti szélesebb körű megértésre, a megfelelő figyelem összpontosítására a tömegpusztító fegyverekből eredő kockázati tényezőkre és a proliferációs ügyekkel foglalkozó különböző NATO-testületek munkájának koordinálására törekszik. E célból a kezdeményezés:

- intenzívebb és strukturáltabb vitát tesz lehetővé a NATO-n belül, amely tovább mélyíti a szövetségesek közös álláspontját a tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatban, illetve az ezekre adandó válaszokat illetően;
- javítja a proliferációs témákkal kapcsolatos, a szövetségesek közötti információmegosztás minőségét és mennyiségét;
- támogatja a közvélemény tájékoztatására irányuló stratégia kidolgozását a Szövetségen belül, amely felhívja a figyelmet a non-proliferációs ügyekre és a szövetségesek e téren tett erőfeszítéseire;
- erősíti a Szövetség programjait, amelyek növelik a katonai felkészültséget a tömegpusztító fegyverek fenyegette környezetben történő hadműveletek folytatására, illetve az ezen fegyverek bevetéséből eredő veszélyek elhárítására;
- megerősíti a szövetségesek közötti információcserét a tömegpusztító fegyverek megsemmisítésével és segítségnyújtással kapcsolatos kétoldalú megállapodásokról;
- növeli a lehetőségét annak, hogy a szövetségesek segítsék egymást polgári lakosságuknak a tömegpusztító fegyverekből eredő kockázatok elleni védelmében.

A kezdeményezés egységesíti a Szövetség tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatos munkájának politikai és katonai aspektusait és kiegészíti, nem helyettesíti a már meglevő proliferációval foglalkozó nemzetközi rezsimek munkáját, illetve az e téren kifejtett fegyverzetellenőrzési erőfeszítéseket.

A TÖPFE-központ

A TÖPFE-központot a NATO Nemzetközi Törzsén belül állítják fel Brüsszelben. Célja, hogy elősegítse a tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatos munka Szövetségen belüli koordinálását. A központ erősíti a non-proliferációs és védelmi erőfeszítésekkel kapcsolatos politikai konzultációkat, és a szövetséges erőknek a civil lakosság megvédésére való felkészültségének erősítésére irányuló nemzeti szintű erőfeszítéseket. A központ feladatai:

- A tömegpusztító fegyverek megsemmisítésével kapcsolatos kétoldalú segítségnyújtási programok táblázatának karbantartása. Ez egy olyan adatbázis, amelynek célja, hogy kiszélesítse a tagállamok közti információmegosztást a volt Szovjetunió területén lévő tömegpusztító fegyverek leszerelésével és megsemmisítésével kapcsolatos nemzeti hozzájárulásokat illetően;
- A szövetséges államok tömegpusztító fegyverekkel szembeni polgári védelmi programjaival kapcsolatos információk „tárházának” funkcióját is betölti;
- Támogatja a Szövetség proliferációval foglalkozó bizottságai[2], és ezáltal az Észak-atlanti Tanács munkáját;
- A tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatos témákról beszámolókat, adatlapokat és tájékoztatókat készít a szélesebb hallgatóság számára.

A Szövetségen túl

A tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatos kezdeményezést először a 19 NATO- tagállamban hajtják végre, és a program előrehaladásával párhuzamosan vonják be – szükség szerint – a partner- és a mediterrán párbeszédben résztvevő országokat is.

A proliferációs témákkal kapcsolatban a Szövetség számos megbeszélést tartott – illetve kíván folytatni – különböző partnerországokkal a NATO-orosz Közös Állandó Tanács, a NATO-ukrán Tanács, az Euro-atlanti Partnerségi Tanács és a Mediterrán Párbeszéd Csoport égisze alatt.

A NATO a tömegpusztító fegyverekkel kapcsolatos kezdeményezés révén a proliferációra adandó válasza szerves részét képezi a Szövetség új biztonsági környezethez történő alkalmazkodásának. ◆

FÓKUSZ

Portugália új állandó képviselője

Fernando Andresen-Guimarães (57) nagykövet António Martins da Cruz nagykövetet váltotta Portugália állandó képviselőjének posztján az Észak–atlanti Tanácsban.

Andresen-Guimarães úr a Lisszaboni Közgazdasági Egyetem elvégzése után 1967-ben lépett külszolgálatba, és különböző posztokon dolgozott hazája malawi-i és a londoni nagykövetségén a 70-es évek elején. 1977-ben a Római NATO Védelmi Akadémia auditora, a következő évben pedig a Portugália ENSZ melletti New York-i állandó képviseletének tanácsosa lett.

1982-ben Luandában szolgált főkonzulként, majd 1986-ban nagykövet lett Bagdadban, 1988-ban pedig Algírban. Miután 1991-ben visszatért Lisszabonba, a Külügyminisztérium fejlesztési segélyekkel foglalkozó szervezetének főigazgatójaként dolgozott egy évig, majd a makaói ügyekkel kapcsolatos Tárcaközi Bizottság elnöke és a Portugál-Kínai Vegyes Összekötő Csoport vezetője volt.

Andresen-Guimarães úr 1995. márciusában tért vissza az Egyesült Államokba, mint washingtoni nagykövet. Ezen a poszton ezév május 14.-ig szolgált, amikor átvette jelenlegi beosztását a NATO brüsszeli központjában.

(2) Lásd az előző lábjegyzetet.

Építőmunkások az utolsó simításokat végzik a Washingtoni 50. Jubileumi Csúcstalálkozónak otthont adó Ronald Reagan Nemzetközi Kereskedelmi Központ homlokzatán lévő, a Washingtoni Csúcsot jelképező logón.

(Belga foto)

CSÚCSTALÁLKOZÓI KIADÁS · CSÚCSTALÁLKOZÓI KIADÁS · CSÚCSTALÁLKOZÓI KIADÁS

CSÚCSTALÁLKOZÓI KIADÁS · CSÚCSTALÁLKOZÓI KIADÁS · CSÚCSTALÁLKOZÓI KIADÁS

A WASHINGTONI NYILATKOZAT

Aláírták és kiadták az Észak-Atlanti Tanács 1999. április 23-24-i washingtoni ülésén részt vett állam- és kormányfők

1. Mi, az Észak-Atlanti Szövetség tagállamai állam- és kormányfői az új évszázadra vonatkozóan kinyilvánítjuk kölcsönös elkötelezettségünket népeink, területünk és szabadság védelmére vonatkozóan, amely a demokrácián, az emberi jogokon és a jogállamiságon alapul. A világ az elmúlt fél évszázad során drámai változásokon ment keresztül, de közös értékeink és biztonsági érdekeink ugyanazok maradtak.

2. Ezen az évfordulós csúcstalálkozón megerősítjük eltökéltségünket ezen célok további előmozdítása iránt, amelyben a bizalom és együttműködés azon szokásaira építünk, amelyeket az elmúlt ötven év során fejlesztettünk ki. A kollektív védelem továbbra is a NATO fő célkitűzése marad. Megerősítjük elkötelezettségünket a béke, a stabilitás és a szabadság előmozdítása iránt.

3. Elismeréssel adózunk azoknak a férfiaknak és nőknek, akik Szövetségünket szolgálták és előmozdították a szabadság ügyét. Tiszteletünk kinyilvánítása és egy jobb jövő felépítése végett, hozzá fogunk járulni az euro-atlanti demokráciák erősebb és szélesebb közösségének felépítéséhez – egy olyan közösségéhez, ahol az emberi jogokat és alapvető szabadságjogokat tiszteletben tartják, ahol a határok egyre nyitottabbá válnak az emberek, eszmék és a kereskedelem előtt és ahol a háború elképzelhetetlenné válik.

4. Megerősítjük hitünket, az Észak-Atlanti Szerződésben rögzítetteknek megfelelően, az Egyesült Nemzetek Alapokmányának célkitűzéseiben és elveiben és óhajunkat, hogy valamennyi nemzettel békében éljünk együtt és minden vitás nemzetközi kérdést békés eszközökkel rendezzünk.

5. A jövőben ugyanolyan hatékonyan kell foglalkoznunk az új kihívásokkal, mint a múltban. Most, hogy a 21. századba lépünk, felvázoljuk a NATO irányvonalát: egy olyan Szövetségét, amely elkötelezett a kollektív védelem iránt, képes a biztonságunkat érő jelenlegi és jövőbeni kockázatok kezelésére, amelyet új tagok erősítenek és amelyek nyitva áll az új tagok iránt és amely együttműködik más intézményekkel, partnerországokkal és a mediterrán párbeszédben résztvevő országokkal, egymást kölcsönösen erősítő módon, az euro-atlanti biztonság és stabilitás erősítése érdekében.

6. A NATO az Európa és Észak-Amerika közötti életképes partnerség megtestesítője. Üdvözöljük azt a további ösztönzést, amelyet az európai védelmi képességek erősítése kapott annak érdekében, hogy képessé tegye az európai szövetségeseket arra, hogy hatékonyabban működhessen együtt, erősítve ezáltal a transzatlanti partnerséget.

7. Továbbra is eltökéltek vagyunk arra, hogy szilárdan fellépjünk azok ellen, akik megsértik az emberi jogokat, háborút szítanak és területet hódítanak meg. Fenn fogjuk tartani mind a nemzeteink megvédéséhez, mind a következő évszázad biztonsági kihívásainak való megfeleléshez szükséges politikai szolidaritást és katonai erőket egyaránt. Kötelezettséget vállalunk arra, hogy tovább fejlesztjük védelmi képességeinket annak érdekében, hogy teljesítsük a Szövetség 21. századbeli küldetéseinek teljes körét. Továbbra is építjük a bizalmat és biztonságot a fegyverzetellenőrzés, a leszerelés és a tömegpusztító fegyverek terjesztése elleni intézkedések révén. Megerősítjük a terrorizmust elítélő álláspontunkat, valamint eltökéltségünket arra, hogy megvédjük magunkat ezzel a veszedelemmel szemben.

8. Szövetségünk továbbra is nyitva marad mindazon európai demokráciák előtt, tekintet nélkül földrajzi helyzetükre, amelyek hajlandók és képesek felvállalni a tagságból származó kötelezettségeket, és amelyek felvétele erősítené az átfogó európai biztonságot és stabilitást. A NATO az osztott értékek és osztott felelősségek szélesebb közösségének alapvető fontosságú pillére. Szövetségesek és partnerek, köztük Oroszország és Ukrajna együtt dolgoznak együttműködésük fejlesztésén és mindazon választóvonalak eltüntetésén amelyeket a hidegháború kényszerített rájuk, egy olyan Európa felépítését segítendő, amely egységes és szabad és ahol a biztonság és prosperitás közös és elválaszthatatlan.

9. Ötven évvel a NATO létrehozását követően Észak-Amerika és Európa sorsa továbbra is elválaszthatatlan marad egymástól. Együttes cselekvésünk révén hatékonyabban tudjuk megőrizni szabadságunkat és biztonságunkat és erősíteni a stabilitást, mintha ezt bármelyikünk egyedül tenné. Most és a hamarosan kezdődő évszázadra vonatkozóan a Szövetség alapvető célkitűzéseinek nyilvánítjuk ki a tartós békét, biztonságot és szabadságot Európa és Észak-Amerika valamennyi polgára számára.

NYILATKOZAT KOSZOVÓRÓL

Az Észak-Atlanti Tanács állam- és kormányfői szintű, 1999. április 23-24-i washingtoni ülésén

1. A koszovói válság alapvető jelentőségű kihívást képez a demokrácia, az emberi jogok és a jogállamiság értékeivel szemben, amelyeket a NATO megalakítása óta képvisel. Betetőzését jelenti az elnyomás, az etnikai tisztogatás és az erőszak a belgrádi rezsim által Milosevics elnök irányítása alatt folytatott politikájának. Nem fogjuk megengedni, hogy ez a terrorhadjárat sikerrel járjon. A NATO eltökélt arra, hogy győzelmet arasson.

2. A NATO-nak a JSZK-val szembeni katonai fellépése a nemzetközi közösség politikai céljait szolgálja, amelyeket az ENSZ főtitkára és az Európai Unió nemrégiben elhangzott nyilatkozatai is megerősítettek, nevezetesen egy békés, többnemzetiségű és demokratikus Koszovó létrejöttét, amelynek valamennyi lakosa biztonságban élhet és egyenlő alapon élvezheti az egyetemes emberi és szabadságjogokat.

3. Katonai tevékenységünk nem a szerb nép, hanem a belgrádi rezsim politikája ellen irányul, amely ismételten visszautasított minden a válság békés megoldására irányuló erőfeszítést. Milosevics elnöknek

- Biztosítania kell a katonai tevékenység ellenőrizhető beszüntetéseit és az erőszak és elnyomás azonnali beszüntetését.
- Ki kell vonnia Koszovóból katonai, rendőri és félkatonai erőit.
- Bele kell egyeznie egy nemzetközi katonai jelenlét Koszovóban történő felállítására.
- Bele kell egyeznie valamennyi menekült és otthonából elűzött személy feltétel nélküli és biztonságos visszatérésébe és abba, hogy korlátozások nélkül hozzáférhessenek a humanitárius segélyszervezetekhez.
- Hiteles biztosítékokat kell nyújtania azon hajlandóságára vonatkozóan, hogy a Rambouillet-i Egyezmények alapját dolgozzon egy Koszovóra vonatkozó politikai keretmegállapodás létrehozásán.

4. Ezek a feltételek nem képezhetik kompromisszum tárgyát. Mindaddig, amíg Belgrád nem teljesíti a nemzetközi közösség jogos követelését és továbbra is óriási emberi szenvedést okoz, a Szövetség tovább folytatja légi műveleteit a jugoszláv hadigépezet ellen. Milosevics elnököt és a belgrádi vezetést tesszük felelőssé valamennyi koszovói polgár biztonságáért. Betartjuk a koszovói népnek tett ígéretünket, miszerint hazatérhetnek otthonaikba és békében és biztonságban élhetnek tovább.

5. Tovább fokozzuk a NATO katonai tevékenységét a Belgrádra gyakorolt nyomás növelése érdekében. A szövetséges kormányok további intézkedéseket tesznek a belgrádi rezsimmel szembeni korlátozások szigo-

rítása érdekében. Ezek magukban foglalják a gazdasági szankciók fokozott végrehajtását és az olajtermékekre vonatkozó embargót, amelynek EU általi vezetését üdvözöljük. Utasítottuk védelmi minisztereinket annak meghatározására, hogy a NATO miként járulhat hozzá a katonai eszközök szállításának leállításához, így tengeri műveletek megindítása révén is, figyelembe véve ennek Montenegróra vonatkozó lehetséges kihatásait is.

6. A NATO kész légicsapásai felfüggesztésére, mihelyt Belgrád egyértelműen elfogadja a fentebb említett feltételeket és látható módon megkezdi erőinek Koszovóból történő kihatását egy pontos és gyors menetrend alapján. Ezt követheti az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanács határozatának elfogadása, amit szükségesnek tartunk és amely megköveteli a szerb erők kivonását és Koszovó demilitarizálását, és magába foglalja egy nemzetközi katonai erő telepítését valamennyi menekült és hontalanná vált személy gyors visszatérésének biztosítása céljából, valamint egy ideiglenes nemzetközi közigazgatás felállítását Koszovóban, amely alatt lakosai tényleges autonómiát élvezhetnek a JSZK-n belül. A NATO kész arra, hogy egy ilyen nemzetközi katonai erő magvát képezze, amely többnemzetiségű jelleget öltene, és nem-NATO-tagállamokból érkező hozzájárulásokat is magában foglalna.

7. Oroszország különös felelősséggel viseltetik az Egyesült Nemzetek keretében és fontos szerepet kell, hogy játsszon a koszovói konfliktus megoldására irányuló törekvésekben. Egy ilyen megoldásnak a nemzetközi közösség fentiekben kifejtett feltételein kell alapulnia. Milosevics elnök eddigi felajánlásai nem felelnek meg ennek a mércének. Konstruktívan, az Alapító Okirat szellemének megfelelően kívánunk együttműködni Oroszországgal.

8. A jugoszláv katonai, rendőri és félkatonai erők koszovói lakosokkal szemben elkövetett, régóta tervezett, féktelen és tovább folytatódó atrocitásai tovább súlyosbítják a már most tömeges méreteket öltött humanitárius katasztrófát, amely a környező térség destabilizálásával fenyeget.

9. A NATO, tagállami és partnerei reagáltak erre a vészhelyzetre és tovább fokozzák a menekülteket segítő és a humanitárius katasztrófák elhárítását szolgáló tevékenységüket az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságával (UNHCR) szoros együttműködésben, amely utóbbi az e téren vezető szerepet játszó ügynökség. Tovább folytatjuk segítségnyújtási tevékenységünket mindaddig, amíg erre szükség van. A NATO erők jelentős mértékben járulnak hozzá ezen feladat teljesítéséhez.

10. Elismeréssel adózunk a NATO kötelékében szolgálatot teljesítő azon férfiaknak és nőknek, akiknek bátorsága és elkötelezettsége biztosítja a NATO katonai és humanitárius műveleteinek sikerét.

11. A JSZK katonai, rendőri és félkatonai erői által a koszovói nép ellen elkövetett atrocitások a nemzetközi jog kirívó megsértését jelentik. Kormányaink együtt fognak működni a volt Jugoszláviával foglalkozó hágai Nemzetközi Bűnügyi Bírósággal (ICTY) mindazok megvizsgálásának támogatása érdekében, beleértve legfelső szinten is, akik háborús bűnökért és az emberiség elleni bűntettekért viselnek felelősséget. A NATO támogatni fogja az ICTY-t azon erőfeszítéseiben, amelyek releváns információk biztosítására irányulnak. Nincs tartós béke igazság nélkül.

12. Elismerjük és üdvözöljük azt a bátor támogatást, amelyet a térség országai nyújtanak koszovói erőfeszítéseinkhez. A volt Jugoszláv Macedón Tagköztársaság és Albánia ebben különösen fontos szerepet játszik, nem utolsósorban azáltal, hogy menekültek százezreit fogadja be Koszovóból. A térség országai jelentős gazdasági és szociális terheket viselnek a jelenlegi konfliktusból eredően.

13. Nem fogjuk megtűrni a belgrádi rezsim fenyegetéseit szomszédainak biztonságára nézve. Fel fogunk lépni mindazon az esetekben, amikor Belgrád veszélyezteti szomszédai biztonságát a NATO-erőknek területükön való jelenlétének és a válság során területükön folytatott tevékenységének ürügyén.

14. Megerősítjük támogatásunkat a térség valamennyi országának területi integritása és szuverenitása iránt.

15. Megerősítjük erőteljes támogatásunkat Montenegró demokratikusan megválasztott kormánya iránt. Bármilyen lépés Belgrád részéről, hogy aláássa Djukanovics elnök kormányát, súlyos következményekkel járna. A JSZK-nak azonnal ki kell vonulnia a prevlakai demilitarizált övezetből.

16. A szabad, prosperáló, nyitott és gazdaságilag integrált Délkelet-Európa célkitűzése mindaddig nem valósulhat teljes mértékben, amíg a JSZK nem lép a demokráciába való átmenet útjára. Ennek megfelelően támogatjuk a demokratikus JSZK-ra irányuló célkitűzést, amely biztosítja valamennyi kisebbség, így a vajdasági és a szandzsáki, jogait, és ígéretet teszünk arra, hogy a jelenlegi konfliktus során és ezt követően egy ilyen változás érdekében fogunk dolgozni.

17. Célunk, hogy Délkelet-Európa stabilitását transzatlanti napirendünk prioritásává tegyük. Kormányaink sürgős jelleggel együtt fognak működni mind a NATO-n, mind az EBESZ-en, valamint – azok, akik tagjai a szervezetnek – az Európai Unión keresztül annak érdekében, hogy támogassuk Délkelet-Európa nemzeteit régiójuk jobb jövőjének kialakításában – egy olyan régióéban, amely a demokrácián, az igazságosságon, a gazdasági integráción és a biztonsági együttműködésen alapul.

1 Törökország a Macedóniai Köztársaságot annak alkotmányos nevén ismeri el

A WASHINGTONI CSÚCSTALÁLKOZÓ KÖZLEMÉNYE

Kiadták az Észak-Atlanti Tanács 1999. április 23-24-i washingtoni ülésén részt vett állam- és kormányfők

SZÖVETSÉG A 21. SZÁZADÉRT

1. Mi, az Észak-Atlanti Szövetség tagországainak állam- és kormányfői azért gyűltünk egybe Washingtonban, hogy megünnepeljük a NATO 50. évfordulóját és kialakítsuk jövőképünket a 21. század Szövetségére vonatkozóan. Az Észak-Atlanti Szövetség, amely a demokrácia, az egyéni szabadság és a jogállamiság elvein alapul, továbbra is kollektív védelmünk alapját képezi, megtestesítve a transzatlanti kapcsot, amely egy egyedülálló védelmi és biztonsági partnerség keretében köti össze Észak-Amerikát és Európát.

2. Az Észak-Atlanti Szövetség ötven évvel ezelőtt, problémákkal terhelt és bizonytalan időszakban jött létre. Kiállta öt évtized próbáját és lehetővé tette a szövetséges országok polgárai számára, hogy a béke, a szabadság és a jólét páratlan korszakát élvezhessék. Itt Washingtonban tisztelettel adóztunk a múlt vívmányainak és új Szövetséget alakítottunk ki a jövő kihívásainak való megfelelés érdekében. Ez az új Szövetség nagyobb, ütőképesebb és rugalmasabb lesz, elkötelezett a kollektív védelem iránt és képes új missziók felvállalására, beleértve a hatékony konfliktus-megelőzéshez való hozzájárulást és az aktív részvételt a válságmenedzselésben, beleértve a válságreagálási műveleteket. A Szövetség más nemzetekkel és szervezetekkel együtt fog dolgozni a biztonság, a prosperitás és a demokrácia az egész euro-atlanti térségben történő előmozdítása érdekében. A három új szövetséges – a Cseh Köztársaság, Magyarország és Lengyelország – mai jelenléte bizonyítéka annak, hogy meghaladtuk Európa megosztottságát.

3. A Szövetség felhasználja az 50. évforduló alkalmát ara, hogy elismeréssel adózzon és kifejezze szívből jövő háláját valamennyi szövetséges férfi és női katonájának a béke ügye iránti elkötelezettségéért, áldozatvállalásáért, eltökéltségéért és lojalitásáért. A Szövetség üdvözli ezen tényleges és tartalékos erők létfontosságú hozzájárulását, amelyek 50 éven keresztül biztosították a szabadságot és a transzatlanti biztonságot. Nemzeteink és Szövetségünk tartoznak nekik és kifejezik nekik legőszintébb köszönetüket.

4. A 21. század NATO a mai nappal veszi kezdetét – egy olyan NATO, amely megőrzi múltbeli erényeit és új küldetéseket, új tagállamokat és új partnerségi kapcsolatokat vállal. E célból mi:

- Elfogadtuk a korszerűsített Stratégiai Koncepciót
- Megerősítettük elkötelezettségünket a Szövetség bővítési folyamata iránt és Tagsági Akciótervet fogadtunk el a csatlakozni kívánó országok számára.

- Befejeztük a berlini döntések kulcselemeivel kapcsolatos munkánkat az Európai Biztonsági és Védelmi Identitásnak a Szövetség keretein belül történő kifejlesztéséről és döntést hoztunk hatékonyságának növeléséről,
- Meghirdettük a Védelmi Képességek Kezdeményezést.
- Intenzívebbé tettük kapcsolatainkat partnereinkkel egy megerősített és jobb műveleti képességekkel rendelkező Békepartnerségen keresztül és megerősítettük konzultációinkat és együttműködésünket az euro-atlanti Partnerségi Tanács keretében.
- Megerősítettük a mediterrán párbeszédet,
- Döntést hoztunk a Szövetségnek a tömegpusztító fegyverek és indítóeszközeik elleni erőfeszítéseinek fokozásáról.

5. A Szövetségnek az új biztonsági kihívásokhoz történő alkalmazkodásának részeként korszerűsítettük Stratégiai Koncepciónkat annak érdekében, hogy az teljes összhangban legyen a Szövetség új biztonsági környezetével. A korszerűsített Koncepció

- megerősíti elkötelezettségünket a kollektív védelem és a transzatlanti kapocs iránt,
- tekintetbe veszi azokat a kihívásokat, amelyekkel a Szövetség jelenleg szembenéz,
- egy olyan Szövetséget mutat be, amely készenlétben áll és rendelkezik az euro-atlanti térség biztonsága és stabilitása erősítéséhez szükséges képességek teljes körével,
- megerősíti elkötelezettségünket az ESDI a Szövetségen belüli kialakítása iránt,
- hangsúlyozza a partnerség és párbeszéd megnövekedett szerepét,
- aláhúzza a védelmi képességek teljes potenciálja kifejlesztésének szükségességét annak érdekében, hogy megfeleljen a Szövetség missziói teljes spektrumának, beleértve olyan erőket is, amelyek könnyebben telepíthetők, fenntarthatók, nagyobb túlélési képességgel rendelkeznek és képesek a hatékony fellépésre,
- útmutatással szolgál e célból a NATO Katonai Hatóságai számára.

6. Ezen alapvető fontosságú célkitűzés elérése érdekében, és mint olyan nemzetek Szövetsége, amely elkötelezett a Washingtoni Szerződés és az Egyesült Nemzetek Alapokmánya iránt, a Szövetség a következő alapvető biztonsági feladatokat hajtja végre:

Biztonság: Biztosítja a stabil euro-atlanti biztonsági környezet egyik nélkülözhetetlen alapját, amely a demokratikus intézmények fejlődésén és a viták békés rendezése iránti elkötelezettségen alapul és amelyben egyetlen ország sem kész bármely másik megfélemlítésére vagy kényszerítésére az erőszakkal való fenyegetésen vagy annak alkalmazásán keresztül.

Konzultáció: Az Észak-Atlanti Szerződés 4. cikkében előirányzottaknak megfelelően alapvető fontosságú transzatlanti fórumként szolgál a Szövetségesek számára bármely kérdés megvitatására, amely létfontosságú érdekeiket érinti, beleértve a tagállamok biztonsága szempontból kockázatot jelentő lehetséges fejleményeket, továbbá erőfeszítéseik megfelelő összehangolására olyan területeken, amelyeken közös az érdekeltségük.

Elrettentés és védelem: Elrettentést és védelmet biztosít bármely NATO-tagállamot érő agressziós fenyegetéssel szemben, a Washingtoni Szerződés 5. és 6. cikkében tartalmazottaknak megfelelően.

Valamint az euro-atlanti térség biztonságának és stabilitásának megerősítése érdekében:

- Válságmenedzselés: Készen áll, eseti és konszenzusos alapon, és a Washingtoni Szerződés 7. cikkével összhangban, hogy hozzájáruljon a hatékony konfliktus-megelőzéshez és aktívan részt vegyen válságmenedzselése, köztük válságreagálási műveletekben.

- Partnerség: Előmozdítja a szerteágazó partnerséget és együttműködést, valamint a párbeszédet az euro-atlanti térség más országaival, azzal a céllal, hogy növelje az átláthatóságot, a kölcsönös bizalmat és a Szövetséggel való közös fellépésre való képességet.

7. Melegen üdvözöljük a három új szövetséges – a Cseh Köztársaság, Magyarország és Lengyelország – részvételét első NATO-csúcstalálkozójukon. Csatlakozásuk az Észak-Atlanti Szerződéshez új fejezetet nyit az Atlanti Szövetség történetében.

A mai napon megerősítjük elkötelezettségünket a Szövetség nyitottsága iránt az Észak-Atlanti Szerződés 10. cikkének értelmében és a Madridi Csúcstalálkozó Nyilatkozatának 8. bekezdésével összhangban. Kötelezettséget vállalunk arra, hogy a NATO továbbra is üdvözöl majd új tagokat, amelyek képesek a Szövetség elveinek előmozdítására és az euro-atlanti térség békéjéhez és biztonságához való hozzájárulásra. Ez egy olyan fejlődési folyamat részét képezi, amely figyelembe veszi az Európa egészében zajló politikai és biztonsági fejlődést. A bővítés iránti elkötelezettségünk részét képezi a stabilitás kivetítése és a partnerekkel való, egy egységes és szabad Európa felépítését szolgáló együttműködés szélesebb stratégiájának. A jelenleg is zajló bővítési folyamat erősíti a Szövetséget és erősíti a biztonságot és stabilitást az euro-atlanti térség egészében. A három új tagállam nem az utolsó új tagállam.

A madridi csúcstalálkozón elismerését fejeztük ki a Szövetséghez való csatlakozásra törekvő országok sorának a lehetséges tagságból származó felelősségek és kötelezettségek teljesítése vonatkozásában elért előrehaladása iránt.

A mai napon elismerjük és üdvözöljük mind a Románia, mind a Szlovénia által tett újabb erőfeszítéseket és előrehaladást. Elismerjük és üdvözöljük az Észtországban, Lettországban és Litvániában tapasztalt újabb erőfeszítéseket és előrehaladást is. Tudomásul vesszük és üdvözöljük a madridi csúcs óta Bulgáriában bekövetkezett pozitív fejleményeket is. Szintén tudomásul vesszük és üdvözöljük az újabban Szlovákiában tapasztalható pozitív fejleményeket. Hálásak vagyunk a volt Jugoszláviai Macedón Tagköztársaság[1] NATO-val való együttműködéséért is a jelenleg zajló válság összefüggésében és üdvözöljük a reformok terén általa elért előrehaladást. Üdvözöljük Albánia együttműködését a Szövetséggel a jelenleg zajló válság összefüggésében és bátorítjuk reformtörekvései továbbvitelére.

Üdvözöljük azokat az erőfeszítéseket és az elért előrelépést, amelyet az aspiráns országok tettek legutóbbi találkozásunk óta a politikai, katonai és gazdasági reformok előrevitele érdekében. Nagyra értékeljük az elért eredményekkel és várakozással tekintünk az ezen országok által demokratikus intézményeik erősítése és gazdaságaik és fegyveres erőik átalakítása terén történő további előrehaladása felé. Figyelembe vesszük ezen tagjelöltek és egy sor másik partnerország erőfeszítéseit szomszédaikkal való kapcsolataik megjavítására és az euro-atlanti térség biztonságához és stabilitásához való hozzájárulásra. Várakozással tekintünk az aspiráns országokkal való együttműködés elmélyítése és ezen országok a Szövetség munkájában való politikai és katonai részvételének növelése felé.

A Szövetség azzal számol, hogy az elkövetkezendő években további meghívásokat intéz olyan nemzetek felé, amelyek készek és képesek felvállalni a tagságból eredő felelősségeket és kötelezettségeket és amennyiben a NATO úgy foglal állást, hogy ezen nemzetek felvétele szolgálni fogja a Szövetség átfogó politikai és stratégiai érdekeit és erősíteni fogja az összeurópai biztonságot és stabilitást. Hogy tartalmat adjon ezen elkötelezettségének, a NATO aktív kapcsolatokat fog fenntartani azokkal az országokkal, amelyek érdeklődést tanúsítanak a NATO-tagság iránt és azokkal, amelyek érdekeltséget nyilvánítottak a jövőbeni tagság iránt. Azokat a nemzeteket, amelyek érdeklődést nyilvánítottak a NATO-taggá válás iránt, aktívan fontolóra fogjuk venni a jövőbeni tagság szempontjából. E fontolóra vételből egyetlen európai demokratikus ország sem lesz kizárva, amelynek felvétele megfelel a Szerződés céljainak, függetlenül földrajzi fekvésére, és minden ország saját érdemei alapján kerül megítélésre. Minden államnak elemi joga, hogy maga választhassa meg saját biztonsága biztosításának eszközeit. Ezen felül, az összeurópai biztonság és stabilitás erősítése érdekében, a Szövetség jelenleg is zajló bővítési folyamatának további lépései valamennyi Szövetséges biztonsági érdekeit hivatottak kiegyensúlyozni.

Üdvözöljük azon kilenc ország törekvéseit, amelyek jelenleg érdeklődést nyilvánítanak a Szövetséghez való csatlakozás iránt. Ennek megfelelően készek vagyunk tanácsokat adni, valamint segítséget és gyakorlati támogatást nyújtani nekik. E célból a mai napon elfogadtuk a Tagsági Akciótervet, amely a következő elemeket tartalmazza:

- Egyéni éves nemzetek tervek előterjesztése az aspiráns országok részéről a lehetséges jövőbeni tagságra való felkészülésük témájában, amelyek átfogják annak politikai, gazdasági, védelmi, erőforrási, biztonsági és jogi vetületeit.
- Fókuszált és őszinte visszacsatolási mechanizmus az aspiráns országoknak programjaik végrehajtásában elért előrehaladásáról, amely magába foglalja a politikai és technikai jellegű tanácsadást, valamint a Tanács szintjén évenként 19+1-es szinten megtartott és az elért előrehaladás értékelését szolgáló üléseket.
- Gyűjtőtárház a NATO és a tagországok által az aspiráns országoknak védelmi/katonai téren nyújtott segítség koordinálásának elősegítése érdekében.
- Védelmi tervezéssel kapcsolatos megközelítés az aspiráns országok számára, amely a megállapodott tervezi célkitűzések kidolgozását és áttekintését foglalja magában.

1 Törökország a Macedóniai Köztársaságot annak alkotmányos nevén ismeri el

Utasítjuk a NATO külügyminisztereit, hogy állandó jelleggel tekintsék át a bővítési folyamatot, beleértve a Tagsági Akcióterv végrehajtását és erről jelentést tegyenek nekünk. Az elért előrehaladást következő csúcstalálkozónkon tekintjük át, amelyre legkésőbb 2002-ben kerül sor.

8. Megerősítjük elkötelezettségünket a transzatlanti kapocs megőrzése iránt, beleértve készségünket közös biztonsági célkitűzések követésére a Szövetségen keresztül, ahol csak lehetséges. Örömünket fejezzük ki a berlini döntések végrehajtása terén elért előrehaladás felett és megerősítjük szilárd elkötelezettségünket a Szövetség európai pillérének 1994. évi brüsszeli nyilatkozatunk és a Berlinben 1996-ban elfogadott elvek alapján történő megerősítése folyamatának továbbvitele mellett. Megelégedéssel állapítjuk mg, hogy folyik a berlini döntések kulcselemeinek megvalósítása. Ezek magukba foglalják a NYEU-vezette műveletek európai NATO-parancsnoka és NATO-főhadiszállása kiválasztására, valamint a Szövetséges Haderők Európai Főparancsnoka helyettesének és az adaptált CJTF-koncepció működési szabályzatának meghatározására vonatkozó rugalmas opciókat. Szoros szálak jöttek létre a két szervezetek között, így a tervezés, a gyakorlatok (és főleg a 2000. évi közös válságkezelési gyakorlat) és a konzultáció vonatkozásában, valamint egy a Szövetség eszközeinek és képességeinek rendelkezésre bocsátására és visszaszolgáltatására szóló keret.

9. Üdvözöljük a közös európai biztonsági és védelempolitikának az amsterdami szerződés által adott új ösztönzést és az azóta NYEU, valamint – a St. Malô-i nyilatkozatot követően – az EU keretében folytatott közös gondolkodást, beleértve az Európai Tanács bécsi konklúzióit is. Ez egy olyan folyamat, amely valamennyi szövetséges számára kihatással van. Megerősítjük, hogy az erőteljesebb európai szerepvállalás hozzájárul 21. századi Szövetségünk életképességének biztosításához, amely tagjai kollektív védelmének alapját képezi. Ezzel kapcsolatban:

a. Elismerésünket fejezzük ki az Európai Uniónak azon eltökéltségéért, hogy rendelkezzen az autonóm cselekvéshez szükséges képességekkel, hogy döntéseket hozhasson és katonai lépéseket fogadhasson el olyan esetekben, amelyekben a Szövetség, mint olyan nem vállal szerep.

b. Ahogyan e folyamat előrehalad, a NATO-nak és az EU-nak biztosítania kell a hatékony kölcsönös konzultációk, együttműködés és átláthatóság kialakítását, a NATO és a NYEU között létező mechanizmusokra építve.

c. Üdvözöljük mind az EU-tagállamok, mind a többi európai szövetséges eltökéltségét arra, hogy megtegyék a szükséges lépéseket védelmi képességeik erősítése érdekében, különösen az új missziókra vonatkozóan, elkerülve a szükségtelen átfedéseket.

d. A legnagyobb fontosságot tulajdonítjuk a nem EU-tagállam európai szövetségesek lehető legteljesebb részvételét az EU-vezette válságreagálási műveletekben, a NYEU keretében létező konzultációs rendszerre építve. Tudomásul vesszük Kanada érdekeltségét az ilyen műveletek megfelelő feltételekkel történő részvétel iránt.

e. Eltökéltek vagyunk a Berlinben 1996-ban, többek között a megosztható, de nem elkülönített NATO-eszközök és képességek felhasználásának koncepciójáról hozott döntések továbbfejlesztésére vonatkozóan.

10. A fenti elvek alapján és a berlini döntésekre építve ezért készek vagyunk arra, hogy meghatározzuk és elfogadjuk a szükséges mechanizmusokat arra, hogy Európai Unió számára hozzáférhetővé tegyük a Szövetség kollektív eszközeit és képességeit, olyan műveletek esetére, amelyekben a Szövetség, mint egész katonailag nem vállal szerepet mint Szövetség. Az Állandó Tanács fogadja el ezt a mechanizmust, amely tiszteletben tartja a NATO-műveletek iránt támasztott követelményeket és parancsnoki struktúra koherenciáját, és amelyeknek a következőkre ki kell, hogy terjedjenek:

a. Olyan NATO tervezési eszközök hozzáférhetővé tételének biztosítása az EU számára, amelyek hozzájárulhatnak EU-vezette műveletek katonai tervezéséhez.

b. Az EU általi hozzáférhetőség feltételezése előzetesen azonosított NATO-képességekre és közös eszközökre vonatkozásában, amelyek EU-vezette műveletekben felhasználhatók.

c. Egy sor európai parancsnoksági opció meghatározása EU-vezette műveletekre vonatkozóan, és a Szövetséges Európai Haderők Főparancsnokának helyettese szerepének továbbfejlesztése annak érdekében, hogy teljes mértékben és hatékonyan tölthesse be európai vonatkozású feladatait,

d. A NATO védelmi tervezési rendszerének további kiigazítása annak érdekében, hogy átfogóbb jelleggel foglalhassa magába a haderők hozzáférhetőségét EU-vezette műveletek számára.

11. Nyilvánosságra hoztuk a Védelmi Képességek Kezdeményezést a Szövetség védelmi képességeinek növelése érdekében, hogy biztosíthassuk a jövőbeni többnemzetiségű műveletek hatékonyságát a Szövetség misszióinak teljes spektrumára vonatkozóan a jelenlegi és előrelátható jövőbeni biztonsági környezetben, különös tekintettel a szövetséges erők (és ahol szükséges, a szövetséges és partneri erők) közötti interoperabilitás javítására, A védelmi képességek növelésére a szövetséges erők telepíthetőségének és mozgékonyságának, valamint fenntarthatóságának és logisztikájának, továbbá túlélőképességének és tényleges műveleti képességének javítása, valamint parancsnoki, ellenőrzési és információs rendszere korszerűsítése révén. Ezzel összefüggésben jóváhagyjuk a Tanács döntését a Többnemzetiségű Közös Logisztikai Központ koncepciója végrehajtásának 1999 végén történő megkezdésére, valamint a C3 rendszer szerkezetének 2002-ig történő kifejlesztését, hogy ezzel megteremtődjön az alapja egy integrált szövetséges képességmagnak, amely lehetővé teszi a nemzeti rendszerek közötti interoperabilitást. Létrehoztunk egy átmeneti Magas Szintű Irányító Csoportot a Védelmi Képességek Kezdeményezés végrehajtásának felügyeletére és az érintett tervezési elemek közötti koordináció és harmonizáció követelményeinek való megfelelés lehetővé tételére, beleértve a Szövetségeseket érintő haderőtervezésre is, azzal a céllal, hogy tartós hatást lehessen gyakorolni a képességek és az interoperabilitás tökéletesítése terén. Az interoperabilitás és a kulcsfontosságú képességek tökéletesítése a NATO európai pillérének erősítését is kell, hogy eredményezze.

12. Megerősítjük elkötelezettségünket a Daytonban megtárgyalt és Párizsban aláírt 1995. évi Békemegállapodás iránt is, amely Bosznia-Hercegovinát egységes, demokratikus és többnemzetiségű államként határozta meg, valamint a Békemegállapodás teljes körű végrehajtása iránt. Megerősítjük készségünket a valamennyi, a Békemegállapodást támogató és annak végrehajtására törekvő féllel.

13. A Madridi Békevégrehajtási Tanács 1998. decemberi madridi ülése megerősítette, hogy a következő két év létfontosságú lesz a bosznia-hercegovinai békefolyamat erősítésében és elismerte, hogy az SFOR jelenléte továbbra is létfontosságú marad, mind a béke fenntartása, mind a polgári végrehajtás biztonságos környezetének megteremtése és támogatása szempontjából. A menekültek visszatérése azon térségekbe, amelyekben kisebbségben vannak, létfontosságú marad a politikai stabilitás és a megbékélés szempontjából. Támogatni fogjuk az ezen folyamat előrevitelére irányuló erőfeszítéseket.

14. Az SFOR továbbra is szorosan és hatékonyan működik együtt a Főképviselővel, akinek szerepét támogatjuk, a volt Jugoszláviával foglalkozó Nemzetközi Bűnügyi Bírósággal, az EBESZ-szel és más vezető nemzetközi szervezetekkel az ENSZ Nemzetközi Rendőri Erőivel és más, a Békemegállapodás polgári aspektusait végrehajtó ügynökségekkel. Elismeréssel adózzunk a NATO- és partnerországoknak SFOR-ban szolgáló férfi és női tagjainak, akik segítik a béke megteremtését Bosznia-Hercegovinában.

15. Az SFOR jelenléte ugyanakkor nem tartható fenn a végtelenségig. Az SFOR-nak hatékonyságot célzó intézkedéseken keresztül nyújtunk útmutatást. Tudomásul vesszük, hogy az Állandó Tanács vizsgálja az SFOR jövőbeni méreteivel és struktúrájával kapcsolatos opciókat.

16. A Koszovón belüli és körüli, folytatódó válság a Jugoszláv Szövetségi Köztársaságon (JSZK) túli területek további destabilizálásával fenyeget. A szélesebb instabilitás lehetősége aláhúzza egy átfogó megközelítés szükségességét a délkelet-európai válságövezet stabilizálása vonatkozásában. Elismerjük és egyetértünk annak létfontosságával, hogy Délkelet-Európa erőszaktól és instabilitástól mentes térséggé váljon. Ezért a nemzetközi közreműködés új minőségére van szükség a biztonság, a prosperitás és a demokratikus polgár társadalom megteremtése érdekében, amely idővel a szélesebb európai családba való teljes integrálódáshoz vezet.

17. A NATO eltökélt arra, hogy teljes mértékben részt vegyen ebben a folyamatban a térség országaival való, illetve azok közötti biztonságosabb és kooperatív viszony kialakításához való hozzájárulás folyamatában. Tekintettel a régió egyes országai közötti különbségekre gazdasági fejlettség és a problémák sokszínűsége és összetett jellege vonatkozásában, a térség fejlesztésére és stabilizálására irányuló nemzetközi erőfeszítéseknek átfogóknak, koherenseknek és jól összehangoltaknak kell lenniük. Ezen célok elérése érdekében, a NATO-nak, a NYEU-nak, az EU-nak, az EBESZ-nek és az ENSZ-nek egymással szorosan együtt kell működnie. A nemzetközi pénzügyi intézményeknek is kulcsfontosságú szerepet kell játszaniuk. A Szövetségnek a délkelet-európai regionális biztonság és stabilitás erősítésére irányuló és a humanitárius problémák megoldását szolgáló erőfeszítései, valamint más nemzetközi szervezetek, éppúgy mint a térség országainak erőfeszítései egymást kell, hogy erősítsék.

18. Holnap találkozunk a délkelet-európai országokból érkező kollégáinkkal. Szándékaink szerint erre a találkozóra építünk a NATO és a térség országai közötti konzultációk fenntartása terén. Ennek megfelelően javasolni fogjuk nekik egy biztonsági kérdésekkel foglalkozó konzultációs fórum létrehozását, amely megfelelő szinten összehozza valamennyi NATO-tagállamot és a térség országait.

19. Utasítjuk az Állandó Tanács, hogy megfelelő módon a létező EAPT- és PfP-keretekre építve tartalommal töltsék meg ezt a javaslatot, egyebek között a következő területeken:

- Konzultációk 19+1-es keretben, szükség szerint,
- A regionális együttműködés előmozdítása az EAPT együttműködési mechanizmusa keretében, figyelembe véve más regionális kezdeményezéseket is.
- Célirányos NATO biztonsági együttműködési programok a régi országaival, szükség szerint,
- Regionális irányultságú PfP-tevékenységek és -gyakorlatok,
- A szövetségesek és partnerek a térség irányában fenntartott kétoldalú segítségnyújtásának célirányultabbá tétele és jobb összehangolása.

20. A Szövetségnek a délkelet-európai regionális biztonság megerősítésére irányuló erőfeszítései kiegészíti más nemzetközi szervezetek, valamint a térség országainak ezirányú erőfeszítéseit. Üdvözöljük az Európai Uniónak a Délkelet-Európai Stabilitási Egyezményről 1999. május 27-én sorra kerülő értekezletét és egyéb regionális erőfeszítéseket. Nagy fontossággal bír a különböző kezdeményezések közötti koherencia és összehangolás.

21. A balkáni térség biztonsága elengedhetetlen az egész euro-atlanti térség tartós stabilitásának eléréséhez. Célunk a térség országainak az euro-atlanti közösségbe történő integrálódása. Azt szeretnénk, ha Délkelet-Európa valamennyi országa és népe élvezhesse a békét és biztonságot és normális kapcsolatokat teremtsen egymással, amelyek az emberi jogok, a demokrácia, az egyéni szabadságjogok és a jogállamiság tiszteletben tartásán alapulnak.

22. Megerősítjük elkötelezettségünket a konzultációk, a partnerség és a gyakorlati együttműködés iránt az euro-atlanti Partnerségi Tanács és a Békepartnerség keretében. A mai napon elköteleztük magunkat egy megerősített és operatív viszony létrehozására partnerországokkal a 21. században, amely erősíti a stabilitást, a kölcsönös bizalmat és a biztonságot az euro-atlanti térség egészében. Az EAPT és a PfP az egész kontinensen átalakították a politikai-katonai kapcsolatokat és választható eszközzé váltak olyan esetekben, amikor a Szövetség és partnerei konzultációkat folytatnak egymással és együtt cselekszenek a békére és biztonságra való törekvés jegyében. Várakozással tekintünk a partnereinkkel az EAPT holnapi csúcstalálkozóján sorra kerülő konzultációink elé.

23. Az 1997-ben létrejött EAPT érdemben járul hozzá a Szövetség és partnereik közötti szorosabb politikai konzultációkhoz és gyakorlati együttműködéshez, a biztonsági kérdések megoldása érdekében. Üdvözöljük a politikai konzultációk ezen kiterjesztett vetületét, amely erősíti az átláthatóságot és a bizalmat az EAPT valamennyi tagja között. A Szövetség és partnerei rendszeres konzultációkat folytatnak olyan regionális biztonsági kérdésekről, mint pl. Bosznia-Hercegovina és Koszovó. Az együttműködés új területeit is kifejlesztettük, ilyen pl. a békefenntartás, a humanitárius aknamentesítés, a kézifegyverek átadásának ellenőrzése és a katasztrófa-elhárítás és a humanitárius segítségnyújtás koordinálása.

24. Üdvözöljük a Békepartnerség öt évének a Szövetség és partnerei általi sikeres megvalósítását és az 1997-ben elindított megerősített PfP teljes körű végrehajtását. A megerősített PfP biztosította, hogy a NATO-partneri együttműködés konkrét módon járul hozzá az euro-atlanti stabilitáshoz és biztonsághoz. 15 PfP-partnerország részvétele az IFOR/SFOR-ban bizonyítja a PfP interoperabilitási fókuszának hasznát a mindennapi életben és értékes tanulságokkal szolgál a szövetségesek és partnerek közötti jövőbeni együttműködés számára. A partnerországok tisztjeinek jelenléte nemzetközi minőségben a NATO főhadiszállásán lehetővé teszi a partnerek számára a NATO/PfP-gyakorlatok és a NATO-vezette PfP-gyakorlatok megtervezésében való részvételt. Szintén a megerősített PfP tette lehetővé a NATO számára, hogy segítse Albániát és a volt Jugoszláviai Macedón Tagköztársaságot sajátos biztonsági problémái kezelésében.

25. Üdvözöljük és különös figyelemmel vesszük tudomásul azokat a kezdeményezéseket, amelyek a partnerség operatívabbá tételére irányulnak és mélyrehatóbb partneri részvételt biztosítanak a megfelelő döntéshozatalban és tervezésben, az általunk a Madridi Nyilatkozatban előirányzottaknak megfelelően. Ezek a lépések fogják biztosítani, hogy partnerségünk jobban tudjon megfelelni célkitűzéseinek és szilárd alapot biztosítanak további fejlődése számára, mint a NATO és a partnerek közötti 21. századi kooperatív biztonsági hálózata központi eleme. Ezen cél előmozdítása érdekében a mai napon a következő átfogó csomagot fogadtuk el:

- Elfogadtuk a NATO-vezette PfP-műveletek politikai-katonai keretét, amely erősíti a partnerek szerepét a politikai útmutatás és felügyelet. a tervezés és az ilyen műveletek parancsnoki rendszerének kialakítása terén.

- Jóváhagytuk a kiterjesztett és adaptált Tervezési és Áttekintési Folyamatot, amely tovább erősíti a PfP-tevékenységek számára hozzáférhetővé nyilvánított partneri erők interoperabilitását és lehetővé teszi, hogy a partnerek fókuszáltabb módon és nagyobb terjedelemben járuljanak hozzá értékes erőikkel és képességeikkel a jövőbeni NATO-vezette PfP-műveletekhez.

- Jóváhagytuk a NATO-vezette PfP-gyakorlatokra vonatkozó hadműveleti képességi koncepció vázlatát, amely lehetővé teszi a mélyebbre ható katonai együttműködést a Szövetség és partnerek között azzal a céllal, hogy továbbfejlessze a partneri erők és eszközök azon képességét, hogy a Szövetséggel együtt fejtsenek ki tevékenységet a NATO-vezette PfP-műveletekben és utasítottuk az Állandó Tanácsot ennek továbbfejlesztésének előmozdítására.

- Jóváhagytuk a PfP-belüli kiképzés és oktatás erősítésére vonatkozó programvázlatot, amelynek célja, hogy optimalizálja és összehangolja a NATO- és nemzeti PfP-tevékenységeket annak érdekében, hogy megfeleljen a megerősített és operatívabb PfP jelenlegi és jövőbeni igényeinek. A programvázlat magába foglalja három új PfP-eszköz, a PfP védelmi akadémiai és biztonsági tanulmányokkal foglalkozó intézeti konzorciumát, a PfP gyakorlatszimulációs hálózatát és a PfP-kiképzőpontokat. Utasítottuk az Állandó Tanácsot, hogy dolgozzon ki egy, a PfP-n belüli kiképzés és oktatás erősítésére vonatkozó programot.

26. Továbbra is szilárdan elkötelezettek vagyunk Oroszországgal a NATO-Orosz Alapító Okirat alapján fenntartott partnerségünk iránt. A NATOés Oroszország közös érdeke az euro-atlanti térség biztonságának és stabilitásának erősítése. A koszovói válság egésze során a NATO és Oroszország osztozott a nemzetközi közösség közös érdekein. Ezek: az erőszak megállítása, a humanitárius katasztrófa elkerülése és a politikai megoldás feltételeinek megteremtése. Ezek a célok továbbra is érvényesek. A konzultációk és a párbeszéd válságok idején még nagyobb fontossággal bírnak. A NATO és tagországai eltökéltek arra, hogy Oroszországgal közös alapon dolgozzanak a koszovói válságra való nemzetközi válaszadáson és készek újrakezdeni a konzultációkat és együttműködést az Alapító Okirat keretében.

27. A NATO és Oroszország közötti szoros kapcsolatok nagy fontossággal bírnak az euro-atlanti térség stabilitása és biztonsága szempontjából. Az Alapító Okirat 1997. májusi elfogadása óta, jelentős és biztató előrehaladást sikerült elérni az Oroszországgal való konzultációk és együttműködés intenzívebbé tétele terén. A NATO-orosz Közös Állandó Tanács a konzultáció, az átláthatóság és bizalomépítés előmozdításának és az együttműködés előrevitelének fontos terévé vált. Oroszország részvétele a bosznia-hercegovinai békemegállapodás végrehajtásában jelentős lépést képezett az új kooperatív viszony irányában. Széleskörű párbeszédet dolgoztunk ki olyan kérdésekre vonatkozóan, mint a leszerelés és fegyverzetellenőrzés, beleértve a CFE-szerződés adaptálását, a békefenntartást és a nukleáris fegyverekkel kapcsolatos kérdéseket. Ezen növekvő együttműködését további példái között szerepel a stratégia, a védelempolitika és doktrína, a költségvetés és az infrastrukturális fejlesztési programok, valamint a non-proliferáció.

28. Nagy fontosságot tulajdonítunk a NATO és Ukrajna közötti erős, tartós és megkülönböztetett partnerségnek. Ukrajnának fontos szerepet kell játszania az euro-atlanti térség és különösen a közép- és kelet-európai régió biztonságának és stabilitásának erősítésében. Örülünk a NATO-Ukrajna Charta madridi aláírása óta elért előrehaladásnak és tovább fogjuk erősíteni megkülönböztetett partnerségünket. Továbbra is támogatjuk Ukrajna szuverenitását és függetlenségét, területi integritását és demokratikus fejlődését, gazdasági prosperitását és Ukrajna státuszát mint nem-nukleáris államot, mint az európai stabilitás és biztonság kulcsfontosságú tényezőit. Ösztönözzük Ukrajnát demokratikus és gazdasági átalakítási folyamatot tovább vitelére, beleértve haderőreformját is, ás megerősítjük a NATO támogatását Ukrajna ilyen célú erőfeszítései iránt. Üdvözöljük a haderőreformmal foglalkozó közös munkacsoportban elért előrehaladást. Üdvözöljük a NATO kijevi összekötő irodájának felállítását, amelynek célja Ukrajna mint megkülönböztetett partner szerepének előmozdítása. Várakozással tekintünk a NATO-ukrán Bizottság mai avató csúcstalálkozója iránt.

29. A mediterrán dialógus a Szövetségnek a biztonsággal kapcsolatos kooperatív megközelítésének szerves részét képezi, mivel Európa egészének biztonsága szorosan kötődik a mediterrán térség biztonságához és stabilitásához. Örömmel nyugtázzuk mediterrán párbeszédünk fejlődését. A párbeszéd termé-

szetét tekintve folyamatosan fejlődik és üdvözöljük a mediterrán térség országaival való szélesebb és mélyrehatóbb együttműködés irányában bekövetkezett előrehaladást. Beleegyezésünket adjuk a mediterrán párbeszéden belüli politikai és katonai együttműködés megerősítésével kapcsolatban az Állandó Tanács által hozott döntésekhez és utasítjuk a Tanácsot ezek mielőbbi végrehajtására. Ösztönözzük a szövetséges nemzeteket és a mediterrán dialógus országokat olyan események megrendezésére, mint az 1997. évi római konferencia vagy az 1999. évi valenciai konferencia, amelyek pozitív lépést jelentenek a regionális szintű kölcsönös megértés érdekében. Várakozással tekintünk az együttműködés erősítésének további lehetőségei elé olyan területeken, ahol a NATO hozzáadott értéket biztosíthat, különösen katonai téren és amelyekkel kapcsolatos a párbeszéd országai érdeklődést nyilvánítottak. A párbeszéd és más nemzetközi erőfeszítések, köztük az EU barcelonai folyamata, kiegészítik és kölcsönösen erősítik egymást és ily módon hozzájárulnak a régión belüli átláthatósághoz és bizalomépítéshez.

30. A nukleáris, biológiai és vegyifegyverek (NBC), valamint kibocsátóeszközei elterjedése közvetlen katonai fenyegetést jelenthetnek a Szövetség lakossága, területe és erői számára és így továbbra is a Szövetség számára komoly aggodalomra okot adó kérdésnek tekintendő. A Szövetség elsődleges non-proliferációs célkitűzése a proliferáció előfordulásának megakadályozása vagy amennyiben az még is előfordul, annak diplomáciai eszközökkel történő megszüntetése. Megerősítjük teljes mértékű támogatásunkat a nemzetközi non-proliferációs rendszerek és ezek erősítése iránt. Elismerjük az etéren bekövetkezett előrehaladást. Annak érdekében, hogy választ tudjunk adni a Szövetség biztonságát a tömegpusztító fegyverek (TÖPFE) és kibocsátóeszközeik terjedése révén érő kockázatokra, olyan kezdeményezést fogadtunk el, amely a Brüsszeli Csúcstalálkozó óta a Szövetség által a témával kapcsolatos politikai és katonai erőfeszítések továbbfejlesztése érdekében elvégzett munkán alapul.

31. A TÖPFE-kezdeményezés

- Egy intenzívebb és jobban struktúrált vitát biztosít a NATO-n belül, amely a TÖPFE-kérdésekkel és az ezekre adandó válaszokkal kapcsolatos, a Szövetségesek közötti közös felfogás erősítését eredményezi,
- Javítja a Szövetségesek közötti, proliferációs kérdésekkel kapcsolatos hírszerzési értesülések és információk megosztásának minőségét és mennyiségét,
- Támogatja egy köztájékoztatási stratégia kifejlesztését a Szövetségesek által a proliferációs kérdések és a Szövetségesek által a non-proliferációs erőfeszítések támogatása érdekében tett erőfeszítések tudatosításának erősítése érdekében.
- Erősíti a Szövetség jelenleg létező programjait, amelyek fokozzák a katonai készséget egy TÖPFE-környezetben való tevékenységre és a TÖPFE-fenyegetések szembeni fellépésre.
- Erősíti a Szövetségesek kétoldalú TÖPFE-megsemmisítés és -segítségnyújtás témájában felállított nemzeti programokkal kapcsolatos információcsere folyamatát.
- Erősíti a Szövetségesek képességét a polgári lakosságuk TÖPFE-kockázatokkal szembeni megvédésére irányuló kölcsönös segítségnyújtására.
- Egy TÖPFE-központot hoz létre a NATO Nemzetközi Titkárságán belül ezen erőfeszítések támogatására.
- A TÖPFE-kezdeményezés összefogja a Szövetségnek a proliferációval szembeni fellépésével kapcsolatos munkájának politikai és katonai vetületeit.

32. A fegyverzetellenőrzés, a leszerelés és a non-proliferáció továbbra is kiemelt szerepet játszik a NATO biztonsági célkitűzéseinek erősítésében. A NATO hosszú távon elkötelezte magát e területen. A Szövetség hagyományos és nukleáris erői egyaránt jelentős mértékben csökkentésre kerültek a hidegháború befejeződése óta a megváltozott biztonsági környezet részeként. Valamennyi szövetséges részese a leszereléssel és a tömegpusztító fegyverek non-proliferációjával kapcsolatos központi szerződéseknek, a Nukleáris Non-Proliferációról szóló Szerződésnek, a Biológiai és Mérgező Fegyverekről szóló Egyezménynek és a Vegyifegyver Egyezménynek és elkötelezett ezen szerződések teljes körű végrehajtása mellett. A NATO egy defenzív irányultságú Szövetség, amely a biztonság és a stabilitás a fegyveres erők a Szövetség küldetései teljes spektrumával összhangban lévő minimális szinten történő erősítésén fáradozik. A biztonsággal kapcsolatos széles értelemben vett megközelítése részeként a Szövetség aktívan támogatja mind a hagyományos, mind a nukleáris leszerelést és fegyverzetellenőrzést és érvényesíti megközelítését a tömegpusztító fegyverek és kibocsátó eszközeik elterjedésével szemben. Az átfogó stratégiai fejlemények és a nukleáris fegyverek jelenlétének csökkenése eredményeként a Szövetség megvizsgálja a bizalom- és biztonságerősítés intézkedésekre, ellenőrzésre, non-proliferációra és fegyverzetellenőrzésre és leszerelésre vonatkozó opciókat. Az Állandó Tanács a miniszterek decemberi ülésére javaslatot készít az ilyen opciók megfontolására vonatkozó folyamatra. Ezt a NATO illetékes testületei hajtják végre. Támogatjuk az Oroszországgal folyó konzultációk elmélyítését ezen és más területeken a Közös Állandó Tanács keretében, valamint Ukrajnával a NATO-Ukrajna Bizottságban és más partnerekkel az EAPT keretében.

33. A CFE-szerződés az európai biztonság sarokkövét képezi. Megerősítjük elkötelezettségünket a Szerződés sikeres adaptálása iránt, amely visszatükrözi az új biztonsági környezetet és megnyitja az utat egy megnövelt európai hagyományos biztonság és stabilitás előtt. Az eddigi tárgyalások során a Szövetség tagállamai már kinyilvánították szándékukat az őket megillető felszerelések és azok szintjének csökkentésére vonatkozóan és nyomatékkal bátorítunk másokat is, hogy hasonló jelentős csökkentésekkel kövessenek bennünket. Ebben az összefüggésben üdvözöljük, hogy megállapodás született 1999. márciusában Bécsben a CFE részes államai között a főbb nyitott kérdésekről, amivel lehetővé vált a szövegezési munkálatok késedelem nélküli megkezdődése. A Szövetségesek megtesznek minden tőlük telhetőt annak érdekében, hogy az 1999. novemberi isztambuli EBESZ-csúcsra véglegesíthessék az adaptált Szerződés szövegét aláírás céljából. Az adaptációs folyamat befejezéséig a létező Szerződés és az ehhez társított dokumentumok további teljes körű végrehajtása továbbra is létfontosságú marad.

34. Felhívjuk Oroszországot a START-II. szerződés késedelem nélküli ratifikálására. Ez megnyitná az utat a nukleáris fegyvertárak lényeges csökkentése előtt és lehetővé tenni a START-III. szerződésről szóló tárgyalások megkezdését, amelyek további jelentős csökkentésekre irányulnak. Továbbra is elkötelezettek maradunk az Nukleáris Kísérletek Átfogó Tilalmáról szóló Szerződés mielőbbi érvénybe léptetése iránt és felszólítunk minden országot a Szerződéshez való csatlakozásra és megfelelő időben történő végrehajtására. Támogatjuk a hasadó anyagok megszüntetéséről szóló szerződéssel kapcsolatos tárgyalások mielőbbi megkezdését.

35. Eltökéltek vagyunk arra, hogy haladást érjünk el egy olyan jogilag kötelező jegyzőkönyvet illetően, amely hatékony ellenőrzési intézkedéseket tartalmaz a betartás erősítésére és az átláthatóság előmozdítása céljából, ami megerősíti a Biológiai és Mérgező Fegyverekről szóló Egyezmény végrehajtását. Ismét hangsúlyozzuk a Vegyifegyver Egyezmény átfogó betartásának és hatékony végrehajtásának fontosságát. Támogatjuk a Boszniában zajló aknamentesítési erőfeszítéseket, gyakorlati kezdeményezések kifejlesztését az EAPT égisze alatt és – az aláírók vonatkozásában – az ottawai szerződésben vállalt kötelezettségek teljesítését szolgáló tevékenységeket.

36. Felszólítjuk Fehéroroszországot, Oroszországot és Ukrajnát a Nyitott Égbolt Szerződés késedelem nélküli ratifikálására.

37. Törekedni fogunk a Szövetség olyan más nemzetközi szervezetekkel fenntartott kontaktusainak és együttműködésének intenzívebbé tételére egymást kölcsönösen erősítő alapon, amelyek szerepet játszanak az euroatlanti térségben a demokrácia megszilárdításában és a béke megőrzésében.

38. A Washingtoni Szerződésben foglaltaknak megfelelően elismerjük az Egyesült Nemzetek Biztonsági Tanácsának elsődleges felelősségét a nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért. A Szövetség és az ENSZ hatékonyan működnek együtt a boszniai-hercegovinai békemegállapodás végrehajtásában. Várakozással tekintünk az Egyesült Nemzetekkel fenntartott kontaktusok és információcsere továbbfejlesztése elé a konfliktus-megelőzés, a válságmenedzselés, a válságreagálási műveletek és benne a békefenntartás, valamint a humanitárius segítségnyújtás terén. A koszovói válság keretében a Szövetség felhasználja polgári és katonai képességeit a UNHCR-ral mint a menekültek megsegítése terén vezető szerepet játszó ügynökséggel és más releváns nemzetközi szervezetekkel való együttműködés terén, humanitárius segítségnyújtás és a menekültek megsegítése érdekében. A Szövetség eseti alapon veszi fontolóra az ilyen fajta jövőbeni együttműködés lehetőségeit.

39. A Szövetség és az Európai Biztonsági és Együttműködési Szervezet közötti együttműködés és koordináció az EBESZ-vezette Koszovói Verifikációs Misszió fényében jelentős mértékben megnövekedett. Reméljük, hogy a fel tudjuk használni a két szervezetünk között a konfliktus-megelőzés, a békefenntartás, a válságkezelés és a konfliktus utáni rehabilitáció vonatkozásában létrehozott ezen fontos hidakat a jövőben is, az EBESZ-nek az egymást kölcsönösen erősítő intézmények közötti együttműködés fejlesztésére vonatkozó közös koncepciója szellemében. Továbbra is támogatjuk az EBESZ erőfeszítéseit egy az európai biztonságról szóló dokumentum-charta kidolgozására, amelyet az EBESZ 1999. novemberi isztambuli csúcstalálkozóján lenne célszerű jóváhagyni.

40. A Szövetség és az Európai Unió közös stratégiai érdekeken osztozik. Sajátos erőfeszítéseink a békének a volt Jugoszláviában történő helyreállítására egymást kiegészítő jellegűek. Mindkét szervezet döntő módon járul hozzá az európai kontinens békéjéhez és biztonságához. Tovább fejleszthető a két

szervezet számára közös érdekkel bíró kérdésekkel kapcsolatos, eseti alapon eldöntendő együttműködés, amennyiben ez növeli a NATO és az EU cselekvésének hatékonyságát.

41. Struktúráinak a jövőbeni kihívásoknak való megfelelésre történő jobb felkészítésére történő adaptálása érdekében a Szövetség átfogó programot indított útjára, amely magába foglalja a NATO parancsnoki struktúrája folyamatos adaptálását. A Szövetségesek üdvözlik Szövetség új parancsnoki struktúrája végrehajtó fázisa beindításáról szóló döntést. Ez fogja biztosítani a NATO képességét arra, hogy

· Hatékonyabban és rugalmasabban hajtsa végre missziói teljes körét,

· Támogasson egy bővített Szövetséget és a partnerekkel fenntartott operatívabb kapcsolatainkat,

· És az ESDI NATO-n belüli kifejlesztésének részeként európai parancsnoki struktúrákat biztosítson, amelyek képesek NYEU-vezette műveletek előkészítésére, támogatására, irányítására és végrehajtására. A sikeres kísérleteket követően megkezdtük a CJTF-koncepció teljes körű végrehajtását, ami további fontos eszközt biztosít számunkra a jövő évszázadban a válságmenedzselés területén. A Szövetségesek üdvözlik Spanyolország teljes körű integrálódását a NATO katonai struktúrájába ezév januárjától kezdve mint a Szövetség további jelentős mérföldkövét.

42. A terrorizmus komoly fenyegetést jelent a béke és biztonság és stabilitás számára, amely veszélyeztetheti az államok területi épségét. Megerősítjük a terrorizmust elítélő álláspontunkat és eltökéltségünket az elleni való harcra nemzetközi kötelezettségvállalásainkkal és nemzeti törvénykezésünkkel összhangban. A telepített NATO-erők és NATO-létesítmények elleni terrorista fenyegetés megköveteli a további megvédésüket szolgáló megfelelő intézkedések fontolóra vételét és kifejlesztését, a fogadó ország felelősségeinek teljes mértékű figyelembe vétele mellett.

43. A NATO állam- és kormányfői úgy vélik, hogy az Észak-atlanti Szövetség jövőbeni sikerének egyik kulcsa a korszerű fegyverek és technológiák hatékony termelése és hozzáférhetősége valamennyi tagállama biztonságának támogatása érdekében. Úgy hisszük továbbá, hogy az Atlanti-óceán mindkét partján fenntartott életképes hadiipar döntő fontossággal bír a NATO katonai erői hatékony működtetése szempontjából. Ennek érdekében üdvözöljük a transzatlanti hadiipari együttműködés továbbfolytatódását az interoperabilitás, a gazdaság megfelelő méretei, a verseny és az innováció biztosításának elősegítése érdekében. Törekedni fogunk annak biztosítására, hogy a NATO fegyverzetekkel kapcsolatos tevékenysége megfelelően a Szövetség fejlődésben lévő katonai szükségleteinek.

44. Üdvözöljük a NATO Parlamenti Közgyűlése (NPK) elnökének és más képviselőinek jelenlétét Washingtonban. Az NPK jelentős szerepet játszik a NATO-nak a stabilitás egész Európára történő kivetítése érdekében tett erőfeszítéseinek kiegészítésében. Ezért nagy fontosságot tulajdonítunk az NPK-val való kapcsolatok erősítése iránt a közös érdekeltséggel bíró területeken. Szintén nagyra értékeljük az Atlanti Szerződés Társaságának hozzájárulását a Szövetség és céljai közvéleményünk körében történő jobb megismertetéséhez.

* * *

45. Kifejezzük mély hálánkat az Egyesült Államok Kormányának nagylelkű vendégszeretetéért, amellyel bennünket részesített az Észak-Atlanti Szerződés 50. évfordulóján.

A SZÖVETSÉG STRATÉGIAI KONCEPCIÓJA

Elfogadva az Észak-atlanti Tanács 1999. április 23-24-i Washington D. C.-ben tartott ülésén

BEVEZETŐ

1. A NATO állam- és kormányfői az 1999. áprilisában, Washingtonban tartott csúcstalálkozójukon elfogadták a Szövetség új Stratégiai Koncepcióját.

2. A NATO sikeresen biztosította tagállamainak szabadságát és akadályozta meg a háborút a hidegháború 40 éve alatt Európában. A védelmet a párbeszéddel ötvözve pótolhatatlan szerepet játszott a kelet-nyugati szembenállás békés megoldásában. A Szövetség 1991-es Stratégiai Koncepciója tükrözte a hidegháború végével az euro-atlanti stratégiai környezetben beállt drámai változásokat. Mindazonáltal, azóta további jelentős politikai fejlemények és a biztonságot érintő változások történtek.

3. A hidegháborús veszély ígéretesebb, ugyanakkor nagyobb kihívást jelentő lehetőségeknek, új kockázatoknak adott helyet. Egy magasabb fokon integrált, új Európa van kialakulóban, egy olyan euro-atlanti biztonsági struktúrával, amiben a NATO központi szerepet játszik. A Szövetség az új együttműködési minták és kölcsönös megértés kialakítására irányuló erőfeszítések motorjaként működött az euro-atlanti régióban, és alapvetően új tevékenységek mellett kötelezte el magát a szélesebb körű stabilitás érdekében. Ezen elkötelezettség komolyságát bizonyította a balkáni konfliktus okozta iszonyatos emberi szenvedésnek enyhítésére és megszűntetésére tett erőfeszítéseivel. A hidegháború óta eltelt évek jelentős eredményeket hoztak a fegyverzetcsökkentés és ellenőrzés terén, amely folyamatot a Szövetség teljes mértékben támogat. A Szövetség szerepét ezekben a pozitív fejleményekben még hangsúlyosabbá teszi a biztonság megközelítésének, valamint a szövetség eljárásainak és struktúráinak átfogó adaptációja. Az elmúlt tíz évben ennek ellenére tanúi voltunk az euro-atlanti stabilitást veszélyeztető új, komplex kockázati tényezők megjelenésének, mint például elnyomás, etnikai konfliktusok, gazdasági válság, a politikai rend összeomlása, és a tömegpusztító fegyverek elterjedése.

4. A Szövetségnek nélkülözhetetlen szerepe van a közelmúlt pozitív változásainak megszilárdításában és megőrzésében, a jelenlegi és jövőbeni biztonsági kihívásoknak való megfelelésben. Ezért nagyon zsúfolt munkarendje van. őrködnie kell a közös biztonsági érdekek felett egy olyan környezetben, amit további, gyakran megjósolhatatlan változások jellemeznek. Fenn kell tartania a kollektív védelmet, megerősítenie a transzatlanti kapcsolatot és olyan egyensúlyt kell biztosítania, amely lehetővé teszi az európai szövetségesek nagyobb mértékű felelősségvállalását. El kell mélyítenie kapcsolatait a partnereivel, és készülnie kell új tagok fogadására. Mindenek fölött pedig meg kell őriznie a politikai akaratot, és fenn kell tartania a katonai eszközöket feladatai teljes körének ellátására.

5. Az új Stratégiai Koncepció útmutatást ad a Szövetségnek feladatai elvégzésére. Kifejezi a NATO hosszú távú céljait, jellegét és alapvető biztonsági feladatait, megállapítja az új biztonsági környezet fő jellemzőit, kijelöli a biztonság átfogó megközelítésének elemeit, valamint irányelveket ad a Szövetség fegyveres erőinek további átalakításához.

I. RÉSZ

A SZÖVETSÉG CÉLJA ÉS FELADATAI

6. A NATO Washingtoni Szerződésben meghatározott alapvető stratégiai célja a tagállamok szabadságának és biztonságának őrzése politikai és katonai eszközökkel. A közös értékek - demokrácia, emberi jogok és a törvényesség – alapján a Szövetség megalakulása óta az igazságos és tartós békés rend biztosításán fáradozott Európában. Ezt a hagyományt tovább folytatja. Ennek a célnak az elérését veszélyeztethetik az euro-atlanti térség biztonságát fenyegető válságok és konfliktusok. A Szövetség tehát tagjai védelmének biztosítás mellett hozzájárul a térség békéjéhez és stabilitásához.

7. A Szövetség megtestesíti a transzatlanti kapcsolatot, amivel Észak-Amerika biztonsága tartósan kötődik Európa biztonságához. Ez a gyakorlati kifejeződése a tagok hatékony kollektív erőfeszítésének közös érdekeik elérése érdekében.

8. A Szövetség működésének alapja szuverén államok közös hozzájárulása és kölcsönös együttműködése a tagok biztonságának oszthatatlansága érdekében. A mindennapos politikai és katonai együttműködésen alapuló szövetségi szolidaritás és összetartás biztosítja, hogy egyetlen

szövetségesnek se kelljen egyedül a saját nemzeti erejére támaszkodnia alapvető biztonsági kihívások kezelésében. Anélkül, hogy megfosztaná a tagállamokat a védelem terén gyakorolt szuverén joguktól és kötelességüktől, a Szövetség képessé teszi őket arra, hogy kollektív erővel valósítsák meg alapvető nemzeti biztonsági célkitűzéseiket.

9. A tagállamok ebből következő egyenlő biztonságérzet – függetlenül a nemzeti körülmények és katonai képességek közötti különbségektől – hozzájárul az euro-atlanti térség stabilitásához. A Szövetség nem csak a saját tagjai számára nyújtja ezt az előnyt, hanem elkötelezett olyan feltételek kialakítása iránt, amelyek ösztönzően hatnak a Szövetség általános politikai céljait osztó államokkal fenntartott élénk partneri viszonyra, együttműködésre és párbeszédre.

10. Mint a Washingtoni Szerződés és az Egyesült Nemzetek Szervezete Alapokmánya iránt elkötelezett nemzetek szövetsége, a Szövetség a következő alapvető biztonsági feladatokat látja el célja elérése érdekében:

Biztonság: A demokratikus intézményrendszer fejlődésén és a viták békés megoldása iránti elkötelezettségen alapulva olyan stabil euro-atlanti biztonsági környezet nélkülözhetetlen alapját biztosítani, amelyben egyetlen ország sem képes erővel vagy erő alkalmazásával való fenyegetéssel megfélemlíteni vagy kényszeríteni egyetlen más országot sem.

Konzultáció: A Washingtoni Szerződés 4. cikkével egyezően transzatlanti fórumként szolgálni a szövetségi konzultációk számára a tagok létfontosságú érdekeit befolyásoló kérdésekről, közöttük a biztonságukat fenyegető lehetséges fejleményekről, illetve fórumot biztosítani a közös érdekek terén tett erőfeszítések megfelelő koordinálásához.

Elrettentés és védelem: A Washingtoni Szerződés 5. és 6. cikkének rendelkezése szerint elrettenteni bármilyen agresszióval való fenyegetést a NATO tagállamok ellen, illetve megvédeni minden NATO-tagállamot egy agresszióval szemben.

Továbbá az euro-atlanti régió biztonságának és stabilitásának fokozása érdekében:

- Válságkezelés: Eseti elbírálás alapján, konszenzus esetén készen állni – a Washingtoni Szerződés 7. cikkével összhangban – a hatékony konfliktusmegelőzéshez való hozzájárulásra, és aktívan részt venni a válságkezelésben, többek között a válságműveletekben.
- Partnerség: Elősegíteni a széleskörű partnerséget, együttműködést és párbeszédet az euro-atlanti régió más országaival, azzal a céllal, hogy növekedjen az átláthatóság, a kölcsönös bizalom és a Szövetséggel való közös akcióra való képesség.

11. A Szövetség továbbra is tiszteletben tartja mások legitim biztonsági érdekeit célja és alapvető biztonsági feladatai teljesítése közben, és békés megoldást keres a vitákra, ahogy azt az ENSZ Alapokmánya megkívánja. A Szövetség támogatja a békés és baráti nemzetközi kapcsolatokat és a demokratikus intézményeket. A Szövetség nem tartja magát egyetlen ország ellenségének sem.

II. RÉSZ

STRATÉGIAI KILÁTÁSOK

A KIALAKULÓ STRATÉGIAI KÖRNYEZET

12. A Szövetség folyton változó környezetben működik. A legutóbbi évek fejleményei nagyrészt pozitívak voltak, de maradtak bizonytalanságok és kockázatok, amik súlyos válságokhoz vezethetnek. Ebben az összefüggésben a NATO nagyon fontos szerepet játszott az euro-atlanti biztonság megerősítésében a hidegháború vége óta. Növekvő politikai szerepe, kiszélesedett politikai és katonai partnersége, együttműködése és párbeszéde más államokkal, beleértve Oroszországot, Ukrajnát és a Mediterrán Párbeszéd országait, folytatódó nyitottsága más tagok felvétele előtt, más nemzetközi szervezetekkel való együttműködése, elkötelezettsége – a balkáni példával illusztrálva – a konfliktus-megelőzés és a válságkezelés iránt, beleértve a béketámogató műveleteket is: mind a Szövetség elhatározását tükrözik, hogy formálja a biztonsági környezetet és fokozza az euro-atlanti térség békéjét és stabilitását.

13. Ezzel párhuzamosan a NATO sikeresen alkalmazkodott, hogy fokozza az euro-atlanti békéhez és stabilitáshoz való hozzájárulási képességét. A belső reform része az új parancsnoki struktúra, beleértve a Többnemzeti Összhaderőnemi Alkalmi Kötelék (CJTF-) koncepciót, a Szövetség valamennyi küldetése esetében az erők gyors telepíthetőségét lehetővé tevő jogi szabályozás megteremtését, és az Európai Biztonsági és Védelmi Identitás (ESDI) építését a Szövetségen belül.

14. Az ENSZ, az EBESZ, az EU és a NYEU figyelemre méltó hozzájárulásokat tettek az euro-atlanti biztonsághoz és stabilitáshoz. Az egymást erősítő szervezetek a biztonsági környezet központi elemévé váltak.

15. A nemzetközi béke és biztonság fenntartásáért az ENSZ Biztonsági Tanácsáé az elsődleges felelősség, és mint ilyen, alapvető szerepet játszik az euro-atlanti térség biztonságának és stabilitásának megőrzésében.

16. Az EBESZ, mint regionális szervezet, a legkiterjedtebb biztonsági szervezet Európában, aminek tagja Kanada és az Egyesült Államok is, és rendkívül fontos szerepe van Európában a béke és biztonság előmozdításában, a kooperatív biztonság fokozásában, és a demokrácia és emberi jogok erősítésében. Az EBESZ különösen aktív a preventív diplomácia, a konfliktus-megelőzés, a válságkezelés és a konfliktust követő helyreállítás területén. A NATO és az EBESZ szoros gyakorlati együttműködést alakítottak ki, különösen a volt Jugoszláviában a békét visszaállítani célzó nemzetközi erőfeszítés tekintetében.

17. Az Európai Unió fontos döntéseket hozott és további ösztönzést adott biztonsági és védelmi dimenziójának megerősítésére irányuló erőfeszítéseinek. Ennek a folyamatnak az egész Szövetségre nézve kihatásai lesznek, és minden európai szövetségesnek részt kell benne venni, építve a NATO és a NYEU által kidolgozott megállapodásokra. A közös kül- és biztonságpolitika (CFSP) fejlődése magában foglalja egy közös védelmi politika fokozatos megalkotását. Egy ilyen politika, amit az Amszterdami Szerződés is szorgalmaz, összeegyeztethető lenne a Washingtoni Szerződés keretében létrehozott közös biztonság- és védelempolitikával. Ebbe az irányba tett fontos lépések a NYEU petersbergi feladatainak beépítése a Maastrichti Szerződésbe és a NYEU-val való szorosabb intézményi kapcsolatok kialakítása.

18. Ahogyan azt az 1994-es csúcstalálkozó deklarációja leszögezte és Berlinben 1996-ban megerősítették, a Szövetség teljes mértékben támogatja az ESDI fejlesztését a Szövetségen belül azzal, hogy a NYEU által vezetett műveletek rendelkezésére bocsátja erőit és képességeit. Evégett a Szövetség és a NYEU szoros kapcsolatot alakítottak ki és az ESDI Berlinben meghatározott kulcsfontosságú elemeit működésbe helyezték. Az európai és szélesebb körű béke és stabilitás fokozása érdekében az európai szövetségesek megerősítik a cselekvésre való képességüket, beleértve a katonai képességeiket is. Az európai szövetségesek felelősségének és képességeinek megnövekedése a biztonság és védelem tekintetében javítja a Szövetség biztonsági környezetét.

19. A fegyverzetkorlátozási és non-proliferációs egyezményekkel biztosítható stabilitás, átláthatóság, kiszámíthatóság, a fegyverzet alacsonyabb szintje és ellenőrzése támogatja a NATO politikai és katonai erőfeszítéseit, hogy elérje stratégiai célkitűzéseit. A szövetségesek nagy szerepet játszottak az ezen a területen elért említésre méltó eredményekben. Ezek magukban foglalják az Európai Hagyományos Erőkről szóló Szerződés (CFE) eredményezte fokozott stabilitást, a START szerződésekben biztosított nagyarányú nukleáris fegyvercsökkentést, a Nukleáris Kísérletek Betiltásáról Szóló Egyezmény aláírását, a nukleáris non-proliferáció szerződés határozatlan és feltétel nélküli kiterjesztését, amihez Fehéroroszország, Kazahsztán és Ukrajna csatlakozott, mint nukleáris fegyvert nem birtokló államok, és a Vegyi Fegyverek Konvenció életbe lépését. Az Ottawa Konvenció a gyalogsági aknák betiltásáról és más hasonló egyezmények jelentősen hozzájárulnak az emberi szenvedések enyhítéséhez. Mind a hagyományos, mind a nukleáris, kémiai és biológiai fegyverek korlátozásában bíztató lehetőségek mutatkoznak a további haladásra.

BIZTONSÁGI KIHÍVÁSOK ÉS KOCKÁZATOK

20. A stratégiai környezetben beállt pozitív fejlemények, és a Szövetséget fenyegető nagyméretű hagyományos agresszió rendkívül alacsony valószínűsége ellenére, egy ilyen fenyegetés kialakulásának lehetősége hosszú távon fennáll. A Szövetség biztonságát sokféle katonai és nem katonai kockázat befolyásolja, amelyek többirányúak és gyakran nehezen megjósolhatók. Ilyen kockázatok a bizonytalanság és instabilitás az euro-atlanti régión belül és kívül, valamint a regionális válságok lehetősége a

Szövetség perifériáján, amelyek gyorsan kialakulhatnak. Néhány ország az euro-atlanti térségben és annak perifériáján komoly gazdasági, társadalmi és politikai nehézségekkel néz szembe. Etnikai és vallási rivalizálás, területviták, nem megfelelő vagy elbukott reform-erőfeszítések, az emberi jogok megsértése, államok felbomlása helyi, sőt, regionális konfliktusokhoz is vezethet. Az ebből származó feszültségek az euro-atlanti stabilitást veszélyeztető válságokhoz, emberi szenvedésekhez, vagy fegyveres konfliktusokhoz vezethetnek. Szomszédos országokra – közöttük NATO tagállamokra – átterjedve vagy egyéb módon, ezek a konfliktusok a Szövetség biztonságát veszélyeztethetik, illetve hatással lehetnek más államok biztonságára is.

21. A Szövetségen kívüli nukleáris erők létezése szintén olyan jelentős tényező, amelyet a Szövetségnek figyelembe kell vennie, ha az euro-atlanti térség biztonságát és stabilitását fenn akarja tartani.

22. Az ABV fegyverek és hordozó eszközeik elterjedése komoly aggodalomra okot adó tényező marad. A nemzetközi non-proliferációs rezsimek megerősödése terén elért üdvözlendő haladás ellenére a proliferációval kapcsolatos kihívás továbbra is fennáll. A Szövetség tisztában van azzal, hogy tömegpusztító fegyverek átadása azzal nem rendelkező államoknak a megelőzésére irányuló erőfeszítések ellenére megtörténhet, ami közvetlen katonai fenyegetést jelenthet a szövetségesek lakosságára, területére és fegyveres erőire. Néhány állam, a NATO perifériáján és más régiókban is, árul, vásárol, vagy megpróbál beszerezni ABV fegyvereket és azok hordozó eszközeit. A termékek és technológiák – melyeket felhasználva tömegpusztító fegyvereket és hordozó eszközeiket meg lehet építeni – egyre elterjedtebbé válnak, amíg ezen anyagok és ismeretek törvénytelen kereskedelemének felderítése és megakadályozása továbbra is nehéz. Nem állami szereplők is bizonyították tömegpusztító fegyverek gyártásának és használatának lehetőségét.

23. A fegyvergyártási technológia globális elterjedése a kifinomult katonai képességek nagyobb hozzáférhetőségét eredményezheti, ami lehetővé teszi az ellenfeleknek, hogy magas szintű támadó és védelmi légi, szárazföldi és haditengerészeti rendszerekre, cirkáló rakétákra, és más kordszerű fegyverekre tegyenek szert. Ráadásul, állami és nem állami ellenfelek megpróbálhatják kihasználni a Szövetség növekvő függőségét az információs rendszerektől úgy, hogy információs műveletekkel működésképtelenné teszik a rendszereket. Ilyen stratégiák használatával megkísérelhetik ellensúlyozni a NATO hagyományos fegyverek terén fennálló fölényét.

24. A Washingtoni Szerződés 5. és 6. cikke a szövetségesek területét bármely irányból érő fegyveres támadás esetére rendelkezik. Mindazonáltal, a Szövetség biztonsága szempontjából figyelembe kell venni a globális környezetet is. A Szövetség biztonsági érdekeire hatással lehetnek más, szélesebb körű kockázatok is, mint a terrorizmus, a szabotázs, a szervezett bűnözés, és a kulcsfontosságú erőforrások forgalmának akadályozása. Nagy létszámú embercsoportok ellenőrzés nélküli mozgása, különösen fegyveres konfliktusok eredményeképpen, szintén problémákat jelenthet a Szövetség biztonságára és stabilitására nézve. A Washingtoni Szerződés 4. cikke értelmében a Szövetségen belül léteznek megállapodások a konzultációra, és szükség esetén az ilyen kockázatokra adandó válasz koordinálására.

III. RÉSZ

A BIZTONSÁG MEGKÖZELÍTÉSE A 21. SZÁZADBAN

25. A Szövetség elkötelezett a biztonság átfogó értelmezése iránt, amely az elengedhetetlen védelmi dimenzión túl elismeri a politikai, gazdasági, társadalmi és környezeti tényezők fontosságát is. Ez az értelmezés biztosítja az alapot ahhoz, hogy a Szövetség hatékonyan hajtsa végre alapvető biztonsági feladatait és egyre fokozódó mértékben tegyen eleget azon erőfeszítésének, hogy hatékony együttműködést építsen ki más európai és euro-atlanti szervezetekkel éppúgy, mint az ENSZ-szel. Közös célunk az, hogy egy olyan európai biztonsági rendszert hozzunk létre, amelyben a Szövetség és más nemzetközi szervezetek hozzájárulása az euro-atlanti térség biztonságához és stabilitásához egymást kiegészítő és kölcsönösen megerősítő mind az euro-atlanti országok közötti kapcsolatok elmélyítése, mind pedig a válságkezelés terén. A NATO a Szövetségesek közötti konzultáció és a tagok biztonsági és védelmi kötelezettségeit érintő irányelvekről a Washingtoni Szerződés szellemében történő megegyezésnek a nélkülözhetetlen fóruma marad.

26. A Szövetség a béke megőrzésére és az euro-atlanti biztonság és stabilitás megerősítésére törekszik a transzatlanti kapcsolat ápolásával; az elrettentéshez, a védelemhez és feladatai teljes körének teljesítéséhez elegendő, hatékony katonai képességek fenntartásával; az Európai Biztonsági és Védelmi Identitás Szövetségen belüli fejlesztésével; a válságkezeléshez szükséges általános képességekkel; az új tagokkal szembeni változatlan nyitottsággal; és az euro-atlanti biztonság együttműködésen alapuló megközelítése részeként a más nemzetekkel való partnerségre, együttműködésre és párbeszédre való folytonos törekvéssel – beleértve a fegyverzetkorlátozás és a leszerelés területeit is.

A TRANSZATLANTI KAPCSOLAT

27. A NATO elkötelezett az erős és dinamikus partnerség fenntartása mellet Európa és Észak-Amerika között az általuk osztott értékek és érdekek védelmében. Európa és Észak-Amerika biztonsága oszthatatlan. Így a Szövetség elkötelezettsége a nélkülözhetetlen transzatlanti kapcsolat és tagjai kollektív védelme iránt alapvető saját hitelessége és az euro-atlanti térség biztonsága és stabilitása szempontjából.

A SZÖVETSÉG KATONAI KÉPESSÉGEINEK FENNTARTÁSA

28. Egy elégséges katonai potenciál fenntartása és az egyértelmű felkészültség a közös védelem érdekében való cselekvésre változatlanul központi jelentőségű a Szövetség biztonsági célkitűzései között. A katonai erő politikai szolidaritással párosulva továbbra is a Szövetség képességének alapja marad, hogy bármely erőszakot vagy fenyegetést megelőzzön, és garancia arra, hogy a Szövetség elleni katonai agresszió soha ne kecsegtessen a siker reményével.

29. A hatékony, minden előrelátható körülmény között megfelelő katonai képességek alapul szolgálnak a Szövetség sikeres részvételéhez a konfliktus megelőzésben és a nem 5. cikk szerinti válságkezelési műveletekben. Ezek a küldetések jelentős elvárásokat támaszthatnak és ugyan azokat a politikai és katonai kvalitásokat fejleszthetik, amelyek elengedhetetlenek egy 5. cikk szerinti helyzetben is, úgymint az összetartást, a többnemzeti képzést és a sokrétű előzetes tervezést. Ennek megfelelően, noha bizonyos speciális követelményeket is támasztanak, ezeket a helyzeteket – a válságkezelést és a kollektív védelmet – ugyanazon Szövetségi struktúrákban és eljárásokkal fogják kezelni.

AZ EURÓPAI BIZTONSÁGI ÉS VÉDELMI IDENTITÁS

30. A Szövetség, amely tagjai kollektív védelmének alapja, és amelyen keresztül a tagok minden lehetséges esetben érvényt szereznek közös biztonsági célkitűzéseiknek, elkötelezett marad a kiegyensúlyozott és dinamikus transzatlanti partnerség iránt. Az európai szövetségesek arról döntöttek, hogy felkészülnek nagyobb felelősséget vállalására a biztonság és a védelem területén az euro-atlanti térség békéjének és stabilitásának, így minden tagállam biztonságának megszilárdításának érdekében. A Szövetség 1996-os berlini és az azt követő döntései alapján az Európai Biztonsági és Védelmi Identitás fejlesztése folytatódik a NATO-n belül. Ez a folyamat szoros együttműködést tesz szükségessé a NATO, a NYEU és, amennyiben azt a helyzet megkívánja, az Európai Unió között. Minden európai Szövetséges számára lehetővé teszi, hogy célirányosabban és hatékonyabban járuljon hozzá a Szövetség misszióihoz és munkájához, a közös felelősség kifejezéseképpen. Megerősíti a transzatlanti partnerséget; és segíti az európai szövetségesek önálló cselekvését azzal, hogy a Szövetség igény szerint készen áll – eseti alapon, konszenzussal – elérhetővé tenni számukra eszközeit és képességeit olyan műveletekhez, amelyekben a Szövetség fegyveresen nem vesz részt és vagy a NYEU, vagy más, megegyezés szerinti szervezet politikai kontrollja és stratégiai irányítása alatt zajlanak, illetve amelyekben döntésük esetén az összes európai Szövetséges részt vesz.

KONFLIKTUS-MEGELŐZÉS ÉS VÁLSÁGKEZELÉS

31. A béke fenntartására, a háború megelőzésére, a biztonság és stabilitás megerősítésére törekedve, valamint alapvető biztonsági feladataival összhangban, a NATO más szervezetekkel együttműködve azon fáradozik, hogy megelőzze a konfliktusokat, vagy válság kialakulása esetén, a nemzetközi jog keretei között, hozzájáruljon annak hatékony kezeléséhez, beleértve a nem 5. cikk szerinti, vagyis válságkezelő műveletek végrehajtásának lehetőségét. A Szövetség felkészültsége válságkezelő műveletek végrehajtására szolgálja a tágabb értelemben vett célt, a stabilitás megerősítését és kiszélesítését és gyakran maga után vonja a NATO partnereinek részvételét is. A NATO emlékeztet arra az 1994-ben, Brüsszelben tett felajánlására, hogy eseti alapon, saját eljárásmódja szerint kész békefenntartó

és más műveleteket támogatni az ENSZ Biztonsági Tanácsa felhatalmazásával, vagy az EBESZ vezetésével, és ehhez felajánlja a Szövetség eszközeit és tapasztalatát. Ebben az összefüggésben, a NATO utal az ezt követő, a balkáni válság rendezésére irányuló műveletekkel kapcsolatos döntéseire. A Szövetség szolidaritása és kohéziója megőrzése érdekében minden ilyen műveletben vagy misszióban való részvétel a tagállamok nemzeti alkotmányukkal összhangban meghozott döntésének a függvénye.

32. A NATO a partnerséget, az együttműködést és a párbeszédet, és más szervezetekkel való kapcsolatait teljes mértékben hasznosítani fogja annak érdekében, hogy hozzájáruljon a válságok megelőzéshez, és hogy, kialakulásuk esetén, korai fázisban fojtsa el azokat. A válságkezelés koherens megközelítése, mint bármely más eset, amelyben a Szövetség az erő használatához folyamodik, szükségessé teszi majd, hogy a Szövetség politikai szervei kiválasszák és koordinálják a megfelelőeket egy sor lehetséges politikai és katonai válaszlépés közül és minden szinten szoros politikai ellenőrzést gyakoroljanak.

PARNERSÉG, EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS PÁRBESZÉD

33. A partnerségre, együttműködésre és a párbeszédre való aktív törekvése révén a Szövetség pozitív erőt testesít meg az euro-atlanti térség biztonságának és stabilitásának erősítésében. A Szövetség nyitottságával és szervezeti keretein túlnyúló programjaival törekszik a béke megőrzésére, a demokrácia támogatására és erősítésére, a gazdasági és technológiai és a fejlődéshez való hozzájárulásra, és valódi partneri kapcsolatok kialakítására az euro-atlanti régió demokratikus országaival és országai között. A cél, hogy a folyamatból senkit sem kizárva, minden ország biztonsága erősödjön, valamint megszűnjenek az ellentétek és a megosztottság, amelyek instabilitáshoz és konfliktushoz vezethetnek.

34. Az euro-atlanti Partnerségi Tanács (EAPC) átfogó kerete marad a Partnerekkel való együttműködés minden aspektusának. A Partnerségi Tanács széles politikai platformként szolgál a konzultációhoz és együttműködéshez. Az EAPC konzultációk növelik az átláthatóságot, és a résztvevők közötti bizalmat a biztonsági ügyek tekintetében, segítik a konfliktus-megelőzést, a válságkezelést és a gyakorlati együttműködés fejlesztését, például a polgári veszélyhelyzeti tervezésben, a tudományos és környezetvédelmi ügyekben.

35. A Partnerség a Békéért (PfP) alapvető mechanizmusa a Szövetség és a Partnerek közötti gyakorlati biztonsági kapcsolatok elmélyítésének és interoperabilitásuk növelésének. Az egyes Partnerek képességeit és érdekeit tükröző részletes programok keretében a Szövetség és a Partnerek együtt dolgoznak a nemzeti védelmi tervezés és költségvetés átláthatósága; a véderők demokratikus kontrollja; a katasztrófákra és más vészhelyzetekre való felkészültség; az együttműködésre való képesség – beleértve a NATO által vezetett PfP-műveleteket – növelése érdekében. A Szövetség elkötelezett a Partnerek békepartnerségi döntéshozatalban és tervezésben való szerepének növelése és a PfP működőképesebbé tétele iránt. A NATO felvállalta, hogy konzultál bármely a partnerségi programban aktívan résztvevő Partnerrel, amennyiben annak területi integritását, politikai függetlenségét, vagy biztonságát közvetlen veszély fenyegeti.

36. Oroszország szerepe az euro-atlanti biztonságban egyedülálló. A „NATO-Oroszország Alapító Okirat a Közös Kapcsolatokról, az Együttműködésről és a Biztonságról" keretein belül a NATO és Oroszország elkötelezték magukat, hogy közös érdekeikre, a kölcsönösségre és az átláthatóságra építve fejlesztik kapcsolataikat annak érdekében, hogy az euro-atlanti régióban tartós és mindenre kiterjedő, a demokrácián és együttműködésen alapuló béke legyen. A NATO és Oroszország megegyezett abban, hogy valós tartalommal töltik meg a stabil, békés és egységes Európa megteremtésére irányuló közös elkötelezettségüket. A NATO és Oroszország közötti erős, stabil és tartós partnerség elengedhetetlen az euro-atlanti régió tartós stabilitásához.

37. Ukrajna speciális helyet tölt be az euro-atlanti biztonsági környezetben, fontos és értékes partner a stabilitás és a közös demokratikus értékek fejlesztésében. A NATO elkötelezett az Ukrajnával való különleges partnerségnek a NATO-Ukrán Chartán alapuló továbbfejlesztése iránt, beleértve a közös érdekeket érintő témákról való politikai konzultációkat és a gyakorlati együttműködés lehetőségeinek széles skáláját. A Szövetség továbbra is támogatja Ukrajna szuverenitását és függetlenségét, területi integritását, demokratikus fejlődését, gazdasági prosperitását és, hogy Ukrajna nincs birtokában nukleáris fegyvereknek. Mindezek kulcstényezők Közép- és Kelet-Európa, illetve az egész Európa biztonságában.

38. A mediterrán térség a Szövetség speciális érdekövezete. Európa és a térség biztonsága szorosan összefügg. A Mediterrán Dialógus a NATO kooperatív biztonságszemléletének integráns része. Keretet biztosít a bizalomépítéshez, elősegíti az átláthatóság és az együttműködés fejlődését a régióban, és kölcsönösen hozzájárul más nemzetközi erőfeszítések megerősödéséhez. A Szövetség elkötelezett a Dialógus politikai, civil és katonai aspektusainak progresszív fejlesztése iránt annak érdekében, hogy az abban partnerként résztvevő országokkal szorosabb együttműködést alakítson ki és azokat aktívabb részvételre ösztönözze.

BŐVÍTÉS

39. A Washingtoni Szerződés 10. cikkének megfelelően a Szövetség nyitott marad új tagok felvétele előtt. Az elkövetkező években várhatóan új meghívásokat fog olyan nemzeteknek átnyújtani, akik hajlandók és képesek a tagsággal járó felelősséget és kötelezettségeket vállalni és a NATO megítélése szerint felvételük szolgálná a Szövetség általános politikai és stratégiai érdekeit, erősítené hatékonyságát és egységét éppúgy, mint az általános biztonságot és stabilitást Európában. A NATO létrehozott egy programcsomagot azért, hogy a szélesebb alapokra helyezett kapcsolatokkal segítse az aspiráns országokat a lehetséges jövőbeli tagságukra való felkészülésben. A NATO minden olyan demokratikus európai ország felvételi kérelmét meg fogja vizsgálni, amelynek felvétele a Szerződés célkitűzéseit szolgálná

Fegyverzetellenőrzés, leszerelés és non-proliferáció

40. A Szövetség fegyverzetellenőrzéssel, leszereléssel és non-proliferációval kapcsolatos irányelvei továbbra is kiemelkedő szerepet játszanak biztonsági célkitűzéseinek elérésében. A szövetségesek arra törekszenek, hogy növeljék a biztonságot és a stabilitást a lehető legkisebb, a Szövetség kollektív védelmi képességéhez és küldetései teljesítéséhez még elegendő katonai erő fenntartásával. A Szövetség továbbra is biztosítja, hogy a biztonság átfogó módon történő megközelítése részeként a védelem és a fegyverzetkorlátozás, a leszerelés és a non-proliferációval kapcsolatos célkitűzések összhangban maradjanak. A Szövetség ezentúl is aktívan hozzá fog járulni a fegyverzetkorlátozással, a leszereléssel és a non-proliferációval kapcsolatos megegyezések és a bizalom- és biztonságépítő eljárások fejlesztéséhez. A Szövetségesek komolyan veszik megkülönböztetett szerepüket egy szélesebb, átfogóbb és sokkal ellenőrizhetőbb nemzetközi fegyverzetkorlátozási és leszerelési folyamat előre vitelében. A Szövetség fokozni fogja politikai erőfeszítésit a tömegpusztító fegyverek és hordozóik elterjedéséből származó veszélyek csökkentése érdekében. A Szövetség és tagjai non-proliferációs célkitűzésének alapelve, hogy megakadályozza a tömegpusztító fegyverek elterjedését, vagy ha megakadályozni nem tudja, akkor diplomáciai eszközökkel megfordítsa a folyamatot. A Szövetség nagy jelentőséget tulajdonít az Európai Hagyományos Erőkről szóló Szerződés (CFE) hitelessége megőrzésének, és hogy annak minden fél teljes mértékben eleget tegyen. A szerződés kiemelkedő fontosságú eleme az euro-atlanti régió stabilitása biztosításának.

IV. RÉSZ

IRÁNYELVEK A SZÖVETSÉG HADEREJÉRE

A SZÖVETSÉG STRATÉGIÁJÁNAK ELVEI

41. A Szövetség fenntartja a feladatai teljes skálájának végrehajtását biztosító elégséges katonai képességeket. A Szövetség szolidaritásának elvi és stratégiai egysége továbbra is kiemelkedő fontosságú a Szövetség összes fő feladatában. A szövetséges haderőknek biztosítani kell a NATO katonai hatékonyságát és cselekvési szabadságát. A szövetségesek biztonsága oszthatatlan: bármelyiküket ért támadás a Szövetség egésze ellen intézett támadásnak minősül. A Washingtoni Szerződés 5. cikkében megfogalmazott kollektív védelem elvének értelmében a Szövetség többnemzetiségű katonai erőinek képesnek kell lenniük bármilyen, a Szövetség ellen irányuló potenciális agresszió elrettentésére, valamint támadás esetén az agresszor előrenyomulásának megállítására a lehető legkorábbi időpontban, és a tagállamok politikai függetlenségének és területi integritásának biztosítására. Továbbá, készen kell állniuk a konfliktus-megelőzéshez való hozzájárulásra és a nem 5. cikk szerinti válságkezelési hadműveletek végrehajtására. A Szövetség haderejének meghatározó szerepe van a Partnerekkel és más államokkal való együttműködés és egyetértés erősíté-

sében, kiváltképpen a Partnerek felkészítésében a NATO vezette békepartnerségi hadműveletekben való részvételre. Ezáltal közreműködik a béke megőrzésében, a Szövetség tagjai közös biztonsági érdekeinek garantálásában és az euro-atlanti térség biztonságának és stabilitásának fenntartásában. A tömegpusztító fegyverek (nukleáris, biológiai és vegyi fegyverek) használatától való visszatartással hozzájárulnak a Szövetség ezen fegyverek és hordozóeszközeik elterjedésének – proliferációjának – megakadályozására irányuló erőfeszítéseihez.

42. A Szövetség célkitűzéseinek megvalósítása elsősorban a közös védelemben vállalt szerepek, kockázatok, felelősségek – csakúgy, mint az ebből származó előnyök – arányos megosztásától függ. Az amerikai hagyományos és nukleáris erők európai jelenléte továbbra is létfontosságú Európa biztonságára nézve, ami elválaszthatatlanul kötődik az észak-amerikai kontinens biztonságához. Az észak-amerikai Szövetségesek a Szövetség fő feladataihoz felajánlott katonai erők, a nemzetközi békéhez és biztonsághoz átfogóbb értelemben vett hozzájárulásuk, és az észak-amerikai kontinensen található speciális kiképzési létesítmények biztosítása révén járulnak hozzá a Szövetséghez. Az európai Szövetségesek szintén sokoldalúan és jelentős mértékben járulnak hozzá a Szövetséghez. Ahogy a Szövetségen belüli Európai Biztonsági és Védelmi Identitás fejlesztésének folyamata előrehalad, az európai Szövetségesek tovább növelik a közös védelemhez, a nemzetközi békéhez és stabilitáshoz – beleértve a többnemzetiségű alakulatokat – való hozzájárulásukat.

43. A Szövetség védelmében tett közös erőfeszítések alapelvei azokban a gyakorlati intézkedésekben testesülnek meg, amelyek képessé teszik a Szövetségeseket a közös védelemből származó alapvető politikai, katonai és erőforrási előnyök kiaknázására, valamint megakadályozzák, hogy a védelmi politikák újra nemzeti jelleget öltsenek, anélkül, hogy ez által megfosztanák a Szövetségeseket szuverenitásuktól. Ezek az intézkedések ugyancsak képessé teszik a NATO haderejét a nem V. cikk szerinti válságkezelő hadműveletek végrehajtására, továbbá ezek alkotják az előfeltételeit Szövetség minden eshetőségben való koherens fellépésére. Ezek a konzultációs eljárásokon, az integrált katonai struktúrán és az együttműködési megállapodásokon alapulnak. A kulcsfontosságú sajátosságok közé tartoznak a közös haderőtervezés; a közös finanszírozás; a közös hadműveleti tervezés; a többnemzetiségű alakulatok; a főparancsnokságok és a parancsnoki struktúra; az integrált légvédelmi rendszer; a szerepek és felelősségek egyensúlya a Szövetségesek között; a haderők szükség esetén anyaországon kívül történő állomásoztatása és bevetése; a válságkezeléssel és megerősítéssel kapcsolatos eljárások, beleértve a tervezést; az eszközök, a kiképzés és a logisztika szabványosítása; a közös és összhaderőnemi doktrínák és gyakorlatok; valamint együttműködés az infrastruktúra, a fegyverkészlet és a logisztika terén. A NATO-Partnerek ezen eljárásokba történő bevonása, vagy az ehhez hasonló eljárások kifejlesztése a megfelelő területeken szintén kiemelkedő fontosságú az euro-atlanti biztonsági ügyekben folytatott együttműködésben és közös erőfeszítésekben.

44. A többnemzeti finanszírozás – mint például a katonai költségvetés és a NATO Biztonsági Beruházási Programja – továbbra is fontos szerepet játszik a szükséges eszközök és képességek megszerzésében és fenntartásában. Az erőforrás-gazdálkodást a Szövetség katonai követelményei szerint kell végrehajtani.

45. A Szövetség támogatja az Európai Biztonsági és Védelmi Identitás továbbfejlesztését a NATO-n belül, többek között azáltal, hogy készen áll eszközeit és képességeit felajánlani a Nyugat-Európai Unió (NYEU) politikai és stratégiai irányítása alá eső hadműveletek számára, illetve más megállapodások keretében.

46. A béke védelmében, a háború vagy más kényszer megelőzése érdekében a Szövetség a közeljövőben is fenntartja az Európában állomásozó nukleáris és hagyományos haderők megfelelő keverékét, ahol szükséges modernizációkat hajt végre, bár csak minimális szinten. Figyelembe véve a kockázati tényezők sokrétűségét, mellyel a Szövetségnek esetleg szembe kell néznie, a hiteles elrettentést és a hagyományos válaszadási lehetőségek széles körét biztosító haderő fenntartása továbbra is indokolt. Ugyanakkor a Szövetség hagyományos hadereje önmagában nem biztosíthat hiteles elrettentést. A nukleáris fegyverek a Szövetség elleni agresszió kockázatát kiszámíthatatlanná és elfogadhatatlanná teszik. Ezáltal a béke megőrzésében kulcsfontosságú szerepet játszanak.

A SZÖVETSÉG HADEREJÉNEK FELÉPÍTÉSE

A Szövetség katonai erőinek főbb feladatai

47. A Szövetség katonai erőinek elsődleges szerepe a béke védelme, a tagállamok területi integritásának, politikai függetlenségének és biztonságának garantálása. Ennek következtében a Szövetség haderejének képesnek kell lenni a hatékony elrettentésre és védelemre, a szövetséges államok területi integritásának fenntartására és helyreállítására, és – konfliktus esetén – a háború gyors befejezésére oly módon, hogy az agresszort döntésének felülvizsgálatára, a támadás beszüntetésére és visszavonulásra késztessék. A NATO haderejének fenn kell tartani képességét a közös védelemre, miközben hatékony, nem 5. cikk szerinti válságkezelési hadműveleteket hajt végre.

48. Az euro-atlanti térség biztonságának és stabilitásának fenntartása kulcsfontosságú. A Szövetségnek és haderejének egyik fontos célkitűzése a kockázati tényezők alacsony szinten tartása az esetleges válsághelyzetek kezelésével még azok kialakulása kezdetén. Egy olyan válság esetén, amely veszélyezteti az euro-atlanti térség stabilitását és kihathat a Szövetség tagjainak biztonságára, mozgósítani kell a Szövetség katonai erejét válságkezelő hadműveletekben való részvételre. Az erőket a nemzetközi béke és biztonság megőrzéséhez való hozzájárulás, a más nemzetközi szervezetek támogatása céljából végrehajtott hadműveletek, és a biztonság szélesebb értelmezése keretében tett politikai intézkedések megerősítésére is lehet mozgósítani.

49. Válságkezelés érdekében indított hadműveletek során a Szövetség haderejének sokféle szereplővel, különféle kockázatokkal, helyzetekkel és követelményekkel kell szembenéznie, például humanitárius szükséghelyzetekkel is. Számos nem 5. cikk szerinti hadművelet ugyanolyan megterhelő lehet, mint a közös védelemmel kapcsolatos néhány főbb feladat. A hatékony katonai hozzájárulás biztosításában elengedhetetlen szerepet játszik a megfelelő készültségi szinten levő, jól képzett és jól felszerelt, minden eshetőségre elegendő erővel rendelkező haderő, ugyancsak fontos szerepe van a támogató, kiszolgáló rendszereknek, tervező eljárásoknak, valamint a vezetési és irányítási képességeknek. Továbbá, a Szövetségnek készen kell állnia arra, hogy az elválasztható, de nem különálló képességek alapján támogassa a NYEU politikai és stratégiai irányítása alatt álló, vagy más megállapodás keretében irányított hadműveleteket. A Partnerek és más nem NATO tagországok lehetséges bevonása a NATO-vezette hadműveletekbe, illetve az esetleg Oroszországgal közösen folytatott hadműveletek további értékes elemei a NATO hozzájárulásának az euro-atlanti térség biztonságára kiható válságok kezeléséhez.

50. A Szövetség katonai hadereje azáltal is hozzájárul az euro-atlanti térség stabilitásának megerősítéséhez, hogy katonai kapcsolatokat tart fenn, békepartnerségi együttműködési tevékenységekben, gyakorlatokon vesz részt, valamint együttműködik Oroszországgal, Ukrajnával és a Mediterrán párbeszédben résztvevő országokkal a kapcsolatok elmélyítése céljából. A stabilitáshoz és kölcsönös megértéshez azáltal is hozzájárul, hogy részt vesz bizalomépítő tevékenységekben, ideértve azokat, amelyek az átláthatóság és a kommunikáció javítását szolgálják, valamint a fegyverkorlátozási egyezmények betartásának ellenőrzésében és humanitárius célú aknafelszedésben. A konzultáció és együttműködés kulcsterületei: kiképzés és gyakorlatok, interoperabilitás, civil-katonai kapcsolatok, koncepció és doktrína kidolgozás, védelmi tervezés, válságkezelés, proliferációs témakörök, fegyverzeti együttműködés, valamint a hadműveleti tervezésben és hadműveletekben való részvétel.

Irányelvek a Szövetség haderejének kialakítására

51. A Szövetség alapvető biztonsági funkcióinak ellátása és a Stratégiai Koncepció elveinek kielégítése érdekében a Szövetség erőit továbbra is úgy kell alakítani, hogy képesek legyenek hatékonyan megfelelni a Szövetség teljes feladatrendszere követelményeinek, illetve alkalmazkodjanak a jövő kihívásaihoz. A Szövetség erői – a tagállamok védelmi rendszereire alapozva – feleljenek meg a következő bekezdésekben felsorolt követelményeknek.

52. A Szövetség katonai erőinek nagysága, készenléti foka, alkalmazásának lehetősége, és elhelyezkedése tükrözze a kollektív védelem és az alkalmanként rövid felkészülési idejű, hazai állomáshelytől távoli, és a szövetségi területen kívüli válságkezelő műveletek végrehajtása iránti elkötelezettséget. A katonai erők ugyancsak tükrözzék a fegyverzetellenőrzési szerződések előírásait. A Szövetség katonai erői és képességei tegyék lehetővé bármely tagállamot fenyegető agresszió visszatartását, támadás

esetén a szükséges válaszlépések megtételét. A katonai erők legyenek interoperábilisak, rendelkezzenek a szükséges doktrínával és technológiával. Az erőket az előírt készenléti szinten, alkalmazásra készen kell tartani, hogy képesek legyenek összetett, többnemzetiségű – partnerek és egyéb nem NATO-tagállamok részvételével folyó –, összhaderőnemi műveletek széles skálájának sikeres végrehajtására.

53. Ez részleteiben azt jelenti, hogy:

a. a Szövetség katonai erőit a kollektív védelem és az egyéb szövetségi feladatok követelményeit kielégítő legalacsonyabb szinten lesznek, a szükséges szintű, lépcsőzött készenléti fokozatban;

b. az erők békeidejű földrajzi elhelyezkedése – a hazai területen és vizeken kívüli állomásoztatással, és az erők szükség szerinti előretolt telepítésével – elégséges katonai jelenlétet biztosít a Szövetség teljes területén. A Szövetség vegye figyelembe a regionális, különösen a geostratégiai megfontolásokat, mivel a Szövetség perifériáján fennálló bizonytalan helyzetek válságokat vagy konfliktusokat eredményezhetnek, melyek a Szövetség katonai akcióit tehetik szükségessé, gyakran rövid felkészülési idővel;

c. a NATO parancsnokságok rendszere képes lesz ellátni a Szövetség katonai feladatai teljes skálájának vezetését és irányítását, többek között a többnemzeti, többhaderőnemi tábori vezetési pontokról, legfőbbképpen a CJTF-parancsnokságokról, illetve képes lesz ellátni multinacionális és többhaderőnemi csapatok vezetését és irányítását. Szintén képes lesz támogatni a NYEU politikai ellenőrzésével és stratégiai irányításával, vagy egyéb megállapodás alapján folyó műveleteket, hozzájárulva ezzel az ESDI-koncepció előremozdításához a Szövetségen belül, illetve képes lesz hozzájárulni a NATO vezetésével – Partnerek és egyéb országok közreműködésével – folyó nem 5. cikk szerinti műveletek végrehajtásához;

d. a Szövetségnek – rövid és hosszútávon egyaránt – feladatai teljes skálájának végrehajtásához olyan alapvető hadműveleti képességekkel kell rendelkeznie, mint a hatékony végrehajtás képessége; szállíthatóság és mozgékonyság; a csapatok és az infrastruktúra túlélő képessége; a fenntarthatóság, ami magába foglalja a logisztikai biztosítást és az erők rotációját. Az előbbi képességek kiteljesítése rendkívül fontos a multinacionális műveletek, az interoperabilitás – benne az emberi tényező –, a fejlett technológia alkalmazása, a műveletek során az információs fölény fenntartása, és a magasan képzett, a készségek széles skálájával rendelkező állomány szempontjából. A vezetés, irányítás, híradás, valamint a felderítés és megfigyelés terén meglévő képességek az erősokszorozó szerepét töltik be;

e. bármely időpontban egy korlátozott, de katonailag jelentős szárazföldi, légi és tengeri erő lesz képes a lehető leggyorsabban reagálni az események széles skálájára, többek között bármely szövetségest érő váratlan támadásra. A megfelelő készenlétű egységek nagyobb számban lesznek elérhetők hosszú idejű – a Szövetség területén belüli és kívüli – műveletek fenntartására, például az alkalmazásban lévő erők rotációjával. Összességében, a katonai erő megfelelő minősége, mennyisége és készenléte biztosítja a visszatartást, és a Szövetséget fenyegető korlátozott támadással szembeni védelmet;

f. a Szövetség legyen képes nagyobb haderő felállítására – utánpótlással, mozgósítással, vagy szükség szerint újraszervezéssel – a biztonsági környezet jelentős módosulása esetén, valamint korlátozott célok elérése érdekében. Ez a képesség legyen arányban a Szövetség biztonságával szembeni fenyegetéssel, a biztonsági környezet hosszú távú változásaival. A Szövetség számítson a katonai erők készenlétének és képességeinek jelentős fokozására területének perifériáján. A megfelelő időzítésű megerősítés és utánpótlás képessége az európai és észak-amerikai területen, a két terület bármelyikéről továbbra is fontos követelmény marad, amit az alkalmazhatóság, mozgékonyság és rugalmasság magas szintje biztosíthat;

g. olyan haderő struktúrára és szabályzásra – többek között haderőépítési és szelektív csökkentési módszerekre – van szükség, ami arányos, rugalmas és megfelelő időzítésű reagálást tesz lehetővé a feszültség csökkentése érdekében. Ezeket az eljárásokat békeidőben rendszeresen kell gyakoroltatni;

h. a Szövetség védelmi felépítményének rendelkeznie kell a Szövetség lakosságát, területét és haderejét fenyegető ABV fegyverek és hordozóeszközeik elterjedése elleni hatékony védekezés képességével. A katonai erő, a válaszadási képességek, és a megerősített védelem arányos keverékére van szükség;

i. a Szövetség katonai erőit, infrastruktúráját meg kell védeni terrorista támadásokkal szemben.

A hagyományos erők jellemzői

54. Rendkívül fontos, hogy a Szövetség hadereje hiteles képességekkel rendelkezzen a Szövetség feladatai teljes körének ellátásához. Ez a követelmény hatással van a haderő struktúrájára, létszámára és eszközellátottságának szintjére; készenlétére, alkalmazhatóságára és fenntarthatóságára; a kiképzésre és gyakorlatokra; a csapatok telepítésére és a munkaerő felvételi lehetőségekre; a haderő növelésének és mozgósításának képességére. A cél optimális egyensúly megteremtése a következő készültségi fokozatú erők között: magas készenlétű, kollektív védelmi vagy nem 5. cikk szerinti hadműveleteket gyorsan, szükség esetén azonnal megkezdeni képes erők; különböző – alacsonyabb – készenléti szintű alakulatok, amelyek a kollektív védelem erőinek zömét adják, valamint a biztosítják az erők rotációját elnyúló válságkezelő hadműveletekben, vagy egy adott régióban megerősítő erőként alkalmazhatók; és egy hosszabb időt igénylő mozgósítási, haderőépítési képesség, amire a kollektív védelem legrosszabb – de igen valószínűtlen – esetében van szükség. A Szövetség erőinek jelentős része képes több szerep betöltésére is.

55. A Szövetség erőinek felépítése tükrözni fogja a Szövetség feladatainak többnemzeti és összhaderőnemi jellegét. A fő feladatok közzé tartozik a területek ellenőrzése és védelme; a tengeri, légi és szárazföldi kommunikációs útvonalak akadálytalan használatának biztosítása; a tengerek ellenőrzése és a Szövetség tengeri állomásoztatású visszatartó erőinek oltalmazása; különböző típusú légi hadműveletek végrehajtása; biztonságos légtér és hatékony légvédelem fenntartása; megfigyelés, hírszerzés, felderítés és elektronikai hadviselés; stratégiai szállítás; és hatékony, rugalmas vezetési és irányítási létesítmények – többek között telepíthető, többnemzeti, összhaderőnemi vezetési pontok – biztosítása.

56. A Szövetség felkészültségét ABV fegyverek és hordozóeszközeik elleni védelemre a továbbiakban is növelni kell, többek között a rakéták elleni védelem fejlesztésével. Mivel a NATO erőit felkérhetik a határain túli területeken folyó hadműveletekre, a proliferáció elleni képességeknek rugalmasaknak, mozgékonyaknak, gyorsan bevethetőknek és fenntarthatóknak kell lenniük. A doktrínák, a tervezés, a kiképzések és a gyakorlatok készítsék fel a Szövetséget az ABV-fegyverek elleni védelemre és alkalmazásuktól való visszatartásra. A cél tovább csökkenteni a NATO katonai erőinek sebezhetőségét, ugyanakkor fokozni rugalmasságukat és hatékonyságukat még az ABV-eszközök jelenléte, a velük való fenyegetés és alkalmazásuk esetén is.

57. A Szövetség stratégiája nem tűz ki célul vegyi és biológiai hadviselési képességet. A szövetségesek egyhangúlag a vonatkozó leszerelési egyezmények betartását támogatják. Azonban még a vegyi és biológiai fegyverek korlátozásában elért további sikerek esetén is fontosak maradnak a védelmet érintő megfontolások.

58. A katonai erők jelentős mértékben csökkentett szintje és a korlátozottan rendelkezésre álló erőforrások körülményei között a Szövetség feladatainak sikeres teljesítése érdekében rendkívül fontos a szoros együttműködés. A Szövetség kollektív védelmének megszervezése, amelyben az integrált katonai szervezet – az abban résztvevők számára – kulcsszerepet játszik, kiemelkedő jelentőségű ebben a tekintetben. Az erők és a kiszolgáló szervezetek feladatai teljes skálája végrehajtására való felkészültségének biztosítása érdekében a NATO védelmi tervezés különböző részeit minden szinten hatékonyan kell koordinálni. A tagországok között a haderőfejlesztési terveikről folytatott információcsere elősegíti a feladatok végrehajtásához szükséges képességek elérését. A biztonságot fenyegető kihívások kezelésében nagy jelentősége van az együttműködésnek az új hadműveleti koncepciók fejlesztésében. Az ESDI részeként részletesen kimunkált gyakorlati elképzelések hozzájárulnak a tagországok szoros együttműködéshez az eszközök és képességek felesleges kettőzése nélkül.

59. A valószínűsíthető kockázatokra történő rugalmas válaszadáshoz és a Szövetség hatékony feladatvégrehajtásához a Szövetségnek elégséges logisztikai képességekre van szüksége, például szállítókapacitásra, egészségügyi ellátásra és készletekre, ami minden típusú erő hatékony alkalmazását és fenntartását biztosítja. A szabványosítás elősegíti az együttműködést a szövetségi erők logisztikai kiszolgálásában, növeli annak költséghatékonyságát. A szövetséges területen kívül – ahol a befogadó nemzeti támogatás kialakulatlan, vagy teljesen hiányzik – a hadműveletek indítása és

fenntartása speciális logisztikai kihívásokkal jár. A nagyobb, kellően felszerelt és kiképzett haderő időbeni felépítésének képessége – olyan szintre, hogy képes legyen végrehajtani a Szövetség bármely feladatát – jelentékeny hozzájárulás a válságkezeléshez és a védelemhez. Ez a képesség biztosítja bármely veszélyeztetett terület megerősítését, valamint többnemzeti jelenlét létesítését, amikor és ahol szükséges. A különböző típusú és eltérő készenléti fokozatban lévő erők rugalmasan alkalmazhatók lesznek Európán belüli és az óceánon túli megerősítésre. Ehhez szükség lesz a szállítási útvonalak ellenőrzés alatt tartására, az ellátás és a gyakorlatok szervezésére.

60. A Szövetség erői és a feladatvégrehajtás polgári (kormányzati és nem kormányzati) környezete közötti kapcsolattartás meghatározó a hadműveletek sikere szempontjából. Az együttműködésben résztvevő civilek és katonák kapcsolata kölcsönösen összefügg: a polgári hatóságok segítéséhez mind nagyobb mértékben van szükség katonai eszközökre; a másik oldalról viszont a katonai műveletek polgári támogatása fontos a logisztikai, híradó és egészségügyi ellátás valamint a társadalmi kapcsolatok szempontjából. A Szövetség katonai és polgári hatóságai közötti együttműködés továbbra is kiemelkedő fontosságú marad.

61. A Szövetség készenléte a feladatok teljes skálája végrehajtására növekvő mértékben függ a többnemzeti erőktől, amelyek a NATO katonai rendszerében résztvevő nemzetek hozzájárulását egészítik ki. Az ilyen – a Szövetség feladatai teljes skálájának végrehajtására alkalmazható – erők tanúsítják a Szövetségnek a kollektív védelem iránti elkötelezettségét, fokozzák a szövetségi összetartást, erősítik a transzatlanti kapcsolatot és az ESDI-t. A többnemzeti erők – különösen a kollektív védelem vagy a nem 5. cikk szerinti hadműveletekre gyorsan bevethetők – erősítik a szolidaritást. A többnemzetiségű erők a tisztán egy nemzet felajánlásából származó alakulatoknál jobban képzettek bevetésének lehetőségét biztosítják, ezúton is elősegítve a korlátozott erőforrások hatékony felhasználását. Ez jelentheti bizonyos feladatoknak a nagymértékű integráción alapuló megközelítését, egy olyan megközelítést, ami kiemeli a CJTF-koncepció megvalósítását. Béketámogató hadműveletek esetén a többnemzeti kötelékek vagy a partnerek bevonásának egyéb módjai rendkívül hasznosak. Az interoperabilitás fejlesztése – többek között megfelelő kiképzéssel és gyakorlatokkal – a legfontosabb feltétele a többnemzeti erők lehetőségei teljes kihasználásának.

A nukleáris erő jellemzői:

62. A Szövetségesek nukleáris erejének alapvetően politikai célja van: a béke megőrzése, valamint az erőszak és bármiféle háború megelőzése. Továbbra is fontos szerepet tölt be azzal, hogy az agresszort kétségek között tartja a szövetségeseknek az agresszióra adott válasza módjáról. Demonstrálja, hogy semmiféle agresszió nem lehet racionális lehetőség. A Szövetségesek biztonságának legfőbb garanciáját a Szövetség, különösen az Egyesült Államok, nukleáris hadereje adja, továbbá az Egyesült Királyság és Franciaország nukleáris hadereje, amelyeknek önálló elrettentő szerepük van, szintén hozzájárul az elrettentéshez és a Szövetségesek biztonságához.

63. A Szövetség nukleáris politikájának hitelessége, a szövetségi szolidaritás demonstrálása és a háború megelőzése iránt tanúsított közös elkötelezettség továbbra is megköveteli az európai Szövetségesek széleskörű részvételét a nukleáris szerepek közös védelmi tervezésében, a nukleáris haderők területükön történő békeidőbeli állomásoztatásában, illetve a vezetési, irányítási és konzultációs eljárásokban. Az Európában állomásozó NATO kötelékébe tartozó nukleáris erők fontos politikai és katonai kapcsolatot tartanak fenn a Szövetség európai és amerikai tagjai között. Ennek következtében a Szövetség továbbra is elegendő nukleáris haderőt fog állomásoztatni Európában. Ezeknek az erőknek megfelelő sajátosságokkal, rugalmassággal és túlélőképességgel kell rendelkezniük ahhoz, hogy hiteles és hatékony részét képezzék a Szövetség háború megelőzési stratégiájában. Az európai nukleáris erők továbbra is a béke és stabilitás megőrzéséhez szükséges minimális szinten lesznek.

64. Az érintett Szövetségesek figyelembe vették, hogy a biztonsági helyzetben bekövetkezett radikális változások – ideértve a hagyományos haderők szintjének csökkentését Európában és a megnövekedett válaszadási időt – jelentős mértékben javították a NATO képességét a válságok diplomáciai és más módszerekkel történő kezelésére, illetve szükség esetén a hagyományos fegyverekkel történő támadás sikerének esélyét is. Ennek következtében nagyon távoli az esélye olyan körülmények kialakulásának, amelyben a Szövetség a nukleáris fegyverek használatát mérlegelné. 1991 óta a szövetségesek számos lépést tettek a hidegháború után kialakult biztonsági környezetnek megfelelően. Ide tartozik a NATO hadászati szint alatti nukleáris haderejének típus és szám szerinti csökkentése, mint például a nukleáris tüzérség és a földi telepítésű rövid hatótávolságú nukleáris rakéták felszámolása, a nukleáris erő készültségi szintjének nagymértékű csökkentése és a békeidőbeli nukleáris eseti tervezés befejezése. A NATO nukleáris hadereje már egyetlen országra sincs irányítva. Ennek ellenére, a NATO a jelenlegi biztonsági környezetnek megfelelően továbbra is a minimális szinten elégséges hadászati szint alatti nukleáris haderőt állomásoztat Európában, ami lényegi kapcsolatot biztosít a hadászati nukleáris erőkkel, megerősítve ezáltal is a transzatlanti kapcsolatot. Ide tartoznak a kettősrendeltetésű repülőgépek és kis számban az Egyesült Királyság Trident nukleáris robbanótöltetei. Hadászati nukleáris fegyvereket ugyanakkor normális körülmények között nem telepítenek felszíni hajókra és támadó tengeralattjárókra.

V. RÉSZ

VÉGKÖVETKEZTETÉSEK

65. Az Észak-atlanti Szerződés Szervezetének hatodik évtizedébe lépve készen kell állnia arra, hogy az új évszázad kihívásaival és lehetőségeivel szembenézzen. A Stratégiai Koncepció ismételten megerősíti a Szövetség tartós céljait és kifejti alapvető biztonsági feladatait. Képessé teszi az átalakult NATO-t arra, hogy hozzájáruljon a kialakuló biztonsági környezethez és támogassa a biztonságot, a stabilitást, és a demokrácia, illetve a viták békés rendezése iránti elkötelezettsége révén. A Stratégiai Koncepció irányadó a Szövetség biztonság- és védelempolitikájában, a hadműveleti koncepcióiban, a hagyományos és nukleáris haderejének felépítésében és a kollektív védelemmel kapcsolatos eljárásaiban, melyeket a kialakuló biztonsági környezet fényében folyamatosan felülvizsgálnak. Egy bizonytalan világban továbbra is szükség van hatékony védelemre, de ezen elkötelezettsége megerősítése mellett a Szövetség továbbra is megragad minden alkalmat arra, hogy hozzájáruljon egy osztatlan kontinens kiépítéséhez és alakítsa az egységes és szabad Európa arculatát.

A TAGSÁGI AKCIÓTERV (MAP)

Kiadásra került az Észak-Atlanti Tanács 1999. április 23-24-i washingtoni ülésén

1. A NATO továbbra is elkötelezett a „nyitott ajtók” politikája mellett az Észak-Atlanti Szerződés 10. cikkének megfelelően. A Tagsági Akcióterv az intenzív egyéni párbeszédre épít és a további bővítés iránti szilárd elkötelezettség kifejezéseképpen életbe léptet egy sor programot, amelyek célja az aspiráns országok segítése a lehetséges jövőbeli tagságra való felkészülésben. Az aspiráns országoknak a kapott tanácsok alapján meghozott döntései továbbra is nemzeti hatáskörbe tartoznak majd és mind a döntés, mind annak kivitelezése kizárólagosan az érintett ország felelőssége lesz.

2. A MAP egy olyan programcsomagot kínál az aspiránsok számára, amelyből szabadon kiválaszthatják a felkészülésük szempontjából legértékesebbnek ítélteket. A PfP-ben és az ÉAPT-ben való további aktív részvétel továbbra is kiemelkedő fontosságú marad azon aspiránsok számára, akik fokozni szeretnék a Szövetség munkájában való politikai és katonai részvételüket.

3. Bármely a Szövetség által hozott, az aspiránsok meghívásával kapcsolatos döntés esetenkénti alapon fog eldőlni a Madridi Csúcsértekezlet Nyilatkozata 8. bekezdésével összhangban. A MAP-ben való részvétel az öndifferenciálás elve alapján történik, és nem feltételez semmilyen időkeretet egy ilyen döntés meghozatalával kapcsolatban, illetve nem jelent garanciát a tagságra. A programot nem lehet úgy tekinteni, mint egy tagsági feltételeket tartalmazó listát.

Megvalósítás

4. A MAP, amely a „nyitott ajtók” politikájának gyakorlati megvalósítása, öt fejezetet tartalmaz. Ezek a következők:

I. Politikai és gazdasági kérdések;
II. Védelmi/katonai kérdések;
III. Erőforrási kérdések;
IV. Biztonsági kérdések;
V. Jogi kérdések.

A MAP minden egyes fejezeten belül meghatározza azon kérdések listáját (a teljesség igénye nélkül), amelyek az adott területen belül megvitatásra kerülhetnek és rávilágít azokra a mechanizmusokra, amelyeken keresztül a tagságra való felkészülést a legoptimálisabban lehet előmozdítani.

A megbeszélés céljából összeállított kérdések listája nem tagsági követelményeket tartalmaz. Azt azzal a céllal állították össze, hogy tartalmazza azokat a kérdéseket is, amelyeket maguk az aspiráns országok jelöltek meg azért, mert figyelmet szeretnének szentelni nekik.

5. Minden egyes aspiráns országnak évente össze kell állítania egy nemzeti munkatervet, amely lehetséges tagságukra való felkészülése fő elemeit tartalmazza, s amelyben meghatározza felkészülésével kapcsolatos céljait, specifikus információt biztosít a megtenni kívánt lépésekkel, a felelős szervekkel és – amennyiben releváns – a munka ütemezésével kapcsolatban. Amennyiben úgy határoznak, az aspiránsok változtathatnak a programon. A program alapul szolgál majd a Szövetségnek, hogy nyomon kövesse az aspiránsok fejlődését és visszajelzést adjon nekik azzal kapcsolatban.

6. A MAP-pel kapcsolatos megbeszélések 19+1 körben fognak lezajlani a Tanácsban vagy más NATO szervek, a NATO Nemzetközi Titkársága /NATO katonai hatóságai keretében.

7. Az aspiránsok a visszajelzést és tanácsot alapvetően a Partnerek számára kialakított mechanizmusokon és NATO-team munkaműhelyein keresztül fogják megkapni. Ezek a „munkaműhelyek” szükség szerint a MAP-pel kapcsolatos ügyek megbeszélését szolgálják majd.

8. A NATO-team-et rendes körülmények között az illetékes főtitkár-helyettes, a Nemzetközi Katonai Törzs helyettes vezetője, hivatalvezetője vagy annak képviselője fogja vezetni. A NATO-team szoros kapcsolatot fog fenntartani az illetékes NATO-szervekkel az aspiránsoknak adott tanács ügyében. A releváns eljárásokat a tapasztalatok függvényében „finomítani” fogjuk. A munkaműhelyekkel kapcsolatban az aspiránsoknak írásban kell kéréseiket benyújtani a politikai ügyekben illetékes főtitkár-helyettesnek. A főtitkár-helyettes lesz a felelős a Tagsági Akcióterv végrehajtásáért és a megbeszélések ütemezéséért a megerősített Emelt Szintű Politikai Bizottság (SPC(R), általános irányítása és koordinálása alatt.

9. A Szövetség minden évben jelentést fog készíteni az egyes aspiránsok előrehaladásáról, azokra a területekre koncentrálva, amelyek az aspiránsok éves nemzeti programjában is szerepelnek. Ez a dokumentum képezi majd az Észak-Atlanti Tanács és az aspiráns ország ülésén a megbeszélés alapját. A jelentés elősegíti majd azon területek beazonosítását, amelyeken további lépések szükségesek, de azok megtétele az aspiráns ország döntésének függvénye lesz.

I. POLITIKAI ÉS GAZDASÁGI KÉRDÉSEK

1. Az aspiránsoknak lehetőséget kapnak, hogy megvitassák és bebizonyítsák szándékukat és képességüket, hogy a Washingtoni Szerződéssel és a NATO-bővítéssel kapcsolatos tanulmány vonatkozó rendelkezéseivel összhangban eleget tegyenek kötelezettségeiknek és feladataiknak. A jövőbeli tagoknak meg kell felelniük a Washingtoni Szerződésben is lefektetett alapvető elveknek, mint a demokrácia, az egyén szabadsága és más, a Preambulumban található vonatkozó kitételek.

2. Az aspiránsokkal szembeni elvárás, hogy:

(a) nemzetközi vitáikat békés eszközökkel rendezzék;

(b) demonstrálják a jogállamiság és az emberi jogok betartása iránti elkötelezettségüket;

(c) etnikai konfliktusaikat, vagy területi követeléseiket – beleértve irredentista követeléseiket, vagy belső jogvitáikat – békés eszközökkel, az EBESZ alapelveinek figyelembevételével rendezzék és jószomszédi kapcsolatokra törekedjenek;

(d) fegyveres erőik felett megfelelő demokratikus és civil kontrol érvényesüljön;

(e) tartózkodjanak az erőszaknak az ENSZ céljaival össze nem egyeztethető alkalmazásától;

(f) azáltal is járuljanak hozzá a nemzetközi kapcsolatok békés és baráti fejlődéséhez, hogy erősítik saját független intézményrendszerüket, a stabilitást és a jólétet;

(g) továbbra is támogassák és vegyenek részt az Euro-Atlanti Partnerségi Tanácsban és a Partnerség a Békéért programban;

(h) mutassák ki elkötelezettségüket a gazdasági szabadság, a társadalmi igazságosság és a környezetért vállalt felelősség révén is a stabilitás elmélyítése és a jólét fokozása iránt.

3. Ezenfelül csatlakozásukkor az aspiránsoknak a következő feltételeknek kell eleget tenniük:

(a) tegyenek meg mindent a kollektív védelem biztosításán és a béke és biztonság megőrzéséért;

(b) a kötelezettségek, a költségek és az előnyök megosztása révén is járuljanak hozzá a Szövetség hatékonyságának fenntartásához;

(c) legyenek minden jó szándékú erőfeszítésükkel azon, hogy minden kérdésben konszenzus szülessen;

d) teljes mértékben vegyenek részt a Szövetség politikai és biztonsági ügyekkel kapcsolatos döntéshozatali és konzultációs folyamatában;

(e) a Washingtoni Szerződéssel, a Madridi és Washingtoni Csúcstalálkozók Deklarációival összhangban legyenek elkötelezettek a Szövetség nyitottságának a továbbvitele iránt.

Végrehajtás

4. Az aspiránsokkal szemben elvárásként fog megjelenni az is, hogy számot adjanak politikájuk és annak gyakorlatba való átültetésének a fent említett (1-2. bekezdés) kritériumok alapján való alakulásáról és kifejtsék nézeteiket és bizonyítékát adják abbéli szándékuknak és képességüknek, hogy a NATO „acquis” más részeinek is eleget tegyenek, beleértve a NATO Stratégiai Koncepcióját, az Európai Biztonsági és Védelmi Identitás (ESDI) a Szövetségen belüli fejlődését, a NATO-Oroszország Alapító Okiratot és a NATO-Ukrajna Chartát.

5. Az aspiránsoknak évente információt kell biztosítaniuk gazdasági helyzetükről, beleértve a fontosabb makrogazdasági és költségvetési adatokat éppúgy, mint a releváns gazdaságpolitikai fejleményeket.

6. Az aspiránsoknak hozzájárulásukról írásbeli tájékoztatást kell benyújtaniuk a NATO-team számára, amelyet az észrevételezés céljából továbbít majd a Szövetségeseknek. A Szövetségen belüli konzultáció után a NATO-team össze fog hívni egy ülést amelynek témája a hozzájárulások és a kapcsolódó politikai ügyek megvitatása lesz. Ezeket az üléseket éves rendszerességgel fogják megtartani. Közös megegyezés alapján további megbeszélésekre kerülhet sor.

7. A megerősített Emelt szintű Politikai Bizottság ülését évenként hívják majd össze abból a célból, hogy a Szövetség tagjai az egyes aspiránsok számára közvetlen visszajelzést adhassanak.

II. VÉDELMI/KATONAI KÉRDÉSEK

1. Az aspiránsok képessége, hogy majd tagokként hozzájáruljanak a Szövetség kollektív védelméhez és új típusú misszióihoz, illetve hajlandósága, hogy fokozatosan fejlesszék katonai képességeiket is olyan tényezőket jelentenek, amelyeket NATO-tagságra való alkalmasságuk elbírálása során értékelni fognak. A PfP-ben való teljes mértékű részvétel elengedhetetlen, az tovább mélyíti majd az aspiránsok politikai és katonai kapcsolatait a Szövetséggel, ezáltal is segítve felkészülésüket az új küldetések teljes skálájában való részvételre. A Szövetség új tagjainak felkészültnek kell lenniük a közös biztonsággal és védelemmel együtt járó szerepvállalás, kockázat, felelősség, haszon és terhek megosztására és elvárásként jelenik meg, hogy a Stratégiai Koncepcióval és más miniszteri állásfoglalásokkal összhangban részt vegyenek a Szövetség stratégiájában.

2. Csatlakozáskor az aspiránsoknak:

(a) magukévá kell tenni a biztonságnak a Stratégiai Koncepcióban körvonalazott megközelítését;

(b) haderőket és képességeket kell biztosítaniuk a kollektív védelemhez és a Szövetség más küldetéseihez;

(c) megfelelő módon részt kell venniük a katonai struktúrában;

(d) megfelelő módon részt kell venniük a Szövetség közös védelmi tervezésében;

(e) megfelelő módon be kell kapcsolódniuk kell venniük a Szövetség ügynökségeiben;

(f) továbbra is teljes mértékben támogatniuk kell a Partnerség a Békéért programot és a nem NATO-tag partnerekkel való kooperatív kapcsolatot;

(g) mindent meg kell tenniük a NATO-szabványok bevezetése és/vagy az interoperabilitás elérése érdekében.

Megvalósítás

3. A következő intézkedések azt a célt szolgálják, hogy segítsék az aspiránsokat fegyveres erőik képességeinek fejlesztésében, beleértve az interoperabilitás növelését, hogy képesek legyenek hozzájárulni a Szövetség hatékonyságához és ezáltal is demonstrálni alkalmasságukat a jövőbeli tagságra. Az intézkedések, ahol csak lehetséges, már létező kezdeményezések alapján lettek kifejlesztve.

(a) Az aspiránsok a már meglévő PfP-eljárásoknak megfelelően kérhetik Egyéni Partnerségi Program kialakítását acélból, hogy a PfP-ben való részvételüket közvetlenül a kiemelt fontosságú, tagsággal kapcsolatos ügyekre összpontosíthassák. Minden egyes Egyéni Partnerségi Programon belül bizonyos általános területeket az aspiránsok szempontjából kiemelkedően fontosként jelölnek majd meg és az aspiránsokat felkérik majd, hogy ezen együttműködési területeket megfelelő prioritásban részesítsék.

(b) Évenkénti egyeztető megbeszéléseket fognak szervezni az aspiránsok számára 19+1-es körben, hogy segítsék a bilaterális és multilaterális segítségnyújtás koordinációját és maximalizálják a kölcsönös hatékonyságot, ezáltal is támogatást nyújtva a tagságra való felkészülésükhöz.

(c) A kibővített és átalakított PARP általános keretein belül és a PARP-eljárásokkal összhangban azoknak a tervezési célkitűzéseknek a részleteit, amelyek a legközvetlenebbül kapcsolódnak a nemzetek haderő struktúrájának és képességeinek a lehetséges Szövetségi tagságra való felkészítéséhez, az aspiránsokkal közösen fogják kidolgozni. Felül fogják vizsgálni az aspiránsok fejlődését ezen tervezési célkitűzések terén.

(d) A tervezési célkitűzéseket az egyes aspiráns országok és a NATO közötti konzultáció alapján fogják felállítani. Lehetséges, hogy azokat haderő struktúrájuk bármely elemére alkalmazni fogják és nem pusztán a PfP-hez rendelt erőikre.

(e) A PARP miniszteri útmutatása tartalmazni fog olyan megközelítéseket és speciális intézkedéseket, amelyeket az aspiránsok a Tagsági Akcióterv keretében magukévá tehetnek haderejük esetleges NATO-tagságra való felkészítése érdekében.

(f) A PARP-Értékelést az aspiránsok felhasználhatják arra is, hogy számos területen – például az általános védelempolitika, az erőforrások, és a védelem jelenlegi és tervezett költségei kapcsán – több információhoz és adathoz jussanak.

(g) Fontos kritérium az átláthatóság, ezért és a PARP-eljárásokkal összhangban az aspiránsokat arra ösztönzik majd, hogy egyéni PARP-dokumentumaikat köröztessék egymás között is azon túlmenően, hogy azokat eljuttatják a NATO-szövetségeseknek. Arra biztatják továbbá az aspiránsokat, hogy hívjanak meg más, főleg aspiráns országokat is a tervezési célkitűzések felülvizsgálati folyamatában való részvételre.

(h) Az aspiránsok meghívást fognak kapni egyes kizárólagosan NATO-tagországok számára tartott gyakorlatok gondosan kiválasztott, világosan meghatározott fázisaira, amennyiben a Tanács a jelenlegi eljárásokkal összhangban úgy dönt, hogy megnyitja azokat. A döntések során az elsődleges szempont a gyakorlatok hatékonyságának a biztosítása lesz.

(i) Bármely más, a jövőben felállításra kerülő NATO-mechanizmus, amely a partnerországok haderejének a NATO által vezetett béketámogató műveletekben vagy a partnerországoknak a NATO/PfP-gyakorlatokban vagy műveletekben való részvételét hivatott megítélni egyúttal arra is szolgál majd, hogy értékelje az aspiráns országok interoperabilitásának mértékét és hadereje képességeit. Ha ezeket az értékelési lehetőségeket kiterjesztik úgy, hogy azok a békefenntartó erőkön kívül más erőket is számba vehessenek, úgy azokat az aspiránsoknak való segítségnyújtásra is fel lehet majd használni.

(j) A szimulációs technológiát is megfelelőképpen alkalmazni lehet majd az erők kiképzése és az eljárási módok/műveletek során.

III. ERŐFORRÁSI KÉRDÉSEK

1. Az eljövendő új tagoktól elvárják, hogy jelentős költségvetési forrásokat biztosítsanak a lehetséges tagság által támasztott kötelezettségek teljesítésére. Nemzeti programjaik keretében az aspiránsoknak létre kell majd hozniuk azokat a struktúrákat is amelyek képesek a védelmi prioritásokat szem előtt tartó védelmi költségvetés megtervezésére és végrehajtására és gondoskodniuk kell olyan képzési programokról, amelyek keretében megismertetik állományukkal a NATO-gyakorlatokat és eljárásokat a NATO-struktúrákban való lehetséges jövőbeli részvételük érdekében.

2. Csatlakozáskor az aspiránsoknak:

(a) jelentős költségvetési forrásokat kell majd biztosítaniuk Szövetségi kötelezettségeik teljesítésére;

(b) és már fenn kell állniuk azoknak a nemzeti struktúráknak, amelyek kezelik ezeket a költségvetési forrásokat;

(c) a megállapított költség-hozzájárulás révén is részt kell venniük a Szövetség közös finanszírozású tevékenységeiben;

(d) részt kell venniük a NATO-struktúrákban (állandó képviselet a NATO-parancsnokságban; katonai képviselet a NATO-parancsnoki struktúrában; előirányzott részvétel a NATO-szervekben).

Végrehajtás

3. A már meglévő mechanizmusokon keresztül – beleértve a PfP keretében fennállókat, a lehetséges gyakorlat és képzési formákat, a NATO-team munkaműhelyeit – az aspiránsok igény szerint:

(a) tanácsot kapnak majd nemzeti struktúráik, eljárásmódjaik és mechanizmusaik fejlesztésével kapcsolatosan annak érdekében, hogy a fent említett feltételeknek eleget tudjanak tenni, és hogy védelmi költségvetésüket a leghatékonyabb módon használhassák fel;

(b) segítségben kapnak majd a NATO-val és a NATO-ban való munkához felállított struktúrákat kezelni képes állomány kiképzéséhez.

IV. BIZTONSÁGI KÉRDÉSEK

1. Csatlakozáskor az aspiránsoktól elvárják, hogy már készen legyenek a NATO legérzékenyebb információinak a NATO biztonsági előírásainak megfelelő kezelésére szolgáló elégséges garanciák és eljárásmódok.

Végrehajtás

2. Igény esetén az aspiráns országok számára rendelkezésre állnak majd a Személyi, Fizikai, Ügyviteli és az Információs Biztonsággal (INFOSEC) kapcsolatos megfelelő tanfolyamok. Meghatalmazás esetén lehetőség van az aspiránsok számára egyéni program összeállítására. Elképzelhető, hogy a NATO Biztonsági és Speciális Bizottságai találkozni szeretnének az aspiránsokkal amennyiben azt szükségesnek, illetve hasznosnak ítélik.

V. JOGI KÉRDÉSEK

1. A tagsági követelményeknek való megfelelés érdekében az aspiránsoknak tanulmányozniuk kell és meg kell ismerniük a NATO-n belüli együttműködést szabályzó jogi rendelkezéseket és megállapodásokat. Ez lehetővé tenné az aspiránsok számára, hogy behatóan megvizsgálják, hogy nemzeti törvényeik mennyire kompatibilisek a NATO szabályaival és előírásaikkal. Ezen túlmenően, az aspiránsoknak megfelelő információval kell rendelkezniük a tagsághoz vezető hivatalos jogi eljárásról.

(a) Az új tagok a vonatkozó eljárások lefolytatásával csatlakoznak: az Észak-atlanti Szerződéshez (Washington, 1949. április 4.)

(b) Meghíváskor az új tagoknak csatlakozniuk kell:

(i) Az Észak-atlanti Szerződés tagjai fegyveres erőinek jogállásáról szóló egyezményéhez (London SOFA) (London, 1951. június 19.)

(ii) Az Észak-atlanti Szerződés értelmében létrehozott, a nemzetközi katonai parancsnokságok státuszáról szóló jegyzőkönyvhöz (Párizsi Protokoll) (Párizs, 1952. augusztus 28.)

(c) Az új tagoktól elvárják, hogy csatlakozzanak a következő jogállásról szóló egyezményekhez:

(i) Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete Nemzeti Képviselői és Nemzetközi Titkársága státuszáról szóló megállapodásához (Ottawai Egyezmény) (Ottawa, 1951. szeptember 20.)

(ii) A harmadik államok NATO-hoz akkreditált Misszióinak és Képviselőinek Státuszáról szóló megállapodáshoz (Brüsszeli Egyezmény) (Brüsszel, 1994. szeptember 14.)

(d) Az új tagoktól elvárják, hogy csatlakozzanak a következő technikai jellegű megállapodásokhoz:

(i) Az Észak-atlanti Szerződés Szervezete tagjainak információvédelemmel kapcsolatos megállapodásához (Brüsszel, 1997. március 6.)

(ii) A védelem területéhez kapcsolódó és a szabadalmaztatásra bejelentett találmányok kölcsönös titokban tartásáról szóló megállapodáshoz (Párizs, 1960. szeptember 21.)

(iii) A védelmi célú technikai információval összefüggő kommunikációról szóló NATO- megállapodáshoz (Brüsszel, 1970. október 19.)

(e) Az „ATOM"-információkhoz való esetleges hozzáférés érdekében, az új tagoktól elvárják, hogy csatlakozzanak:

(i) a „Megállapodás a nukleáris információk területén való együttműködésről" elnevezésű alapegyezményhez (C-M(64)39 – alapegyezmény);

(ii) az „adminisztratív megállapodáshoz az egyezmény végrehajtását illetően" (C-M(68)41, 5. módosítás);

(f) Az aspiránsok nemzeti törvénykezésének amennyire csak lehetséges, kompatibilisnek kell lennie a NATO-n belüli együttműködést szabályozó többi rendelkezéssel és végrehajtási gyakorlattal.

Végrehajtás

1. A NATO-team munkaműhelyei tájékoztató anyagokat fognak az aspiránsok rendelkezésére bocsátani a jogi ügyekkel kapcsolatosan és megbeszéléseket szerveznek a megvalósítás érdekében tett lépéseket illetően. Az aspiránsoknak módjában áll majd, hogy tájékoztatást adjanak már meglévő jogszabályaikról és az általuk az egyezményekhez való csatlakozások érdekében tervezett lépésekről. Ezekben kitérhetnek arra, hogy azoknak van-e valamilyen jogi, vagy alkotmányos akadálya.

2. Az aspiránsoknak lehetőségében áll az is, hogy információt szolgáltassanak arról, hogy milyen mértékben hátráltathatja nemzeti törvényhozásuk NATO-ba való integrálódásuk ütemét és mértékét. Az ezzel kapcsolatos információ- és tapasztalatcserét minden aspiránssal le lehet folytatni.

VÉDELMI KÉPESSÉGEK KEZDEMÉNYEZÉS

Kiadásra került az Észak-Atlanti Tanács 1999. április 23-24-i washingtoni ülésén

BEVEZETÉS

1. A Szövetség országainak állam- és kormányfői Washingtonban útjára bocsátották a védelmi képességek kezdeményezést. A kezdeményezés célja a védelmi képességek erősítése, ami fokozza a jövőbeni többnemzetiségű műveletek hatékonyságát a Szövetség feladatai teljes skáláján, a mostani és az előrelátható biztonsági környezetben. A képességek javításakor kiemelt figyelmet kap a szövetséges katonai erők, illetve a szövetséges és partnerállamok fegyveres erőinek interoperabilitása, azaz együttműködési képessége.

A KIHÍVÁS: A KÉPESSÉGEK ÉS AZ ÚJ BIZTONSÁGI KÖRNYEZET KÖZÖTTI ÖSSZHANG MEGTEREMTÉSE

2. A Szövetség új Stratégiai Koncepciójával összhangban a NATO-nak továbbra is fenn kell tartania az egy vagy több tagot érő nagy erejű támadással szembeni védelmi képességeit, noha a belátható jövőben egy ilyen agresszió előfordulásának valószínűsége kicsi. Egy ilyen fenyegetés kialakulásának, és az ellene való felkészülésnek az ideje meglehetősen hosszú. A Szövetséget fenyegető valós veszélyek sokkal inkább regionális konfliktusokból, nemzetiségi ellentétekből, a Szövetség területén kívüli válságokból, valamint a tömegpusztító fegyverek és hordozóeszközeik elterjedéséből eredhetnek.

3. A Szövetség jövőbeni katonai műveletei, többek között a nem 5. cikk szerinti válságkezelő hadműveletek, minden valószínűség szerint kisebb méretűek lesznek, mint amelyek a hidegháború idején a szövetségi védelmi tervezésének alapjául szolgáltak. A hadműveletek időtartama valószínűleg hosszabb lesz, a nemzetek együttműködését alacsonyabb szinten kell megvalósítani, valamint egyidejűleg több tevékenység is folyamatban lehet. A nem 5. cikk szerinti műveletekben többnyire partnerállamok vagy más szövetségen kívüli nemzetek katonai erői is részt fognak venni. A Szövetség területén kívüli műveletek során a NATO infrastruktúrája egyáltalán nem vagy csak korlátozottan lesz elérhető. A tagállamokban nem lesz lehetőség a szükségállapot kihirdetésére, és így az erők alkalmazásához szükséges polgári eszközök igénybevételére, valamint a tartalékosok mozgósítására sem. Ezek a fejlemények új követelményeket támasztanak a Szövetség haderejének képességeivel szemben, legfőbbképpen az interoperabilitás területén. Fontos követelmény, hogy a nemzeti védelmi struktúrák különbözőségei ellenére minden nemzet képes legyen méltányosan hozzájárulni hozzá a Szövetség feladataihoz

4. A Szövetség haderejének az új biztonsági környezethez való kiigazítása terén az utóbbi években jelentős előrelépésre került sor. Ennek ellenére sok tagállam csak korlátozott mértékben képes jelentős katonai erőnek rövid időn belüli, nemzeti felségterületen kívüli bevetésére, a hadműveletek hosszú idejű fenntartására, illetve a csapatok oltalmazására a hazai területtől távol. A vezetési-irányítási és információs rendszert összhangba kell hozni a Szövetség jövőbeni katonai műveleteinek követelményeivel, a korábbinál sokkal nagyobb mennyiségű információ cseréjének és az eddigi gyakorlattól eltérően az alacsonyabb vezetési szintek bevonásának igényével. A többnemzetiségű műveletek hatékonyságának megőrzéséhez kiemelt figyelmet kell fordítani a csapatok együttműködési képességének kihívásaira. Ezzel összefüggésben különös figyelemmel kell kezelni a szellemi együttműködés képességét (a doktrínák, a kiképzés és a műveleti eljárások azonos megközelítését), a szabványosítást, valamint a technikai fejlődés gyorsuló ütemének kihívásait, illetve a modern eszközök rendszerbe állításának a nemzetek között eltérő ütemét. Az interoperabilitás és a kritikus képességek javításának erősítenie kell a NATO európai szárnyát is.

A TOVÁBBI TEENDŐK

5. Az előbbi hátteret alapul véve a Szövetség megvizsgálta azokat a területeket, amelyeken a képességek javítása jelentékenyen hozzájárul a jövő kihívásainak kezeléséhez. A vizsgálat célja a Szövetség feladatai teljes köréből fakadó követelményeknek kollektív felmérése volt. A fejlesztendő területek meghatározása során, kiemelt figyelmet fordítva az interoperabilitásra, a munka a következő területekre összpontosult: a Szövetség erőinek telepíthetősége és mozgékonysága, a csapatok fenntarthatósága és logisztikai ellátása, az erők túlélőképessége és a feladatok hatékony végrehajtásának képessége, valamint a vezetési-irányítási és információs rendszerek. Némely esetben már ebben a korai stádiumban is meghatározhatók voltak bizonyos képességek javítása érdekében teendő lépések. Míg más esetekben további munkára van szükség, hogy több lehetséges megoldás vizsgálata alapján helytálló ajánlásokat lehessen tenni a szükséges fejlesztésekre vonatkozóan. A kezdeményezés hangsúlyozza e munka erőforrás-igényét is, valamint a védelmi tervezés területei közötti nagyobb összhang követelményét; figyelembe veszi az európai szövetségesek felkészültségét NYEU-műveletek folytatásra; kijelöli a többnemzeti alakulatok képességei fokozásának útját; valamint tekintetbe veszi a kiképzés, a doktrínák, az emberi tényező, az elgondolások kialakítása és próbája, valamint a szabványosítás kérdéseit.

6. A Védelmi Képességek Kezdeményezéshez kapcsolódóan az állam- és kormányfők egy ideiglenes magas szintű irányító csoportot hoztak létre, melynek feladata, hogy koordinálja a kezdeményezés megvalósítását, biztosítsa a különböző tervezési ágak, a nemzetek haderőtervezése, valamint a NATO szabványosítási tevékenysége közötti összhangot. A csoport feladata, hogy tartós eredményeket biztosítson érjen el a képességek és interoperabilitás javítása terén.